

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

ผลของโปรแกรมการเสริมสร้างทักษะชีวิตในการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์
ต่อพฤติกรรมการป้องกันการตั้งครรภ์ในนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น
อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์

RESULTS OF LIFE SKILL PROGRAM ON UNWANTED
PREGNANCY TOWARD PREVENTION OF PREGNANCY
AMONG STUDENTS IN JUNIOR HIGH SCHOOL,
SOMDET DISTRICT, KALASIN PROVINCE

สุปรียา จรทะผา

30 ส.ค. 2556
324903

TH/0019546
เริ่มบริการ
- 4 พ.ย. 2556

งานนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรมาตรฐานสุขศาสตร์มหาบัณฑิต

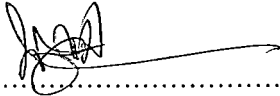
คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ตุลาคม 2555

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

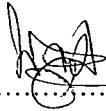
อาจารย์ที่ปรึกษางานนิพนธ์และคณะกรรมการสอบงานนิพนธ์ ได้พิจารณางานนิพนธ์
ของ สุปรียา จรทะผา ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
สาขารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต ของคณะสาขารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพาได้

อาจารย์ที่ปรึกษางานนิพนธ์

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร.บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์)

คณะกรรมการสอบงานนิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร.บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.นิภา มหารัษฎพงศ์)

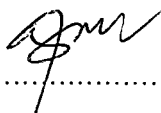

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.ไพบูลย์ พงษ์แสงพันธ์)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.ศักดิ์ภัทร พวงคต)

คณะสาขารณสุขศาสตร์ อนุมัติให้รับงานนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรสาขารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต ของคณะสาขารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีคณะสาขารณสุขศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.จสุธร ตันวัฒนกุล)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. 2555

ประกาศคุณูปการ

งานนิพนธ์ ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาจาก ศาสตราจารย์เกียรติคุณ
ดร.บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์ อาจารย์ที่ปรึกษา ที่กรุณาให้คำแนะนำแนวทาง ตลอดจนแก้ไข
ข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความละเอียดถี่ถ้วนและเอาใจใส่เสมอมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง
จึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ นายแพทย์พิสิทธิ์ เอื้อวงศ์กุล ตำแหน่งนายแพทย์สาธารณสุข
จังหวัดกาฬสินธุ์ ดร.สม นาสอ้าน ตำแหน่งนักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการพิเศษ ในการ
จัดหลักสูตรและสนับสนุนการศึกษาในครั้งนี้

ขอกราบขอบคุณนางสายใจ เรืองศรีมัน นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการพิเศษ
นางสาวถนอมนวล สายเชื้อ นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการพิเศษ ดร.สุภัทรา สามัง นักวิชาการ
สาธารณสุขชำนาญการ ที่คอยช่วยเหลือ สนับสนุน ให้คำปรึกษาในทุกปัญหาตลอดการศึกษา และ
ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและให้
คำแนะนำที่ดี

ขอขอบพระคุณ โรงเรียน ครูที่ให้ความร่วมมือในการศึกษาเป็นอย่างดี ขอขอบคุณ
นักเรียนที่ให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรมในการศึกษาครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อสมบัติ จรทะผา คุณแม่ประยงค์ จรทะผา และครอบครัวที่
ให้การสนับสนุนและกำลังใจตลอดมา ขอขอบคุณเพื่อน ๆ ทุกคนที่คอยให้ความช่วยเหลือในทุก ๆ
ด้าน ซึ่งมีส่วนทำให้งานนิพนธ์นี้สำเร็จลงได้ด้วยดี

คุณค่าและประโยชน์ของงานนิพนธ์นี้ ผู้วิจัยขอบเป็นกตัญญูตเวทิตาแด่บุพการี
บูรพาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน ที่ทำให้ข้าพเจ้าเป็นผู้มีการศึกษาและประสบความสำเร็จ
ในวันนี้

สุปรียา จรทะผา

ตุลาคม 2555

54920118: ส.ม. (สาธารณสุขศาสตร์)

คำสำคัญ: โปรแกรมสุขศึกษา/ การเสริมสร้างทักษะชีวิต/ การตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์/
การป้องกันการตั้งครรภ์ในนักเรียน

สุปรียา จรทะผา: ผลของโปรแกรมการเสริมสร้างทักษะชีวิตในการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ต่อพฤติกรรมป้องกันการตั้งครรภ์ในนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ (RESULTS OF LIFE SKILL PROGRAM ON UNWANTED PREGNANCY TOWARD PREVENTION OF PREGNANCY AMONG STUDENTS IN JUNIOR HIGH SCHOOL, SOMDET DISTRICT, KALASIN PROVINCE)

อาจารย์ที่ปรึกษา: ศาสตราจารย์เกียรติคุณบุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์, ค.ม., พธ.ด., 122 หน้า,
ปี พ.ศ. 2555.

การตั้งครรภ์ในวัยเรียนเป็นปัญหามากทั้งทางการแพทย์สาธารณสุข และทางเศรษฐกิจ สังคม สาเหตุส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจสังคมของประเทศ และนักเรียนขาดความรู้และทักษะในการป้องกันการตั้งครรภ์ การศึกษานี้จึงได้พัฒนาโปรแกรมการเสริมสร้างทักษะชีวิตในการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์แบบฐานการเรียนรู้ 5 ฐานขึ้นไปทดลองใช้แบบสองกลุ่มวัดผลก่อนและหลังการทดลองและประเมินผลความตระหนักและการปฏิบัติในการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นชั้นปีที่ 2 จาก 2 โรงเรียนในอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ สุ่มอย่างง่ายโดยการจับสลากห้องเรียนมาโรงเรียนละ 1 ห้อง และสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งหนึ่งให้เข้ากลุ่มศึกษาได้นักเรียนกลุ่มทดลอง 33 คน และกลุ่มเปรียบเทียบ 35 คน

ก่อนทดลองวัดความตระหนักและการปฏิบัติในการป้องกันการตั้งครรภ์ นักเรียนกลุ่มทดลองให้การทดลองด้วยโปรแกรมการเสริมสร้างทักษะชีวิตที่สร้างขึ้น ส่วนกลุ่มเปรียบเทียบให้การเรียนการสอนตามปกติ หลังทดลองทันทีและหลังติดตามผล 4 สัปดาห์ วัดความตระหนักและการปฏิบัติในการป้องกันการตั้งครรภ์ทั้ง 2 กลุ่ม และวัดความพึงพอใจต่อโปรแกรมในกลุ่มทดลอง การวัดใช้วิธีการส่งแบบสอบถามให้ตอบในห้องเรียน ข้อมูลวิเคราะห์ด้วยการจำแนกสองทาง (Two way cross tabulation) คำนวณร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบความตระหนักและการปฏิบัติในการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์หลังทดลองทันทีและติดตามผลหลังทดลองกับก่อนทดลอง ภายในกลุ่มศึกษาใช้ Paired t-test และระหว่างกลุ่มศึกษาใช้ Independent t-test ผลการศึกษาพบว่า

หลังทดลองทันที นักเรียนมีความตระหนักรู้และการปฏิบัติในการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์เพิ่มขึ้นมากกว่าก่อนทดลองและมากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ อย่างมีนัยสำคัญที่ 0.001 โดยมีขนาดผลโปรแกรม 1.7 และ 2.3 เท่า ตามลำดับ หลังติดตามผล ความตระหนักรู้และการปฏิบัติในการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ของนักเรียนยังคงอยู่ไม่ต่างกับหลังทดลองทันที และยังคงอยู่มากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ นักเรียนกลุ่มทดลองมีความพึงพอใจต่อโปรแกรมเฉลี่ยร้อยละ 92.5 ซึ่งมากกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญที่ 0.001 ฉะนั้น จึงควรส่งเสริมให้มีการนำโปรแกรมนี้ไปใช้สอนนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

54920118: M.P.H (PUBLIC HEALTH)

KEYWORDS: HEALTH EDUCATION PROGRAM/ LIFE SKILLS ENHANCEMENT/

UNWANTED PREGNANCY/ PREGNANCY PREVENTION IN STUDENTS

SUPREEYA JOHNTAPHA: RESULTS OF LIFE SKILL PROGRAM ON
UNWANTED PREGNANCY TOWARD PREVENTION OF PREGNANCY AMONG
STUDENTS IN JUNIOR HIGH SCHOOL, SOMDET DISTRICT, KALASIN PROVINCE.

ADVISOR: PROF.BOONTHAM KIJPREDARBORISUTHI, M.ED., Ph.D., 122 P. 2012.

School-age pregnancy is a public health problem and both social and economic problems. Partly as the consequences of the socio-economic progress of the country, and they lack the knowledge and life skill to prevent pregnancy. This study has developed a program to enhance the life skill to prevent pregnancy, test-out and evaluate the awareness and practices in preventing unwanted pregnancy during before, after and follow up 4 weeks. The sample consisted of female junior high school student in grade 2 of 2 schools in Somdet district, Kalasin province. The sample was selected by simple random into the study groups; the experimental group of 33 students and 35 students in the comparison group. Data were collected by the questionnaire about awareness and practice in the prevention of unwanted pregnancy and satisfaction with the program. Data were analyzed by percentage, mean, standard deviation divided by the study group, and compare the results of the program by paired t-test and independent t-test. The finding were as follows:

After the experiment, student were aware of and practice in the prevention of pregnancy unwanted increase more than the before trials and the comparison group significant at 0.001 by the effect size of the 1.7 and 2.3 times respectively. At follow up 4 weeks, awareness and practice in prevention unwanted pregnancy of female student was on different between the experimental group and comparison group. Experimental group were satisfied with the program in average 92.5 percent which was more than the 80 percent significance at 0.001. Therefore, it should encourage the use of this program to teach students in the junior high school more broadly.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฌ
สารบัญภาพ.....	ฉ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	2
สมมติฐานการศึกษา	3
กรอบแนวคิดในการศึกษา.....	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	3
ขอบเขตของการศึกษา	4
ข้อจำกัดของการศึกษา	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
สถานการณ์การตั้งครรภ์ในวัยรุ่น	7
แนวคิดที่เกี่ยวกับพัฒนาการและพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น.....	11
การป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น	16
ผลกระทบจากการตั้งครรภ์ในมารดาอายุน้อยกว่า 20 ปี	18
แนวคิดเกี่ยวกับการเสริมสร้างทักษะชีวิต.....	20
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	27
3 วิธีดำเนินการศึกษา... ..	29
รูปแบบการศึกษา.....	29
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	30
เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง	32

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล	34
การทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล	38
การวิเคราะห์ข้อมูล	39
การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง	40
4 ผลการศึกษา.....	41
ข้อมูลทั่วไป	41
ความตระหนักต่อการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์.....	43
การปฏิบัติในการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์.....	48
ความพึงพอใจต่อโปรแกรมการสร้างเสริมทักษะชีวิตในการป้องกันการตั้งครรภ์	53
5 สรุป อภิปรายและข้อเสนอแนะ	56
สรุปผลการศึกษา.....	57
อภิปรายผล.....	58
ข้อเสนอแนะ.....	63
บรรณานุกรม	65
ภาคผนวก	68
ภาคผนวก ก.	69
ภาคผนวก ข.	85
ภาคผนวก ค.	94
ภาคผนวก ง.	117
ประวัติย่อของผู้ศึกษา	122

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	อายุเฉลี่ยของการมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกจำแนกตามแหล่งที่มาของข้อมูล.....	7
2	ร้อยละนักเรียน จำแนกตามสถานที่ในการร่วมเพศครั้งแรก และปีพุทธศักราช.....	8
3	ร้อยละของนักเรียนที่เคยมีเพศสัมพันธ์ จำแนกตามชั้นเรียน มัธยมศึกษาปีที่ 2 มัธยมศึกษาปีที่ 5 นักเรียน ปวช.ปีที่ 2 ปี พ.ศ.2549-2553	9
4	ร้อยละของการใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก จำแนกตามปีพุทธศักราช	9
5	อัตราการตั้งครรภ์ของหญิงอายุ 15-19 ปี ต่อประชากรหญิงอายุ 15-19 ปี 1,000 คน.....	10
6	จำนวนและร้อยละของมารดาวัยรุ่นที่คลอดบุตร พ.ศ. 2552 จำแนกตามภูมิภาค	11
7	ผลการเรียนเฉลี่ยของนักเรียน จำแนกตามกลุ่มศึกษา.....	41
8	จำนวนและร้อยละของนักเรียนจำแนกตามการพักอยู่อาศัย การมีแฟน/เพื่อนสนิทชาย การเห็นการตั้งครรภ์ในวัยเรียน ผู้ที่ปรึกษาเรื่องเพศ และกลุ่มศึกษา.....	42
9	จำนวนและร้อยละของนักเรียนจำแนกตามระดับความตระหนักก่อนทดลอง หลังทดลองทันที หลังติดตามผล และกลุ่มศึกษา.....	44
10	ผลการเปลี่ยนแปลงความตระหนักหลังทดลองของนักเรียนระหว่างหลังทดลองทันทีกับ ก่อนทดลอง หลังติดตามผลกับก่อนทดลอง หลังติดตามผลกับหลังทดลองทันที จำแนก ตามกลุ่มศึกษา	45
11	ผลการเปรียบเทียบความตระหนักที่เพิ่มขึ้นของนักเรียน หลังทดลองทันทีกับก่อนทดลอง หลังติดตามผลกับก่อนทดลอง หลังติดตามผลกับหลังทดลองระหว่างกลุ่มศึกษา.....	47
12	ขนาดผลของโปรแกรมการเสริมสร้างทักษะชีวิตต่อความตระหนักในการตั้งครรภ์	48
13	จำนวนและร้อยละของนักเรียนจำแนกตามระดับการปฏิบัติก่อน, หลังทดลองทันที หลังติดตามผล และกลุ่มศึกษา.....	49
14	ผลการเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติหลังทดลองของนักเรียนระหว่าง หลังทดลองทันทีกับก่อน ทดลอง หลังติดตามผลกับก่อนทดลอง หลังติดตามผลกับหลังทดลองทันที จำแนกตาม กลุ่มศึกษา	50
15	ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติที่เพิ่มขึ้น ของนักเรียนหลังทดลองทันทีกับก่อนทดลอง หลังติดตามผลกับก่อนทดลอง หลังติดตามผลกับหลังทดลองทันที ระหว่างกลุ่มศึกษา .	52

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
16 ขนาดผลของโปรแกรมการเสริมสร้างทักษะชีวิตต่อความตระหนักในการตั้งครรภ์	53
17 จำนวนและร้อยละของนักเรียนที่มีความพึงพอใจต่อผลของโปรแกรมการเสริมสร้าง ทักษะชีวิตเกี่ยวกับการป้องกันการตั้งครรภ์จำแนกรายข้อ	54
18 จำนวนและร้อยละของนักเรียนจำแนกตามระดับความพึงพอใจ และเนื้อหา	55
19 คะแนนความพึงพอใจเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลการทดสอบตามเกณฑ์ความ พึงพอใจ จำแนกตามเนื้อหา	55
20 จำนวนและร้อยละความตระหนักก่อนทดลองของนักเรียน จำแนกตามกลุ่มศึกษา	95
21 จำนวนและร้อยละความตระหนักหลังทดลองทันทีของนักเรียน จำแนกตามกลุ่มศึกษา	98
22 จำนวนและร้อยละความตระหนักหลังติดตามผลของนักเรียน จำแนกตามกลุ่มศึกษา....	102
23 จำนวนและร้อยละการปฏิบัติในการป้องกันการตั้งครรภ์ของนักเรียน จำแนกตามก่อน ทดลอง หลังทดลองทันที หลังติดตามผล และกลุ่มศึกษา	106
24 ค่าความไวแบบสอบถามความตระหนักต่อการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์	116

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	กรอบแนวคิดในการศึกษา.....	3
2	ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะชีวิตและการป้องกันพฤติกรรมที่เป็นปัญหา.....	24
3	ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทักษะชีวิตกับกระบวนการเรียนรู้.....	26
4	ขั้นตอนการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง	32
5	การชี้แจงการเข้าร่วมกิจกรรม และทำแบบสอบถามก่อนทดลอง.....	118
6	อุปกรณ์ สื่อ และคู่มือการสอนทักษะชีวิตเกี่ยวกับการป้องกันการตั้งครรภ์	118
7	คู่มือโอสถานการณ์การตั้งครรภ์ในวัยรุ่น และปัญหาการตั้งครรภ์ของจังหวัดกาฬสินธุ์ และการพูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเคยเห็นการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น	119
8	กิจกรรมเข้ากลุ่มเรียนรู้ การเสริมสร้างทักษะชีวิตเกี่ยวกับการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์..	119
9	การนำเสนอผลงานต่อกลุ่มใหญ่	120
10	นักเรียนทำแบบสอบถามหลังทดลองทันที วันที่ 1 สิงหาคม 2555.....	120
11	การทำแบบสอบถามติดตามผลการทดลอง 4 สัปดาห์ วันที่ 28 สิงหาคม 2555.....	121

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สถานการณ์การตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ในมารดาวัยรุ่นที่มีอายุระหว่าง 10-19 ปี ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา ตั้งแต่ปี พ.ศ.2548-2552 มีอัตราการตั้งครรภ์ค่อนข้างสูง โดยมีอัตราการตั้งครรภ์สูงกว่า 54 ต่อพันประชากรหญิงวัยเดียวกันมาโดยตลอด (สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์, 2553) และวัยรุ่นที่มาคลอดบุตรอายุน้อยที่สุดคือ 12 ปี แพทย์บางส่วนเริ่มพบว่าวัยรุ่นที่ตกเลือดและติดเชื้อจากการทำแท้งมารับการรักษาเพิ่มมากขึ้น (สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข, 2553) และที่น่าเป็นห่วงอย่างยิ่งคือการมีเพศสัมพันธ์โดยไม่มีการป้องกัน พบว่ามีการใช้ถุงยางไม่ถึงครึ่งของเด็กที่มีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก โดยเฉพาะในกลุ่มเด็กผู้หญิงนั้นมีเกณฑ์การป้องกันในระดับต่ำเพียงร้อยละ 48.9 (สำนักระบาดวิทยา, 2553) หากมีการป้องกันก็พบว่าเป็นการป้องกันในบางครั้ง บางโอกาสเท่านั้น ซึ่งสภาพการณ์เช่นนี้ ย่อมเสี่ยงต่อการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ หากวัยรุ่นต้องเผชิญกับปัญหาดังกล่าว ย่อมมีความเสี่ยงต่อสุขภาพทั้งทางร่างกายและจิตใจ และก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมาทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจและสังคม เนื่องจากความไม่พร้อมของตัววัยรุ่นเอง ซึ่งส่วนใหญ่กำลังศึกษาอยู่ในสถานศึกษา การตั้งครรภ์มักเกิดจากความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ และขาดทักษะในการป้องกันการตั้งครรภ์

การตั้งครรภ์ในวัยที่ไม่เหมาะสมจะส่งผลให้วัยรุ่นหญิงเผชิญกับปัญหาคุกคาม ทำให้แผนการดำเนินชีวิตที่เหมาะสมตามวัยหรือสิ่งที่อาจคาดหวังไว้ในชีวิตของเด็กหญิงต้องเปลี่ยนแปลงไป เช่น ปัญหาการตั้งครรภ์ที่เด็กนักเรียนหญิงต้องออกจากโรงเรียนในขณะที่ยังเรียนหนังสือไม่จบ (สำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย, 2553) หรือต้องหลบหนีออกจากสังคมโดยการถูกตราหน้าว่าได้ผ่านการทำแท้ง และหากฝ่ายชายไม่รับหรือผู้ปกครองไม่ยอมรับผิดชอบอาจเกิดปัญหาการทอดทิ้งบุตร ทำให้เกิดปัญหาของสังคม นอกจากนี้ยังส่งผลไปสู่ครอบครัว โรงเรียนหรือสังคมที่ต้องรับภาระจากเด็กที่วัยรุ่นที่เจริญเติบโตในด้านร่างกายแต่ยังขาดความรับผิดชอบทางด้านสังคม เนื่องจากวัยรุ่นหญิงที่ถูกออกจากโรงเรียนไม่จบการศึกษาทำให้ไม่มีวุฒิทางการศึกษา นำไปสู่การทำงานที่มีรายได้ต่ำหรือไม่มีรายได้ต้องเป็นภาระในการเลี้ยงดูของครอบครัว และเป็นภาระของสังคมที่ต้องพึ่งพิงสวัสดิการจากรัฐ รวมถึงปัญหาในสุขภาพหลากหลาย ที่ส่งผลต่อปัญหาสาธารณสุข และยังส่งผลทำให้สังคมต้องสูญเสียประชากรที่มีคุณภาพ (สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข, 2553)

ซึ่งชะตากรรมของเด็กวัยรุ่นหญิงจะไม่เกิดขึ้นหากปัญหาได้รับการแก้ไข โดยสาเหตุของปัญหา และหาวิธีเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ โดยเฉพาะเด็กวัยรุ่นหญิงที่อยู่ในสถานศึกษา ซึ่งจากเนื้อหา ยังเป็นการสอนที่เน้นให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ แต่ยังขาดการฝึกให้เกิดทักษะในการนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน ทำให้นักเรียนเผชิญกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยไม่มีเกราะป้องกัน ฉะนั้นการสร้างเกราะป้องกันเพื่อให้นักเรียนมีทักษะจึงมีความจำเป็นในช่วงของการเข้าสู่วัยรุ่นที่มีความอยากรู้อยากลอง และมีความสนใจเพศตรงข้าม

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้เห็นความสำคัญในการศึกษาผลของโปรแกรมการเสริมสร้างทักษะชีวิตในการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ต่อพฤติกรรมป้องกันการตั้งครรภ์ในนักเรียนหญิงมัธยมศึกษาตอนต้น ของอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยประยุกต์ใช้การพัฒนาทักษะชีวิตของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข ที่เน้นให้นักเรียนมีความสามารถในการเผชิญเหตุการณ์ในสภาพสังคมปัจจุบันและอนาคตในการป้องกันไม่ให้เกิดการตั้งครรภ์ในวัยเรียน ซึ่งจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

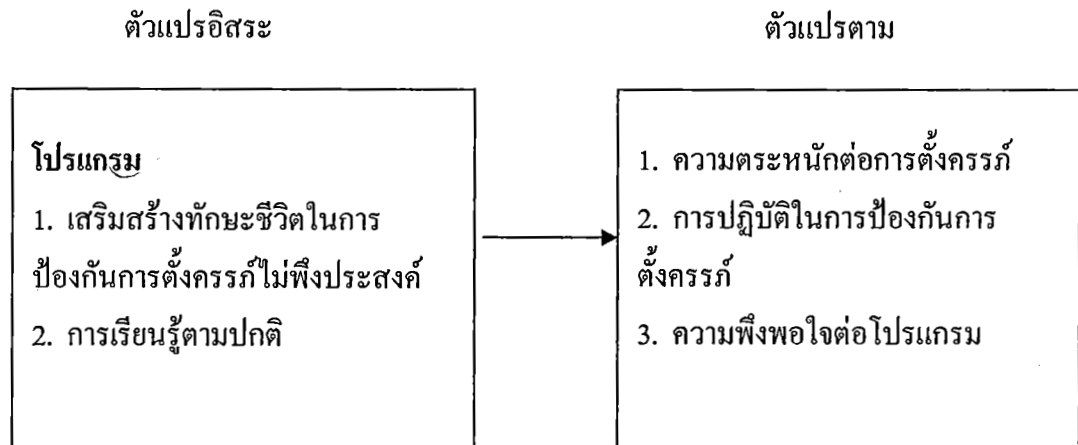
การศึกษานี้ต้องการประเมินผลของโปรแกรมการเสริมสร้างทักษะชีวิตในการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ต่อพฤติกรรมป้องกันการตั้งครรภ์ในนักเรียนหญิงมัธยมศึกษาตอนต้น โดยเปรียบเทียบ

1. การเปลี่ยนแปลงความตระหนักต่อการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ และการปฏิบัติในการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ในกลุ่มทดลอง ระหว่าง
 - 1.1 หลังทดลองทันทีกับก่อนทดลอง
 - 1.2 หลังติดตามผลกับก่อนทดลอง
 - 1.3 หลังติดตามผลกับหลังทดลองทันที
2. ความตระหนักต่อการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ และการปฏิบัติในการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ที่เพิ่มขึ้น ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ
 - 2.1 หลังทดลองทันทีจากก่อนทดลอง
 - 2.2 หลังติดตามผลจากก่อนทดลอง
 - 2.3 หลังติดตามผลจากหลังทดลองทันที
3. ความพึงพอใจของนักเรียนกลุ่มทดลองที่มีต่อโปรแกรมการเสริมสร้างทักษะชีวิตเกี่ยวกับการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์

สมมติฐานการศึกษา

1. นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการเสริมสร้างทักษะชีวิตเกี่ยวกับการป้องกันการตั้งครรภ์ หลังทดลองทันที และติดตามผล จะมีความตระหนักต่อการตั้งครรภ์ และการปฏิบัติในการป้องกันการตั้งครรภ์เพิ่มขึ้นมากกว่าก่อนทดลอง แต่ระหว่างหลังทดลองทันทีกับติดตามผลจะมีความตระหนักและการปฏิบัติไม่แตกต่างกัน
2. หลังทดลองทันทีและติดตามผล นักเรียนกลุ่มทดลองจะมีความตระหนักต่อการตั้งครรภ์ และมีการปฏิบัติในการป้องกันการตั้งครรภ์เพิ่มขึ้นมากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบที่รับการเรียนรู้ตามปกติ
3. นักเรียนกลุ่มทดลองจะมีความพึงพอใจต่อโปรแกรมการเสริมสร้างทักษะชีวิตเกี่ยวกับการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ร้อยละ 80

กรอบแนวคิดในการศึกษา

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการศึกษา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นการส่งเสริมให้นักเรียนได้รับการเสริมสร้างทักษะ ให้เกิดความตระหนัก และการปฏิบัติในการป้องกันการตั้งครรภ์ ไม่ให้ตั้งครรภ์ในวัยเรียน มีสุขภาพแข็งแรง ตลอดจนมีคุณภาพชีวิตที่ดีต่อไป
2. เป็นแนวทางให้กับสถานศึกษาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยการสอดแทรกแนวคิดทักษะชีวิตเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ของนักเรียน

3. เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและควบคุมปัญหาต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพในกลุ่มนักเรียน เช่น ปัญหาความรุนแรง ปัญหาการติดโรคทางเพศสัมพันธ์

ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาผลของโปรแกรมการเสริมสร้างทักษะชีวิตในการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ประจำปีการศึกษา 2555 ของอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ กิจกรรมประกอบด้วยการเรียนรู้ทักษะในการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ โดยจัดเป็นฐานการเรียนรู้จำนวน 5 ฐาน แบ่งนักเรียนกลุ่มทดลองเป็น 5 กลุ่ม เวียนจนครบทั้ง 5 ฐาน คือ ฐานทักษะการจัดการกับอารมณ์ทางเพศ, การสื่อสาร, การปฏิเสธ, การตัดสินใจ และการแก้ไขปัญหา โดยประยุกต์มาจากแนวความคิดการพัฒนาทักษะชีวิตของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข ใช้ระยะเวลา 1 วัน ในเวลาเรียนปกติ 12.30-16.30 น.

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ โปรแกรมป้องกันการตั้งครรภ์ มี 2 รูปแบบ คือ การเสริมสร้างทักษะชีวิตเกี่ยวกับการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ และการเรียนรู้ตามปกติ
2. ตัวแปรตาม ได้แก่
 - 2.1 ความตระหนักต่อการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์
 - 2.2 การปฏิบัติในการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์
 - 2.3 ความพึงพอใจต่อโปรแกรมของนักเรียนกลุ่มทดลอง

ข้อจำกัดของการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการศึกษาในสภาพจริงที่ไม่สามารถควบคุมตัวแปรภายนอกที่อาจมีผลต่อการรับรู้ เช่น การได้รับข้อมูลหรือคำแนะนำจากบุคคลอื่น หรือสื่อประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์จากแหล่งอื่นนอกเหนือจากการโปรแกรมที่ได้ และในการศึกษานี้ มีข้อจำกัดในเรื่องอุปกรณ์และเครื่องเสียงในการเปิดวิดีโอ อาจทำให้นักเรียนมีความสนใจต่อสื่อวิดีโอ น้อย เนื่องจากใช้ห้องเรียนในโรงเรียนเป็นสถานที่จัดกิจกรรม อาจทำให้มีข้อจำกัดในการใช้เสียง

นิยามศัพท์เฉพาะ

โปรแกรม หมายถึง กิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ ประกอบด้วย การเสริมสร้างทักษะชีวิตเกี่ยวกับการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ และการเรียนรู้ตามปกติ

การเสริมสร้างทักษะชีวิต หมายถึง กระบวนการจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้เกิดการเรียนรู้ และมีความสามารถในการใช้ทักษะที่จำเป็น ประกอบด้วยทักษะการจัดการอารมณ์ ทักษะการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ทักษะการตัดสินใจ และทักษะการแก้ไขปัญหา เพื่อให้ นักเรียนมีความสามารถในการเผชิญสถานการณ์ที่นำไปสู่การตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์

การเรียนรู้ตามปกติ หมายถึง การเรียนการสอนตามหลักสูตรของโรงเรียนตามปกติ

การปฏิบัติ หมายถึง การที่นักเรียนได้กระทำการใด ๆ เพื่อหลีกเลี่ยงสถานการณ์ที่อาจนำไปสู่การตั้งครรภ์ เพื่อให้ใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างอย่างเท่าทัน เช่น ความสามารถในการจัดการอารมณ์ทางเพศที่เกิดขึ้น การสื่อสารและการปฏิเสธ ตลอดจนการตัดสินใจและการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อให้สามารถป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ได้

ความตระหนัก หมายถึง การมีความรู้ความเข้าใจ จิตสำนึก และความจำเป็นในเรื่องการรับรู้ต่อโอกาสเสี่ยงที่นำไปสู่การตั้งครรภ์ ความรุนแรง ประโยชน์ของการป้องกัน การรับรู้ต่ออุปสรรคของการป้องกันการตั้งครรภ์ ที่จะส่งผลกระทบต่อร่างกาย จิตใจ และคุณภาพชีวิต

ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกดี ความคิดเห็นที่มีต่อโปรแกรมการเสริมสร้างทักษะชีวิตในการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ต่อพฤติกรรมป้องกันการตั้งครรภ์ ในประเด็นเนื้อหา, วิธีการสอน, ผู้สอน, สื่อและอุปกรณ์การสอน และระยะเวลาและสถานที่ในการจัดกิจกรรม

นักเรียน หมายถึง ผู้หญิงที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ปีการศึกษา 2555 อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์

กลุ่มศึกษา หมายถึง นักเรียนในกลุ่มทดลอง และนักเรียนในกลุ่มเปรียบเทียบ

การตั้งครรภ์ หมายถึง นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีการตั้งครรภ์ในวัยเรียน

ก่อนทดลอง หมายถึง การวัดความตระหนัก การปฏิบัติในการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ 1 วันก่อนให้โปรแกรม

หลังทดลองทันที หมายถึง การวัดความตระหนัก การปฏิบัติในการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ ภายหลังจากทดลอง 1 สัปดาห์ และวัดความพึงพอใจต่อโปรแกรมการเสริมสร้างทักษะเกี่ยวกับการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์เฉพาะกลุ่มทดลอง

หลังติดตามผล หมายถึง การวัดความตระหนัก และ การปฏิบัติในการป้องกันการ
ตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ ภายหลังการทดลอง 4 สัปดาห์

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการทบทวนเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างทักษะชีวิตเกี่ยวกับการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ที่มีต่อพฤติกรรมป้องกันการตั้งครรภ์ในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นทั้งจากหนังสือ ตำราวิชาการ และอินเทอร์เน็ต ได้สรุปเนื้อหาและเรียบเรียงนำเสนอเนื้อหาเรียงตามลำดับ ดังนี้

1. สถานการณ์การตั้งครรภ์ในวัยรุ่น
2. แนวคิดที่เกี่ยวกับพัฒนาการและพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น
3. การป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น
4. ผลกระทบจากการตั้งครรภ์ในมารดาอายุน้อยกว่า 20 ปี
5. แนวคิดเกี่ยวกับการเสริมสร้างทักษะชีวิต
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สถานการณ์การตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

1. อายุเฉลี่ยของการมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก ข้อมูลจากการสำรวจของสำนักอนามัยเจริญพันธุ์และสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข พบว่า อายุของผู้ที่เริ่มมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกมีอายุน้อยลง ตั้งแต่ปี พ.ศ.2545-2552 โดยอายุเฉลี่ยของการมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกมีอายุระหว่าง 15-16 ปี ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 อายุเฉลี่ยของการมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกจำแนกตามแหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูล	อายุเฉลี่ย (ปี)
สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข พ.ศ.2539	18-19
สำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย พ.ศ.2545	15-16
เอแบคโพลล์ พ.ศ.2547	15-16
อนามัยโพลล์ พ.ศ.2552	15-16

ที่มา : สถานการณ์อนามัยเจริญพันธุ์ในเด็กและเยาวชน สำนักอนามัยเจริญพันธุ์และสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข (http://rh.anamai.moph.go.th/all_file/index/Pregnanc...pdf)

2. จุดเสี่ยงเสี้ยว จากการสำรวจพฤติกรรมทางเพศของเด็กนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2, มัธยมศึกษาปีที่ 5 และนักศึกษา ปวช. ชั้นปีที่ 2 ของสำนักกระบวนาวิทยา กรมควบคุมโรค ปี พ.ศ.2553 พบว่า “บ้าน” ซึ่งถือว่าเป็นสถานที่ที่ปลอดภัยกลายเป็นจุดเสี่ยงที่ต้องมีการเฝ้าระวังมากที่สุด เพราะนักเรียนทั้งชายและหญิงต่างก็ระบุว่า เลือกที่จะมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกมากที่สุด คือ บ้านเพื่อนหรือบ้านของตนเอง โดยนักเรียนชายชั้นมัธยมต้นมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกที่บ้านเพื่อนหรือบ้านของตนเองร้อยละ 67.9 มัธยมปลาย ร้อยละ 72.0 และนักศึกษา ปวช. ร้อยละ 64.0 ในขณะที่เพศหญิงชั้นมัธยมต้นร้อยละ 62.7 มัธยมปลายร้อยละ 63.5 และนักศึกษา ปวช. ร้อยละ 57.9 รองลงมาเลือก หอพัก และ โรงแรม ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ร้อยละนักเรียน จำแนกตามสถานที่ในการร่วมเพศครั้งแรก ปีพุทธศักราช

สถานที่	พ.ศ.2552				พ.ศ.2553		
	เพศ	ม.2	ม.5	ปวช.2	ม.2	ม.5	ปวช.2
บ้านเพื่อน/ บ้านตัวเอง	ชาย	74.2	72.0	66.9	67.9	72.0	64.0
	หญิง	67.2	67.8	59.6	62.7	63.5	57.9
โรงแรม/ อพาร์ทเมนต์/ ห้องเช่า(ชั่วคราว)	ชาย	8.0	13.8	12.	9.9	12.7	13.5
	หญิง	7.0	12.6	12.5	14.8	14.8	13.2
หอพัก	ชาย	11.9	11.6	18.4	13.1	11.9	19.7
	หญิง	10.4	11.5	20.2	9.3	11.6	20.2
อื่น ๆ	ชาย	5.9	2.6	2.3	9.1	3.4	2.8
	หญิง	15.4	8.1	7.7	13.2	10.1	8.7

ที่มา : สำนักกระบวนาวิทยา กรมควบคุมโรค (2553)

3. กลุ่มเสี่ยง จากการสำรวจของกรมควบคุมโรค พบว่า สถานการณ์ด้านพฤติกรรมทางเพศของของเด็กในช่วงระหว่างมัธยมศึกษาตอนต้น, มัธยมศึกษาตอนปลายและอาชีวศึกษา มีความน่าเป็นห่วงมากขึ้น เพราะตั้งแต่ปี พ.ศ.2549-2553 เด็กนักเรียนที่เคยผ่านการมีเพศสัมพันธ์มาแล้วมีแนวโน้มมากขึ้น โดยเฉพาะในนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นมีแนวโน้มการมีเพศสัมพันธ์เพิ่มขึ้นเกือบ 2 เท่า ส่วนเด็กมัธยมศึกษาตอนปลาย และเด็กอาชีวศึกษาเพิ่มขึ้นเล็กน้อย ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ร้อยละของนักเรียนที่เคยมีเพศสัมพันธ์ จำแนกตามชั้นเรียน มัธยมศึกษาปีที่ 2
มัธยมศึกษาปีที่ 5 นักเรียน ปวช. ชั้นปีที่ 2 ปี พ.ศ. 2549-2553

กลุ่มเป้าหมาย		ปี พ.ศ.				
		2549	2550	2551	2552	2553
1. นักเรียน ม.2	ชาย	2.9	3.2	3.7	4.2	4.4
	หญิง	1.5	1.9	2.3	2.6	3.0
2. นักเรียน ม.5	ชาย	21.0	21.2	24.1	24.7	25.9
	หญิง	12.2	12.9	14.7	13.9	15.5
3. นักเรียน ปวช. ชั้นปีที่ 2	ชาย	36.2	40.2	43.3	44.0	46.6
	หญิง	28.2	34.1	36.3	37.4	41.0

ที่มา : สำนักระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค (2553)

4. การใช้ถุงยางอนามัย จากการสำรวจของกรมควบคุมโรค พบว่า พฤติกรรมการใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกยังมีความน่าเป็นห่วง เพราะมีการใช้เกือบไม่ถึงครึ่งของเด็กที่เคยมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก โดยเฉพาะในกลุ่มเด็กผู้หญิง ที่มีการป้องกันตนเองในการมีเพศสัมพันธ์ในระดับต่ำ โดยเฉพาะในเด็กนักเรียนมัธยมต้น ซึ่งมีการใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกเพียง ร้อยละ 48.9

ตารางที่ 4 ร้อยละของการใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก จำแนกตามปีพุทธศักราช

กลุ่มเป้าหมาย	ปี พ.ศ.				
	2549	2550	2551	2552	2553
1. นักเรียน ม.2 ชาย	45.8	50.0	51.8	50.7	53.2
หญิง	33.3	50.0	48.3	41.5	48.9

5. สถานการณ์การตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ในวัยเรียน 5 ปีที่ผ่านมา คือ ตั้งแต่ปี พ.ศ.2548-2552 โดยสถิติการตั้งครรภ์ของวัยรุ่นอายุระหว่าง 15-29 ปี มีจำนวนมากขึ้นจาก 123,447 รายต่อปี เป็น 131,748 รายต่อปี หรือเฉลี่ยวันละ 361 ราย และพบว่าแต่ละปีอัตราการตั้งครรภ์

ก่อนข้างคงที่คือ ประมาณ 55-56 คนต่อประชากรหญิงในวัยเดียวกัน 1,000 คน โดยแต่ละปีมีการทำแท้งประมาณ ร้อยละ 9 หรือประมาณ 12,000 ราย ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 อัตราการตั้งครรภ์ของหญิงอายุ 15-19 ปีต่อประชากรหญิงอายุ 15-19 ปี 1,000 คน

ปี พ.ศ.	การแท้งทุกประเภท	หญิงคลอด	รวมหญิงตั้งครรภ์	หญิงอายุ	อัตรา: 1,000
		15-19 ปี	15-19 ปี	15-19 ปี ทั้งหมด	
2548	10,399	113,048	123,447	2,247,586	54.9
2549	11,149	112,509	123,658	2,265,800	54.6
2550	11,844	115,948	127,792	2,300,740	55.5
2551	11,788	118,921	130,709	2,329,702	56.1
2552	11,920	119,828	131,748	2,344,720	56.2

6. การตั้งครรภ์ในวัยรุ่น (Teenage Pregnancy หรือ Adolescent Pregnancy) ตามความหมายขององค์การอนามัยโลก หมายถึง สตรีตั้งครรภ์ที่มีอายุระหว่าง 10-19 ปี และได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานในการเฝ้าระวังสถานการณ์ตั้งครรภ์ของวัยรุ่น โดยร้อยละของผู้หญิงอายุต่ำกว่า 20 ปีบริบูรณ์ ที่ตั้งครรภ์ต่อผู้หญิงทุกกลุ่มอายุที่ตั้งครรภ์ต้องไม่เกินร้อยละ 10 เมื่อพิจารณาในแต่ละภูมิภาค พบว่า สถานการณ์การคลอดบุตรของมารดาที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปีบริบูรณ์ มีค่าสูงเกินเกณฑ์เฝ้าระวังเกือบทุกภูมิภาค โดยเฉพาะในภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคกลาง และ มีค่าสูงถึงร้อยละ 15 สำหรับภาคใต้มีค่าสูงกว่าเกณฑ์เฝ้าระวังเล็กน้อย

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละของมารดาวัยรุ่นที่คลอดบุตร พ.ศ.2552 จำแนกตามภูมิภาค

เกณฑ์การเฝ้าระวังการตั้งครรภ์	มารดาทุกอายุ (คน)	อายุต่ำกว่า 15 ปีบริบูรณ์ จำนวน (คน)	ร้อยละ	อายุต่ำกว่า 20 ปีบริบูรณ์ จำนวน (คน)	ร้อยละ ≥ 10
ทั่วประเทศ	787,739	3,299	0.42	106,726	13.55
ภาคกลาง	207,701	1,064	0.51	31,337	15.09
ภาคเหนือ	113,520	651	0.57	17,150	15.11
ภาคใต้	139,538	385	0.28	15,605	11.18
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	222,045	893	0.40	33,352	15.02

7. ข้อมูลจากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกาฬสินธุ์ (2555) ซึ่งได้สำรวจและจัดเก็บข้อมูลจากโรงพยาบาลสายใยรักแห่งครอบครัว 14 อำเภอ พบว่า มารดาขณะตั้งครรภ์และคลอด ดังจะเห็นได้จากแนวโน้มการคลอดบุตรของมารดาวัยรุ่นอายุต่ำกว่า 20 ปีบริบูรณ์ทั่วประเทศในปี พ.ศ.2551 มีจำนวน 95,747 หรือร้อยละ 12.01 ปี พ.ศ. 2552 เพิ่มขึ้นเป็น 106,726 คนหรือร้อยละ 13.55 และในปี พ.ศ.2553 เพิ่มขึ้นเป็น 105,487 คนหรือร้อยละ 13.76 และมีแนวโน้มเพิ่ม ขึ้นเรื่อย ๆ และข้อมูลในปี พ.ศ. 2555 พบว่า จังหวัดกาฬสินธุ์มีร้อยละของแม่วัยรุ่นตั้งครรภ์อายุน้อยกว่า 20 ปี สูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศมาโดยตลอด ข้อมูลในปี พ.ศ.2550–2555 พบว่ามีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น จากร้อยละ 15.1 เป็น 16.0, 19.3, 27.4, 21.0, 23.1 และในปี พ.ศ.2555 อำเภอที่พบจำนวนมากสุด 5 อันดับแรก คือ นามน (ร้อยละ 32), ร่องคำ (ร้อยละ 30), ท่าคันโท (ร้อยละ 28.9), หนองกุงศรี (ร้อยละ 26.23) และกมลาไสย (ร้อยละ 23.28) และอำเภอที่มีร้อยละของแม่ตั้งครรภ์น้อยที่สุดคือ อำเภอเขาวง (ร้อยละ 13.61) แต่ก็ยังสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ไม่เกินร้อยละ 10 และข้อมูลจาก สถานการณ์เพื่อการเฝ้าระวังและเตือนภัย ปี 2554 พบว่าเด็กอายุ 11-18 เคยมีเพศสัมพันธ์ในระดับ มาก คิดเป็นร้อยละ 67 และมีเพศสัมพันธ์โดยไม่ได้ป้องกัน ร้อยละ 44.29 (สำนักงานสาธารณสุข จังหวัดกาฬสินธุ์, 2555)

แนวคิดที่เกี่ยวกับพัฒนาการและพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น

วัยรุ่น (Adolescence) หมายความว่า “การเจริญเข้าสู่ภาวะ” เป็นวัยระยะที่ต้องมีการปรับตัวและปรับพฤติกรรมแบบเด็กไปสู่การมีพฤติกรรมแบบผู้ใหญ่เป็นวัยที่เชื่อมต่อระหว่างความเป็นเด็กและผู้ใหญ่ มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและความคิด เป็นวัยที่อยากรู้

อยากลอง และมีความสนใจในเรื่องเพศ (กรมอนามัย, 2547)

1. แนวคิดพัฒนาการของวัยรุ่น วัยรุ่นเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงของร่างกาย อารมณ์ สังคมและความรู้สึกนึกคิด จึงถือว่าเป็นช่วงวัยที่สำคัญ เนื่องจากวัยนี้เป็นวัยแห่งการเชื่อมต่อกันระหว่างวัยเด็กและวัยผู้ใหญ่ จึงพบกับการเปลี่ยนแปลงในหลาย ๆ ด้าน ซึ่งต้องมีการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ โดยทั่วไปแบ่งช่วงวัยรุ่นเป็น 3 ระยะ ดังนี้

1.1 วัยรุ่นตอนต้น (Early Adolescence) อยู่ในช่วงอายุ 12-15 ปี ซึ่งเป็นวัยเริ่มแรกในการเข้าสู่วัยรุ่น วัยรุ่นในช่วงนี้จะเป็นช่วงของการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และความคิดอย่างเต็มที่และรวดเร็วมาก

1.2 วัยรุ่นตอนกลาง (Middle Adolescence) อยู่ในช่วงอายุ 15-18 ปี ช่วงนี้เริ่มมีการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้

1.3 วัยรุ่นตอนปลาย (Late Adolescence) อยู่ในช่วงอายุ 18-25 ปี ระยะนี้เป็นช่วงสุดท้ายก่อนที่จะเข้าสู่ผู้ใหญ่

2. พัฒนาการของวัยรุ่นตอนต้น เป็นวัยระยะเริ่มต้นเข้าสู่ความเป็นวัยรุ่น ซึ่งมีลักษณะพัฒนาการที่เด่นชัด ดังนี้

2.1 พัฒนาการทางด้านร่างกาย ในช่วงวัยรุ่นตอนต้น ที่มีอายุระหว่าง 12-15 ปี เป็นวัยที่มีพัฒนาการทางร่างกายอย่างรวดเร็วและเป็นไปในทางที่มีการเจริญเติบโตถึงขีดสมบูรณ์สุดเพื่อทำหน้าที่อย่างเต็มที่ เพศหญิงเริ่มเข้าสู่วัยรุ่นเร็วกว่าเพศชาย โดยเพศหญิงจะเข้าสู่ความเป็นวัยรุ่นเมื่ออายุประมาณ 11-13 ปี และเพศชายจะเริ่มเข้าสู่วัยรุ่นเมื่ออายุประมาณ 13-15 ปี ซึ่งการเจริญเติบโตทั้งการเจริญเติบโตด้านร่างกายภายนอก ที่เริ่มสังเกตเห็นการเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจนขึ้น เช่น รูปร่างหน้าตา ลักษณะเส้นผม ส่วนสูง น้ำหนักและลักษณะทางเพศ ซึ่งวัยรุ่นจะมีการเจริญเติบโตทั้งน้ำหนักและส่วนสูงอย่างรวดเร็ว โดยอัตราการเพิ่มความสูงจะน้อยลงเมื่ออายุ ประมาณ 15 ปี และไม่สูงขึ้นอีกเมื่ออายุประมาณ 17-18 ปี ซึ่งการเจริญเติบโตในเด็กชายจะช้ากว่าเด็กหญิงประมาณ 2 ปี

ในด้านการเจริญเติบโตภายใน ได้แก่ การทำงานของต่อมไร้ท่อต่าง ๆ ภายในร่างกาย ซึ่งจากการเปลี่ยนแปลงของร่างกายอย่างรวดเร็วและร่างกายที่ไม่ได้สัดส่วน ทำให้วัยรุ่นรู้สึกอึดอัดกับสัดส่วนอวัยวะต่าง ๆ ของร่างกาย โดยเฉพาะลักษณะทางเพศ อันเป็นลักษณะแบ่งแยกความเป็นชายหนุ่ม และความเป็นหญิงสาว ที่เริ่มเจริญเต็มที่ในวัยแรกเริ่ม เช่น เพศหญิงมีทรวงอกและเริ่มมีประจำเดือน เพศชายมีเสียงแตก ไหล่กว้าง และเริ่มมีการผลิตเซลล์สืบพันธุ์ เป็นต้น การเปลี่ยนแปลงทางร่างกายอย่างรวดเร็วมีผลต่อปรับตัวของวัยรุ่นช่วงนี้เป็นอย่างมาก

2.2 พัฒนาการทางด้านอารมณ์ ความเปลี่ยนแปลงและความเจริญเติบโตทางร่างกายทั้งภายในและภายนอกทำให้วัยรุ่นตอนต้นมักมีความรู้สึกสับสน อึดอัด อารมณ์ไม่มั่นคง มี

บุคลิกภาพประจำตัวแสดงออกมา อารมณ์เปลี่ยนแปลงได้ง่าย พฤติกรรมของวัยรุ่นช่วงนี้เป็นผลจากอารมณ์และความรู้สึก อารมณ์เป็นเสมือนแรงจูงใจที่ส่งเสริมให้วัยรุ่นแสดงพฤติกรรมออกมาและพฤติกรรมที่แสดงออกมาจะเป็นลักษณะใด ขึ้นอยู่กับความรุนแรงของอารมณ์ขณะนั้น เช่น อารมณ์ร้อน อิจฉา วิตกกังวล รัก โกรธ ชอบเกลียด บางครั้งก็เก็บกด มีความมั่นใจสูง ความอยากรู้อยากเห็น เช่น เกี่ยวกับเรื่องเพศหรือเรื่องการเปลี่ยนแปลงของร่างกาย สาเหตุส่วนใหญ่ของความสับสนและการมีอารมณ์รุนแรงของวัยรุ่นตอนต้น เห็นพฤติกรรมของวัยรุ่นช่วงนี้คิดว่าวัยรุ่นนั้นยังเด็ก จึงก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างวัยรุ่นกับผู้ใหญ่ได้ง่าย อีกทั้งการปรับตัวกับเพื่อนร่วมวัย การเตรียมเลือกอาชีพ เป็นเรื่องสำคัญต่อจิตใจ อารมณ์ ความต้องการของวัยรุ่น และบุคคลที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ บ้าน โรงเรียน และกลุ่มเพื่อน

2.3 พัฒนาการทางสังคม วัยรุ่นตอนต้นเริ่มมีปฏิสัมพันธ์และมีความสัมพันธ์กับ

บุคคลภายนอกครอบครัวมากขึ้น โดยเฉพาะสังคมกลุ่มเพื่อนร่วมวัย มีความสำคัญมากสำหรับเพราะวัยรุ่นช่วงนี้จะมีความสนใจกลุ่มเพื่อน การเปลี่ยนแปลงทางกายมีอิทธิพลต่อการรวมกลุ่มของเด็กรวม เพราะสามารถร่วมสุขร่วมทุกข์และเข้าใจปัญหาดีกว่าคนต่างวัย กลุ่มเพื่อนจึงมีอิทธิพลสำหรับวัยรุ่นช่วงนี้มากไม่ว่าจะเป็นเรื่องของทัศนคติ ความสนใจ ค่านิยมและพฤติกรรมกลุ่มยังสนองความต้องการทางสังคมต่าง ๆ เช่น การเป็นบุคคลสำคัญ การต่อต้านผู้มีอำนาจ การหนีสภาพน่าเบื่อของบ้าน การรวมเป็นกลุ่มของเด็กเป็นไปอย่างธรรมชาติไม่มีใครตั้งกฎเกณฑ์ให้ทำ เช่น การรวมกลุ่มตามค่านิยม สติปัญญา ความมุ่งหวังในชีวิต ฐานะเศรษฐกิจ เป็นต้น เด็กมีความสุขในการเล่น เล่น เทียว นอน ทำงานกับเพื่อนร่วมวัย

นอกจากนี้วัยรุ่นช่วงนี้ต้องการเลียนแบบและแสวงหาแบบอย่างเพื่อดำเนินชีวิตอย่างผู้ใหญ่ นับถือวีรบุรุษ (Heroes) หรือตัวแบบ (Models) ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับการต้องการ บุคลิกภาพ ความสำเร็จและสติปัญญา อิทธิพลของครอบครัว สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม อาจเป็นเพศเดียวกันหรือเพื่อนต่างเพศ หรือบุคคลที่สำคัญ เช่น นักกีฬาที่มีชื่อเสียง, ดาราภาพยนตร์, พระสงฆ์ ตัวแบบจึงมีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพ ความมุ่งหวังในชีวิตและค่านิยมของวัยรุ่น อย่างไรก็ตาม แม้ว่ากลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลสำหรับวัยรุ่นตอนต้น แต่วัยรุ่นช่วงนี้ยังคงพึ่งพาพ่อแม่มากกว่าระยะของวัยรุ่นช่วงอื่น ๆ

2.4 พัฒนาการด้านสติปัญญา พัฒนาการทางสติปัญญาในวัยรุ่นตอนต้นเป็นไปอย่างรวดเร็ว

วัยรุ่นสามารถเข้าใจในสิ่งที่มีความซับซ้อนมากขึ้น สมอบจะมีการเจริญเติบโตอย่างเต็มที่พัฒนาการจะเจริญถึงขีดสุดเมื่ออายุประมาณ 16 ปีแล้วค่อย ๆ ลดลงหลังจากอายุ 19-20 ปี นอกจากนี้ วัยรุ่นในช่วงนี้เริ่มเข้าใจสิ่งที่เป็นนามธรรมมากขึ้น มีความคิดเห็นเป็นเหตุเป็นผลมากขึ้น เริ่มแสวงหาอุดมคติเริ่มมีความคิดเหตุผลเชิงปรัชญาทางศาสนาเป็นวิถีชีวิตในอุดมคติ เป็นต้น ฉะนั้นการสอนในสิ่งที่เป็นอุดมคติให้แก่วัยรุ่นจะกระทำได้ง่ายกว่าวัยอื่น ๆ เนื่องจากวัยรุ่นกำลัง

แสวงหาจุดมุ่งหมายของชีวิต ซึ่งการสร้างอุดมคติให้วัยรุ่นจะสามารถพัฒนาต่าง ๆ ในอนาคตได้ กล่าวโดยสรุป วัยรุ่นตอนต้นมีการเปลี่ยนแปลงพัฒนาการทางสติปัญญา คือมีความคิดลึกซึ้งกว้างขวางขึ้น เริ่มมีเป้าหมายชีวิต คิดถึงอนาคตมากขึ้น มีอุดมคติ อยากรู้ อยากเห็น แสวงหาคำตอบโดยการเข้าใจเหตุผลและการพัฒนาความคิดต่าง ๆ ขึ้นอยู่กับคุณภาพสมอง พันธุกรรม ประสบการณ์การเรียนรู้ในวัยเด็ก ตลอดจนอาศัยอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ เช่น ครอบครัว โรงเรียน สื่อมวลชน เป็นต้น

2.5 การพัฒนาการทางจริยธรรม ช่วงวัยรุ่นตอนต้นเด็กจะเริ่มมีความรู้สึกล้านศีลธรรม ที่เกิดจากการนำการกระทำของตนเองไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานของสังคมว่าถูกต้องหรือมีคุณธรรมหรือไม่ หากมีพฤติกรรมผิดจากค่านิยมและสังคมนั้น จะรู้สึกละอายใจ เริ่มรู้จักผิดชอบชั่วดี ความยับยั้งชั่งใจ สิ่งใดควรทำไม่ควรทำ การพัฒนาจริยธรรมจะได้รับพัฒนาขึ้นเรื่อย ๆ จนถึงวัยรุ่นตอนปลายจริยธรรมของวัยรุ่นเกิดขึ้นได้ภายใต้ขอบเขตกฎเกณฑ์ของสังคมที่บุคคลนั้นเป็นสมาชิก ซึ่งค่านิยมทางจริยธรรมของวัยรุ่นจะไม่ยู่คงที่ แต่มีแนวโน้มเปลี่ยนแปลงตามขอบเขตของวัยรุ่น ที่สัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ ที่แตกต่างกับสิ่งที่วัยรุ่นเรียนรู้ค่านิยมจริยธรรมจากทางบ้านด้วย ซึ่งบุคคลที่อิทธิพลในการพัฒนาจริยธรรมเกิดขึ้นจากการอบรมสั่งสอนของบิดามารดา ครูอาจารย์ หรือสังคมนรอบข้าง ทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยเฉพาะยิ่งการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่มีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อความรู้สึกและพฤติกรรมทางจริยธรรมของวัยรุ่น

3. สรุปลักษณะสำคัญของวัยรุ่นตอนต้น

3.1 วัยรุ่นเป็นช่วงของการเติบโตเป็นหนุ่มเป็นสาว การเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายของวัยรุ่นช่วงนี้ เป็นสาเหตุให้เกิดความเปลี่ยนแปลงด้านอื่น ๆ ตามมา เช่น ด้านอารมณ์ สังคม สติปัญญา เป็นต้น

3.2 มีพฤติกรรมค่อนข้างเป็นเด็ก มักจะปฏิบัติตนเหมือนผู้ใหญ่ แต่บางครั้งไม่สามารถกระทำได้ จึงทำให้วัยรุ่นมีความไม่แน่นอนในสถานภาพของตนเอง มีความรู้สึกสับสนในบทบาทของตนเอง ทำให้วัยรุ่นเกิดปัญหาต่าง ๆ มากมาย

3.3 มีอารมณ์อ่อนไหว เปลี่ยนแปลงง่ายและมีการแสดงออกไม่คงที่

3.4 เป็นช่วงเวลาในการปรับตัวกับสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ทำให้วัยรุ่นพยายามแสดงความรู้สึกและทัศนคติของตนต่อบิดามารดาและครู ซึ่งแสดงออกทางพฤติกรรมเพื่อเรียกร้องความสนใจจากผู้อื่นและแสวงหาความเป็นตัวของตัวเองเพื่อหาลักษณะเด่นให้กับตนเอง

4. พฤติกรรมทางเพศในวัยรุ่นหญิง การแต่งตัวดึงดูดความสนใจของเพศตรงข้าม โดยไม่คำนึงถึงความเหมาะสมและความปลอดภัย เช่น ใส่เสื้อสายเดี่ยว เสื้อเกาะอก กางเกงขาสั้น กางเกงเอวต่ำ ตลอดจนเสื้อผ้าที่แนบเนื้อรัดรูป ซึ่งเสี่ยงต่อการเกิดอาชญากรรมทางเพศได้ง่าย

การยอมมีเพศสัมพันธ์กับคู่รัก เพราะคิดว่าความสัมพันธ์จะยาวนานมั่นคง หรือทำให้คนรักไม่ไปมีคนอื่น ความเป็นจริงแล้วเป็นการแสดงออกที่ผิด เพราะการที่ผู้หญิงยอมมีเพศสัมพันธ์จะทำให้ฝ่ายชายคิดว่าผู้หญิงอาจเคยมีเพศสัมพันธ์กับคนอื่นมาแล้วเช่นกัน และการทำเช่นนี้ ไม่ทำให้ฝ่ายชายมีความรักและความสัมพันธ์ต่อผู้หญิงตลอดไปได้ เพราะความรักจะมืองค์ประกอบด้านอื่นๆ คือ ความเข้าใจ ความเห็นใจ ความเอื้ออาทร มีนิสัยใจคอที่เข้ากันได้ เป็นต้น อีกทั้งวัยรุ่นเป็นวัยที่ต้องเติบโตต่อไป และยังต้องเจอผู้คนอีกมากในวันข้างหน้าหากวันใดที่ต้องเลิกคบกับฝ่ายชายในฐานะคนรักแล้วจะได้ไม่ต้องมานั่งเสียใจในภายหลัง นอกจากนี้ยังเป็นการทำให้พ่อแม่และบุคคลที่รักเราต้องเสียใจกับพฤติกรรมของเราและยังอาจติดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์จากคนรักหรือตั้งครรภ์โดยไม่ตั้งใจได้

การมีเพศสัมพันธ์กับคนอื่นได้ง่าย หากเคยมีเพศสัมพันธ์มาแล้ว พบว่าผู้หญิงที่เคยมีเพศสัมพันธ์กับคนรักไปแล้วมักจะยอมมีเพศสัมพันธ์กับคนรักคนต่อมาหรือเพื่อเหตุผลอื่น เช่น เพื่อแลกกับเงินที่จะมาซื้อสิ่งของราคาแพงตามที่ตนเองต้องการ เพราะคิดว่าตนเองไม่บริสุทธิ์แล้ว ไม่มีอะไรจะเสียอีกแล้ว ความคิดเช่นนี้ไม่ถูกต้อง เพราะคนทุกคนมีคุณค่าและศักดิ์ศรีในตัวเองการที่เคยมีเพศสัมพันธ์มาก่อนในอดีตไม่ได้ทำให้คุณค่าของตัวเราลดลง หากการกระทำของตัวเราในปัจจุบันและอนาคตต่างหากจะเป็นตัวบ่งบอกถึงคุณค่าและศักดิ์ศรีของตัวเรา นอกจากนี้การมีเพศสัมพันธ์กับบุคคลหลายคนจะยิ่งเสี่ยงต่อการติดโรคเอดส์หรือโรคเพศสัมพันธ์ และการตั้งครรภ์ตามมา เนื่องจากในปัจจุบันนี้โรคเอดส์เป็นโรคที่ร้ายแรงมาก และมีการระบาดอย่างมากในหมู่เด็กและวัยรุ่น และโรคเอดส์ยังเป็นโรคที่ไม่สามารถรักษาให้หายขาดได้

5. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางเพศ สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ปัจจัย ได้แก่
ครอบครัว เพื่อน สังคมและวัฒนธรรม

5.1 อิทธิพลของครอบครัว ครอบครัวเป็นสถาบันแห่งแรกที่อบรมทางด้านจิตใจและปลูกฝังพฤติกรรมสุขภาพให้แก่เด็ก ครอบครัวจึงมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมต่าง ๆ รวมทั้งพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นด้วย

5.2 อิทธิพลของเพื่อน การคบเพื่อนมีความสำคัญและจำเป็นต่อชีวิตของวัยรุ่น เพราะเพื่อนจะมีอิทธิพลในเรื่องความคิดความเชื่อ ตลอดจนให้คำปรึกษาหรือแนะนำในเรื่องต่าง ๆ รวมทั้งพฤติกรรมทางเพศและอาจชักจูงไปในทางที่ดีและไม่ดี ดังนั้นการเลือกคบเพื่อนที่ดีจะช่วยแนะนำเรื่องพฤติกรรมทางเพศในทางที่เหมาะสม

5.3 อิทธิพลของสังคม อิทธิพลของสังคมที่มีผลต่อพฤติกรรมทางเพศมี ดังนี้

5.3.1 สถานภาพทางสังคมไทยปัจจุบันมีความเหลื่อมล้ำและช่องว่างทางฐานะทางเศรษฐกิจมากขึ้น นับตั้งแต่เกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจในประเทศไทย ทำให้มีภาวะคนตกงาน

ช่องว่างระหว่างหารายได้ที่ได้รับระหว่างคนรวยและคนจนมีมากขึ้นการประกอบอาชีพบางอย่างจึงก่อให้เกิดพฤติกรรมทางเพศที่เสี่ยง

5.3.2 สื่อมวลชนมีอิทธิพลต่อกระแสแนวคิดและทิศทางความเคลื่อนไหวในสังคมการเสนอข่าวเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศในทางที่เสื่อมเสีย เช่น การถูกข่มขืนที่ลงภาพผู้ที่ตกเป็นเหยื่ออย่างชัดเจน พร้อมบอกรายละเอียดต่าง ๆ ของการกระทำ

5.3.3 อิทธิพลของวัฒนธรรม วัฒนธรรมหมายถึง วิธีการดำเนินชีวิตที่คนสร้างขึ้นและปฏิบัติสืบทอดกันมา โดยการถ่ายทอดไปสู่สมาชิกรุ่นต่อไป วัฒนธรรมจึงเป็นทุกสิ่งทุกอย่างที่สังคมสร้างขึ้นเพื่อช่วยให้มนุษย์สามารถดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมโดยมีความเชื่อทางศาสนาเป็นส่วนประกอบที่สำคัญมากของวัฒนธรรมในแต่ละสังคม อิทธิพลของวัฒนธรรมที่มีผลต่อพฤติกรรมทางเพศที่สำคัญ ได้แก่ ความเชื่อเกี่ยวกับบทบาททางเพศและการปฏิบัติตนต่อทางเพศตรงข้ามเรื่องความสัมพันธ์ทางเพศ, ค่านิยมทางเพศ, การพูดคุยเรื่องเพศอย่างเปิดเผยระหว่างพ่อแม่กับลูก, เรื่องพรหมจรรย์ในวัยรุ่นหญิงควรมีค่านิยมทางเพศเรื่องพรหมจรรย์ โดยคำนึงถึงความบริสุทธิ์และการรักษาพรหมจรรย์จนกว่าจะพบกับชายที่แน่ใจว่าจะเลือกเป็นคู่ครองและคู่ชีวิตแล้วสงวนรักษาพรหมจรรย์ไว้มอบให้ในวันแต่งงาน

พฤติกรรมทางเพศของมนุษย์เป็นผลพวงจากปัจจัยหลายอย่าง หากแต่การแสดงออกทางเพศจะมากหรือน้อยแค่ไหน ขึ้นอยู่กับปัจจัยทางสังคมร่วมด้วย วัฒนธรรมจึงเป็นบรรทัดฐานในการประเมินพฤติกรรมว่าถูกต้องหรือไม่ถูกต้อง, เหมาะสมหรือไม่เหมาะสม จารีตธรรมเนียมปฏิบัติในกิจกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์มีความแตกต่างกันในแต่ละชุมชน ท่ามกลางสังคมไทยที่วัฒนธรรมตะวันตกเข้ามามีอิทธิพลแทรกซึมสู่ความคิดสนองเป็นการปฏิบัติตามค่านิยมใหม่ ๆ โดยเฉพาะค่านิยมเรื่องเพศ สรุปค่านิยมทางเพศที่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางเพศของหญิงไทย

การป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

วัยรุ่นเป็นวัยที่มีความอยากรู้อยากลองในประสบการณ์ใหม่ ๆ โดยเฉพาะเรื่องเพศ การหาทางออกที่ดีจากการหมกหมุ่นเรื่องเพศ เช่น การออกกำลังกาย การเล่นกีฬา การอ่านหนังสือ การร้องเพลง การทำความสะอาดบ้าน หรือกิจกรรมอื่น ๆ ที่เหมาะสม ที่สามารถหลีกเลี่ยงการหมกหมุ่นเรื่องเพศเป็นสิ่งที่ดีที่สุดในยุคนี้ แต่การป้องกันเมื่อจำเป็นต้องมีเพศสัมพันธ์เป็นสิ่งที่ต้องให้วัยรุ่นทราบเพื่อเป็นการป้องกันการติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ ตลอดจนป้องกันภาวะการตั้งครรภ์ในวัยที่ไม่สมควรหรือในสภาพที่ไม่พร้อม การป้องกันการตั้งครรภ์หรือคุมกำเนิดมีหลายวิธี แต่ละวิธีมีความแตกต่างกัน (สำนักอนามัยเจริญพันธ์, 2555)

การใช้ห่วงกำเนิด ป้องกันการตั้งครรภ์ได้ประมาณ 98 เปอร์เซ็นต์, การรับประทานยาคุมกำเนิด ป้องกันการตั้งครรภ์ประมาณ 95 เปอร์เซ็นต์, การฉีดยาคุมกำเนิด ป้องกันการตั้งครรภ์ได้ประมาณ 99 เปอร์เซ็นต์, การใช้หมวกครอบปากมดลูก ป้องกันการตั้งครรภ์ได้ประมาณ 80 เปอร์เซ็นต์, การใช้ยาฝังคุมกำเนิด ได้ผิวหนังบริเวณต้นแขน ป้องกันการตั้งครรภ์ได้ประมาณ 99 เปอร์เซ็นต์, การใช้ถุงยางอนามัยในผู้ชาย ป้องกันการตั้งครรภ์ได้ประมาณ 86 เปอร์เซ็นต์, การใช้ยาฆ่าเชื้อปฏิชีวนะ ป้องกันการตั้งครรภ์ได้ประมาณ 74 เปอร์เซ็นต์, การหลังภายนอกช่องคลอด ป้องกันการตั้งครรภ์ได้ประมาณ 60-80 เปอร์เซ็นต์, การนับวันที่ไข่ตกเพื่อบั่นระยะปลอดภัย ป้องกันการตั้งครรภ์ได้ประมาณ 70-75 เปอร์เซ็นต์

จากข้อมูลประสิทธิภาพในการป้องกันการตั้งครรภ์วิธีต่าง ๆ ก็ไม่สามารถป้องกันได้ 100% ดังนั้น การมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นเป็นสิ่งที่ไม่สมควร เพราะไม่พร้อมทั้งวุฒิภาวะและฐานะทางเศรษฐกิจ สังคม จึงไม่ควรจะมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันสมควรและเป็นสิ่งที่ควรยกเว้นหรือไม่ควรทดลองปฏิบัติกล่าวกันว่า *อดชั่วจนถึงคาดชีวิตวายแต่ไม่ตายเพราะอดเสนาหา* เพราะเพศสัมพันธ์ไม่ได้เป็นสิ่งสำคัญที่สุดในวัยดังกล่าว แต่การเล่าเรียนเขียนอ่านซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นและทำให้เป็นรากฐานทางอาชีพที่ดีในอนาคต

การคุมกำเนิดที่สามารถหาได้ง่าย ๆ และช่วยป้องกันการติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ที่ดีที่สุดคือการใช้ถุงยางคุมกำเนิดในฝ่ายชาย โดยจะป้องกันการติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ แต่การใช้ถุงยางต้องไม่ใช่สารหล่อลื่นอื่น ๆ ที่มีผลทำให้ถุงยางเสื่อม เช่น โลชั่น ครีมบำรุงผิว น้ำมัน หากจำเป็นต้องใช้เจลหล่อลื่นที่ไม่มีผลต่อถุงยาง นอกจากนั้นการสวมใส่ถุงยางอย่างถูกวิธีเป็นสิ่งจำเป็นซึ่งมีอธิบายในกล่องถุงยางอยู่แล้ว และเมื่อเสร็จกิจหรือฝ่ายชายหลังแล้วควรดึงอวัยวะเพศออกมาในขณะที่แข็งตัวอยู่เพื่อหลีกเลี่ยงการรั่วไหล และอาจต้องสวมถุงยาง 2 ชั้นในกรณีที่จำเป็น แต่ประสิทธิภาพการป้องกันการตั้งครรภ์อาจไม่ถึง 100 เปอร์เซ็นต์ แต่ก็เป็นการป้องกันการติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ที่ดี

การคุมกำเนิดในหมู่วัยรุ่น อีกวิธีที่เป็นที่นิยมคือ การใช้ยาคุมหลังร่วมหรือยาคุมฉุกเฉิน ปกติที่นิยมใช้ในท้องตลาด คือ ยา Levonorgestrel ซึ่งเป็นฮอร์โมนเพศชนิด โปรเจสทิน ป้องกันการตั้งครรภ์ประมาณ 85 เปอร์เซ็นต์ โดยตัวยาคะยับยั้งการตกไข่ โดยรบกวนการเคลื่อนที่ของไข่กับอสุจิทำให้หมูปากมดลูกชั้นเหนียว ผลข้างเคียงที่พบบ่อย คือ คลื่นไส้ อาเจียน และที่พบบ่อยคือภาวะรอบเดือนผิดปกติช้าหรือเร็วกว่าเดิม

อย่างไรก็ตามการใช้ยาคุมกำเนิด ก็ควรได้รับการตรวจร่างกายและพบแพทย์ก่อนใช้ โดยเฉพาะในสตรีที่ต้องใช้วิธีการคุมกำเนิดด้วยการกินยาเป็นประจำ ซึ่งการกินยาคุมกำเนิดเป็นวิธีที่คุมกำเนิดที่สะดวก ราคาถูก ไม่เจ็บตัว จึงได้รับความนิยมในหญิงที่ต้องการคุมกำเนิดอย่าง

ปลอดภัยและหลีกเลี่ยงการตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์ แต่ท้ายที่สุดในหมู่วัยรุ่นเองไม่ควรมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน หรือมีค่านิยมในการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันสมควร อันจะก่อให้เกิดปัญหาการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ ซึ่งจะทำให้เสียอนาคตได้ แต่ป้องกันได้โดยสวมถุงยางเมื่อจำเป็นต้องมีเพศสัมพันธ์ทุกครั้ง วัยรุ่นปัจจุบันมีความคิดเป็นของตนเอง มีความคิดอ่านที่มีเหตุผลมากขึ้นและสังคมไทยเป็นสังคมที่มีค่านิยมเรื่องเพศ ไม่ให้ชิงสุกก่อนห่าม หรือการรักรุนแรงของเพศหญิงสิ่งเหล่านี้จะเป็นเกราะกำบังป้องกันภาวะตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์

ผลกระทบจากการตั้งครรภ์ในมารดาอายุน้อยกว่า 20 ปี

การตั้งครรภ์ในวัยรุ่นอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่าง ๆ ตามมามากมาย เพราะการตั้งครรภ์ที่เกิดขึ้นในช่วงวัยที่ไม่เหมาะสม มักส่งผลกระทบทางด้านสุขภาพอนามัยของมารดาและทารก ดังนี้

1. การเจริญเติบโตของร่างกาย การตั้งครรภ์จะมีผลต่อการเจริญเติบโตของร่างกายทั้งในเรื่องความสูง โดยวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ในช่วง 5 ปีแรกหลังจากเริ่มมีประจำเดือนจะมีความสูงของร่างกายน้อยกว่าคนอื่น ทั้งนี้เนื่องจากระหว่างตั้งครรภ์จะมีการหลั่งของฮอร์โมนเอสโตรเจน (Estrogen) มากทำให้มี Epiphysis ของกระดูกปิดเร็วขึ้น ก่อให้เกิดผลกระทบต่อภาวะอนามัยเจริญพันธุ์ (มนฤดี เตชะอินทร์, 2550)

2. ภาวะแทรกซ้อนจากการตั้งครรภ์ การตั้งครรภ์ในวัยรุ่นที่มีอายุน้อยกว่า 20 ปี มักจะมีความเสี่ยงเกิดภาวะแทรกซ้อนขณะตั้งครรภ์ได้มากกว่าผู้ที่มีอายุเกินกว่า 20 ปี โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้ามีฐานะไม่ดี ไม่ได้ฝากครรภ์หรืออายุน้อยกว่า 17 ปี ยิ่งอายุน้อยเท่าใดก็ยิ่งมีโอกาสรุนแรงต่อการเกิดภาวะแทรกซ้อนของการตั้งครรภ์ ทั้งในระยะก่อนคลอด ระยะคลอด และหลังคลอดได้มากขึ้น ซึ่งภาวะแทรกซ้อนที่พบได้แก่

2.1 อุบัติการณ์ของภาวะเลือดจางในระหว่างการตั้งครรภ์สูง มีภาวะคลอดก่อนกำหนดสูง

2.2 ภาวะความดันโลหิตสูงจากการตั้งครรภ์ จะสูงขึ้นและมีอาการรุนแรงกว่า มีอัตราการชัก (Eclampsia) สูงกว่า และมีอัตราการตายจากภาวะนี้มากเป็น 3.5 เท่าของมารดาที่มีอายุมากกว่า 20 ปี

2.3 ภาวะเจ็บครรภ์คลอดนาน และการคลอดติดขัด ซึ่งมักเกิดจากศีรษะทารกไม่ได้สัดส่วนกับช่องเชิงกรานของมารดา เนื่องจากการเจริญเติบโตของกระดูกเชิงกรานยังไม่สมบูรณ์ โดยเฉพาะในมารดาที่มีอายุน้อยกว่า 15 ปี ถ้าไม่สามารถช่วยด้วยการผ่าตัดทำคลอดอาจทำให้มดลูกแตกและทำให้มารดาและทารกอาจเสียชีวิต

2.4 โรคทางพันธุกรรมอื่น ๆ แม่วัยรุ่นมีโรคทางอายุรกรรมต่างไปจากวัยผู้ใหญ่ เนื่องจากเป็นระยะที่เปลี่ยนจากเด็กเป็นผู้ใหญ่ จึงมักพบโรคที่เกิดจากการอักเสบติดเชื้อต่าง ๆ เช่นเดียวกับวัยเด็ก เช่น หนองใน อีสุกอีใส คางทูม ไข้อีใส การอักเสบจากไวรัสชนิดต่าง ๆ นอกจากนี้โรคทางเดินปัสสาวะอักเสบ เริมและโรคทางเพศสัมพันธ์ พบได้บ่อยกว่าผู้ใหญ่ที่ ตั้งครรภ์

2.5 อัตราการตายของมารดาสูง มารดาที่อายุต่ำกว่า 20 ปี และตั้งครรภ์ครั้งแรกจะมี อันตรายมากที่สุด เนื่องจากสรีระวิทยาของร่างกายยังไม่เจริญเต็มที่ มดลูกยังทำหน้าที่ไม่สมบูรณ์ การตั้งครรภ์ในระยะนี้เสี่ยงต่อการเจ็บป่วยและตายจากภาวะแทรกซ้อนจากการตั้งครรภ์และการ คลอดและหลังคลอด ผลจากการศึกษา พบว่า สตรีตั้งครรภ์และคลอดก่อนอายุ 20 ปี หรือภายหลัง อายุ 30 ปีไปแล้ว โดยสาเหตุการตายที่สำคัญคือครรภ์เป็นพิษและการตกเลือด ซึ่งในประเทศไทย สาเหตุการตายที่พบมากที่สุด คือ การตกเลือด (สถานการณ์ภาวะสุขภาพของมารดาและทารก ปรีกำเนิด, 2545)

3. ภาวะแทรกซ้อนจากการทำแท้ง ในกรณีที่เป็นการทำแท้งที่ไม่พึงปรารถนา วัยรุ่นจะ หายทางออกโดยการทำแท้ง ซึ่งจะเป็นทางออกให้ผู้หญิงลดความกดดันลง เพราะนอกจากจะปกป้อง ตนเองไม่ให้ถูกสังคมตราหน้าว่าละเมิดค่านิยมและบรรทัดฐานทางสังคมยังเป็นการตัดปัญหาใน อนาคตที่เกิดจากบุตรนอกสมรสหรือบุตรที่ไม่พึงปรารถนาอีกด้วย การทำแท้งในสังคม ไทยไม่ เพียงแต่เป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย ยังต้องเสี่ยงอันตรายต่อสุขภาพจากวิธีการทำที่อาจทำโดย บุคคลที่ไม่ใช่แพทย์หรืออาจเป็นหมอเถื่อน หญิงที่เคยผ่านการทำแท้งล้วนมีปัญหาทางร่างกายจาก ภาวะแทรกซ้อนทางสุขภาพไม่มากก็น้อย ประการสำคัญคือการเกิดปัญหาทางจิตใจจากการได้รับ แรงบีบคั้นจากจิตสำนึกภายในใจตนเองจากการขัดเกลาทางวัฒนธรรม ค่านิยม ความเชื่อทางศาสนา และทางศีลธรรมส่งผลให้หญิงเหล่านี้เกิดความวิตกกังวล ความเครียด หดหู่ เศร้า รวมทั้งท้อแท้ ผิดหวังกับชีวิต (สุชาดา รัชชกุล, 2541) มารดาวัยรุ่นมักเกิดปัญหาสุขภาพจิต เนื่องจากการพัฒนา ทางด้านจิตใจยังไม่ดีพอ ยังขาดวุฒิภาวะทางอารมณ์และประสบการณ์ต่าง ๆ ทำให้ไม่สามารถทำ หน้าที่เป็นแม่ที่ดี ไม่สามารถขบคิดปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตได้ เมื่อตั้งครรภ์จะมีการเปลี่ยนแปลงด้าน ร่างกายและจิตใจมาก เนื่องจากมีความไม่สมดุลในการหลั่งฮอร์โมนเอสโตรเจนและ โปรเจสเตอโรนมากขึ้นมีผลต่อการเกิดอารมณ์แปรปรวนทำให้จะปรับตัวไม่ได้ หงุดหงิด อารมณ์ เสีย โกรธง่าย มีการทำร้ายตนเอง นอกจากต้องเผชิญหน้ากับปัญหาภาวะเศรษฐกิจที่ต้องใช้จ่ายใน การเลี้ยงดูและให้การศึกษาบุตรแล้ว สิ่งตามมาในหญิงตั้งครรภ์บางราย คือความอับอาย ความรู้สึกด้อยคุณค่าต้องลาออกจากการเรียนหรือที่ทำงานชีวิต (สุชาดา รัชชกุล, 2541) นอกจากนี้ ความขัดแย้งทางอารมณ์ของแม่อาจนำไปสู่ทารกในครรภ์ได้ ทำให้ทารกในครรภ์มีโอกาสได้รับรู้

และได้รับอิทธิพลความทุกข์จากมารดา อาจทำให้ทารกเกิดการตอบสนองผิดปกติ ซึ่งต่อไปอาจกลายเป็นจุดเริ่มต้นของพฤติกรรมโรคจิตประสาทในเด็กได้ มารดาวัยรุ่นส่วนใหญ่จะมีความคับข้องใจระหว่างบทบาทการเป็นผู้เยาว์และการเป็นมารดาในขณะเดียวกัน โดยเฉพาะวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์โดยไม่ได้รับการยอมรับจากผู้ปกครองทั้งสองฝ่ายจะมีปัญหาทางด้านจิตใจมากขึ้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับพื้นฐานทางอารมณ์ ภูมิหลังทางและขนบธรรมเนียมประเพณี การยอมรับหรือการปฏิเสธการตั้งครรภ์ กล่าวได้ว่าอารมณ์และจิตใจของมารดามีอิทธิพลต่อทารกที่เกิดมา

4. ผลกระทบต่อทารกที่เกิดจากมารดาวัยรุ่น ทารกที่เกิดจากมารดาที่อายุน้อยกว่า 20 ปี จะว่ามีภาวะเสี่ยงสูง เพราะภาวะแทรกซ้อนจากการตั้งครรภ์มีผลต่อทารกทั้งในด้านอุปนิสัยที่สูงขึ้นและความรุนแรงมากขึ้น ทารกที่เกิดจากมารดาอายุน้อยจะมีน้ำหนักแรกเกิดน้อย มักเจ็บป่วยบ่อยและเสียชีวิตได้ง่าย จากการศึกษาพบว่ามารดาวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ภายในระยะเวลา 2 ปีหลังจากเริ่มมีประจำเดือนจะมีอัตราการคลอดลูกที่มีน้ำหนักน้อยเป็น 2 เท่า ของผู้ที่ตั้งครรภ์ในระยะเวลาเกินกว่า 2 ปีหลังจากเริ่มมีประจำเดือน ทารกน้ำหนักน้อยมักจะมีปัญหาเรื่องความผิดปกติในระบบประสาท เช่น ปัญญาอ่อน (Mental Retardation) สมองพิการ (Cerebral Palsy) ชัก หูหนวก ตาบอด และมีความพิการสูงกว่าทารกที่มีน้ำหนักแรกเกิดมากกว่า 2,500 กรัม ทารกน้ำหนักน้อยนับเป็นปัญหาทางการแพทย์และสาธารณสุขที่สำคัญ (พิมพ์พรรณ ศิลปะสุวรรณ, 2533)

บุตรที่เกิดจากมารดาอายุน้อยแม่เด็บบิดาโตขึ้นมาก็จะมีอารมณ์ที่แปรปรวน สุขภาพจิตเสื่อมเนื่องจากบิดามารดาที่ยังเป็นวัยรุ่นจะยังไม่เข้าใจถึงธรรมชาติของเด็กว่าทำไมต้องร้องไห้ ทำไมจึงต้องมีปฏิกิริยาต่าง ๆ ออกมา ยังไม่มีจิตใจและอารมณ์ที่มั่นคงและความเป็นผู้ใหญ่เพียงพอ ทำให้บุตรถูกทารุณกรรมได้ แต่ถ้ามีญาติผู้ใหญ่ช่วยเลี้ยงดูด้วย สุขภาพกายและสุขภาพจิตของบุตรก็จะดีกว่า รวมทั้งสติปัญญาก็จะดีกว่าบุตรที่มีแต่บิดามารดาวัยรุ่นเป็นผู้ดูแลเอง

แนวคิดเกี่ยวกับการเสริมสร้างทักษะชีวิต

1. ความหมายของทักษะชีวิต Life skill หมายถึง ความสามารถในการจัดการ และแก้ไข ปัญหาในเรื่องใดเรื่องหนึ่งในการดำเนินชีวิต โดยสามารถสร้างขึ้นได้จากการเรียนรู้ทั้งจากประสบการณ์ของตนเอง และประสบการณ์ของผู้อื่น ซึ่งเป็นทักษะที่จะช่วยให้บุคคลสามารถเผชิญสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้ และเตรียมพร้อมสำหรับการปรับตัวในอนาคต เพื่อให้สามารถแก้ปัญหาที่ต้องเผชิญในชีวิตประจำวัน อยู่รอดปลอดภัยและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (ศิริพรรณ สายหงษ์, 2553)

ตามความหมายขององค์การอนามัยโลก กล่าวว่า ทักษะชีวิต เป็นความสามารถอัน

ประกอบด้วยความรู้ เจตคติ และทักษะ ซึ่งสามารถจัดการกับปัญหารอบ ๆ ตัว ให้อยู่รอดในสภาพสังคมและวัฒนธรรมยุคปัจจุบันได้อย่างมีความสุขและเตรียมพร้อมสำหรับการปรับตัวในอนาคต

ดังนั้น ทักษะชีวิตจึงประกอบด้วยทักษะที่ส่งผลให้มีความตระหนักรู้ มีเหตุมีผล รู้จักเลือกรูปแบบการดำรงชีวิตที่เหมาะสม รวมทั้งการรู้จักยับยั้งชั่งใจ สังคมบุคคลที่มีทักษะชีวิตจะส่งผลให้สังคมเป็นสังคมที่มีความสุขอย่างยั่งยืน (ศิริพรรณ สายหงษ์, 2553)

2. องค์ประกอบของทักษะชีวิต องค์การอนามัยโลก ได้จัดทักษะชีวิตออกเป็น 3 ด้าน โดยกำหนดให้มี 10 องค์ประกอบ ดังนี้

2.1 ทักษะชีวิตด้านพุทธิพิสัย (ทักษะด้านความคิด) หมายถึง ความเป็นเหตุเป็นผล การรู้สาเหตุของสิ่งที่เกิดขึ้นว่าย่อมผลย่อมมาจากเหตุ เมื่ออยากได้ผลของการกระทำออกมาดีเป็นที่ต้องการแก่ทั้งของตนเองและส่วนรวมก็ควรคิดกระทำเหตุที่จะทำให้เกิดผลที่ดีเพื่อพัฒนาชีวิตให้มีความเจริญก้าวหน้าสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสงบสุข

2.1.1 การคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking) ความสามารถในการคิดที่จะเป็นส่วนช่วยในการตัดสินใจและแก้ไขปัญหา โดยการคิดเพื่อค้นหาทางเลือกต่าง ๆ และสามารถนำประสบการณ์มาปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม

2.2.2 การคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking) เป็นความสามารถในการคิดออกไปอย่างกว้างขวางอย่างรอบคอบ

2.2 ทักษะชีวิตด้านจิตพิสัย (ทักษะด้านเจตคติ) หมายถึง การฝึกฝนความรู้สึกรู้จักคิดให้อยู่ในสภาพที่มั่นคงในความดีงามประกอบด้วยคุณธรรมต่าง ๆ เช่น ความรัก ความมีน้ำใจ ความมีเมตตากรุณา ความเป็นมิตร ความนอบน้อม ความรู้จักยอมรับ ความกตัญญู ความเพียรพยายาม

2.2.1 การตระหนักรู้ในตน (Self Awareness) เป็นความสามารถในการค้นหาและเข้าใจตนเอง เช่น รู้ข้อดีข้อเสียของตนเอง รู้ความต้องการ และสิ่งที่ไม่ต้องการของตนเอง ซึ่งจะช่วยให้เรารู้ตัวเองเวลาเผชิญกับความเครียดหรือสถานการณ์ต่าง ๆ และทักษะนี้ยังเป็นพื้นฐานของการพัฒนาทักษะอื่น ๆ ต่อไป เช่น การสื่อสาร การสร้างสัมพันธภาพ การตัดสินใจ และความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น

2.2.2 การเข้าใจผู้อื่น (Empathy) เป็นความสามารถในการเข้าใจในความแตกต่างระหว่างบุคคลในด้านต่าง ๆ เช่น ความสามารถ เพศ วัย ระดับการศึกษา ศาสนา ความเชื่อ สติปัญญา ฯลฯ ซึ่งจะช่วยให้สามารถยอมรับความแตกต่างอื่นที่ต่างจากเรา เกิดการช่วยเหลือบุคคลอื่นที่ดีต่อกว่าหรือได้รับความเดือดร้อน

2.3 องค์ประกอบของทักษะชีวิตด้านทักษะพิสัย (ทักษะด้านการกระทำ) หมายถึง การเรียนรู้ ฝึกฝนตนเองให้มีทักษะด้านวินัยในตนเองเพื่อควบคุมพฤติกรรมของตนเองให้เหมาะสม

ไม่เบียดเบียน ไม่สร้างความรำคาญ ไม่สร้างความเดือดร้อน ไม่สร้างความลำบากให้แก่ตนเองและสังคมสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ด้วยดี เป็นประโยชน์ต่อสังคมเน้นความสุจริตทางกายและวาจา

2.3.1 การตัดสินใจ (Decision Making) เป็นความสามารถในการคิดเลือก ตัดสินเกี่ยวกับเรื่องราวต่าง ๆ ในชีวิตได้อย่างมีระบบ โดยถ้าบุคคลสามารถตัดสินใจเกี่ยวกับการกระทำของตนเองที่เกี่ยวกับพฤติกรรมด้านสุขภาพหรือความปลอดภัยในชีวิต โดยถ้าเลือกในทางที่ถูกต้องจะทำให้ผลที่ได้จากการตัดสินใจเลือกทางที่ถูกต้องเหมาะสม และจะส่งผลต่อการมีสุขภาพร่างกายและจิตใจที่ดี

2.3.2 การแก้ปัญหา (Problem Solving) เป็นความสามารถในการจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตได้อย่างมีระบบ ไม่เกิดความเครียดทางกายและจิตใจจนอาจลุกลามเป็นปัญหาใหญ่โตเกินแก้ไข

2.3.3 การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ (Effective Communication) เป็นความสามารถในการใช้คำวาจา คำพูด และท่าทาง เพื่อแสดงออกถึงความรู้สึกนึกคิดของตนเองได้อย่างเหมาะสมกับวัฒนธรรมและสถานการณ์ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการแสดงความคิดเห็น ความต้องการ ความชื่นชม การขอร้อง การเจรจาต่อรอง การช่วยเหลือ และการปฏิเสธ ฯลฯ

2.3.4 การสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล (Interpersonal Relationship) เป็นความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกันและกัน และเป็นความสามารถในการรักษาสัมพันธภาพไว้ให้ยืนยาว

2.3.5 การจัดการกับอารมณ์ (Coping With Emotion) เป็นความสามารถในการรับรู้ รู้เท่าทัน เข้าใจอารมณ์ของตนเองและผู้อื่น รู้ว่าอารมณ์มีผลต่อการแสดงออกถึงพฤติกรรมอย่างไร รู้วิธีการจัดการกับอารมณ์โกรธ เศร้า อารมณ์ความรู้สึกทางเพศ ที่ส่งผลทางลบต่อร่างกายและจิตใจได้

2.3.6 การจัดการกับความเครียด (Coping With Stress) เป็นความสามารถในการรู้อย่างเท่าทันถึงสาเหตุของปัญหาที่ก่อให้เกิดความเครียด รู้วิธีการผ่อนคลายอารมณ์ความเครียด เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีต่อสุขภาพ

ในประเทศไทยได้มีการนำทักษะชีวิตมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน และเริ่มกระจายอย่างแพร่หลายในปี 2538 โดยได้มีการนำเอาทักษะชีวิตไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน และการจัดกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาในเด็กและเยาวชน ฉะนั้นจึงได้มีการพัฒนาทักษะชีวิตโดยการปรับโครงสร้างและองค์ประกอบของทักษะชีวิตให้สอดคล้องกับการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหาในเด็กและเยาวชนต่อไป

สรุปได้ว่า ทักษะชีวิตเป็นทักษะที่ทำให้บุคคลรู้เท่าทันอารมณ์และจิตใจของตนเองและผู้อื่น ซึ่งจะส่งผลให้สามารถดำเนินอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข จึงได้นำไปใช้เพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในสังคม ทั้งนี้เพื่อให้คนเกิดการพัฒนาตนเองโดยการใช้ความคิด การปรับตัว การตัดสินใจ การสื่อสาร การจัดการกับอารมณ์และความเครียดในการแก้ไขปัญหาให้กับตนเองได้อย่างฉลาด ด้วยเหตุนี้ทักษะชีวิตจึงประกอบ ด้วยทักษะต่าง ๆ ที่ส่งผลให้คนฉลาดรู้ ฉลาดเลือกและฉลาดปฏิบัติ รวมทั้งการรู้จักยับยั้งชั่งใจ บุคคลที่มีทักษะชีวิตจะเป็นคนที่มีเหตุผล รู้จักเลือกการดำรงชีวิตที่เหมาะสม สังคมบุคคลที่มีทักษะชีวิตจะส่งผลให้สังคมเป็นสังคมที่มีความสุขอย่างยั่งยืน

3. ทักษะชีวิตศึกษา (Life Skill Education) ในการส่งเสริมสุขภาพ ทักษะชีวิตอยู่บนพื้นฐานการสอนประสบการณ์ทั่วไป รวมทั้งการฝึกฝนทักษะเพื่อนำไปใช้ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นทางสุขภาพและสังคม บทเรียนการสอนทักษะชีวิตควรจะมีการผสมผสานกับข้อมูลข่าวสาร ด้านสุขภาพ ซึ่งในการออกแบบโปรแกรมในการสอนทักษะชีวิต จึงควรออกแบบโปรแกรมให้มีความเหมาะสมกับสภาพปัญหาที่ต้องการแก้ไข และความต้องการของกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่

การสอนทักษะชีวิต เน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากบุคคลต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัว ทั้งจากประสบการณ์ของตนเองและประสบการณ์ของผู้อื่น จากการสังเกตการปฏิบัติ จากพฤติกรรมที่แสดงออกมา โดยสามารถอธิบายได้โดยทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) ซึ่งพัฒนาขึ้นโดยเบนดูรา (Bandura, 1977) ซึ่งเป็นการเรียนรู้โดยตรงจากการมีประสบการณ์จริง

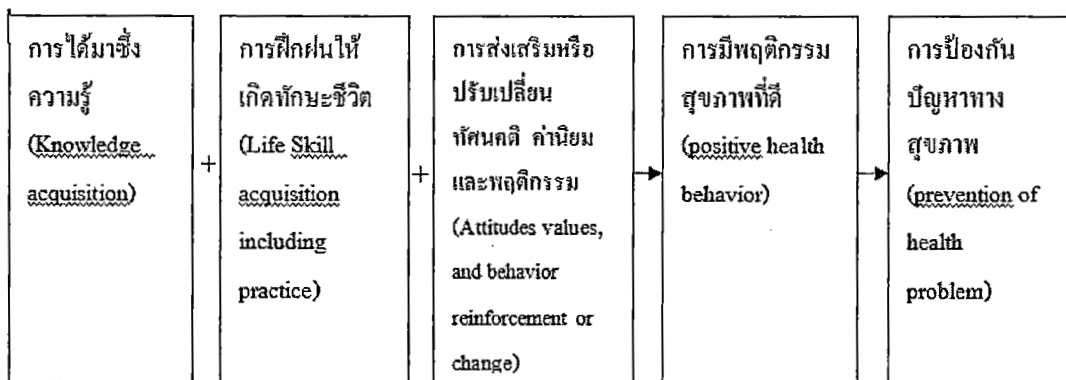
ทักษะชีวิตศึกษาเป็นกระบวนการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม วิธีการที่เหมาะสมในการมีส่วนร่วมได้แก่ กลุ่ม 2 คน และกลุ่มย่อยระดมสมอง การแสดงบทบาทสมมติ เกม และการโต้เถียง การสอนทักษะชีวิตควรเริ่มจากผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น หรือความรู้ของตนเองที่เกี่ยวกับประสบการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตของตนเอง โดยมีการตั้งประเด็นขึ้นมาแล้วให้ผู้เรียนได้อภิปราย และถกเถียงกันในรายละเอียดภายในกลุ่ม หรืออาจจะให้แสดงบทบาทสมมติในสถานการณ์ต่าง ๆ โดยให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติทักษะชีวิตที่จำเป็น ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการสอนทักษะชีวิตศึกษา และในช่วงท้ายเป็นขั้นตอนการประยุกต์แนวคิด ผู้สอนจะมอบหมายงานให้ผู้เรียนนำไปอภิปรายและฝึกปฏิบัติทักษะกับครอบครัว

4. เหตุผลในการสอนทักษะชีวิต ในปัจจุบันเยาวชนตกอยู่ภายใต้สิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา ขณะเดียวกันในความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจสังคมของประเทศ ก็ส่งผลกระทบต่อปัญหาของสถาบันครอบครัว สาเหตุจากบุคคลในครอบครัวมีความสัมพันธ์กันน้อย ต้องพึ่งสถาบันการศึกษาในการบ่มเพาะลักษณะนิสัยที่พึงประสงค์ ฉะนั้นในการพัฒนาเยาวชนจึงมีความจำเป็นที่ระบบการศึกษาจะต้องช่วยสร้างภูมิคุ้มกันให้กับเยาวชน เพื่อให้สามารถเผชิญกับปัญหารอบตัว และภูมิคุ้มกันเหล่านี้จะเป็นพื้นฐานสำคัญในอนาคตของเยาวชนต่อไป

(ชงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานติ์, 2537)

จุดเน้นในการพัฒนาทักษะชีวิต จากองค์ประกอบทักษะชีวิต 10 ประการ กรรมการ การศึกษานอกโรงเรียนได้กำหนดเนื้อหาที่เป็นจุดเน้นในการพัฒนาทักษะชีวิต 4 ด้าน โดยมี เป้าหมายเพื่อการส่งเสริม ป้องกัน และการแก้ไขปัญหที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความ ต้องการของกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ (ศิริพรรณ สายหงษ์, 2553) ด้านสุขภาพ มีจุดมุ่งหมายเพื่อ ส่งเสริมให้มีความรู้ความเข้าใจและตระหนักในการดูแลตนเอง ให้มีสุขภาพอนามัยที่ดีทั้งร่างกาย และจิตใจ มีบุคลิกภาพที่เหมาะสม รู้วิธีป้องกันไม่ให้เกิดโรคภัยไข้เจ็บได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมให้มีความรู้ความเข้าใจ และ ตระหนักในภัยอันตรายที่อาจจะเกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน รู้วิธีป้องกันภัยอันตรายที่จะเกิดขึ้น และ สามารถแก้ไขปัญหที่ที่จะเกิดขึ้นได้

5. ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะชีวิตและการป้องกันพฤติกรรมที่เป็นปัญหา แสดงให้ เห็นว่า ทักษะชีวิตเป็นจุดเชื่อมโยงระหว่างปัจจัยด้านความรู้ ทศนคติ และค่านิยม กับพฤติกรรมทาง สุขภาพที่ดี ซึ่งจะเป็นวิธีการสนับสนุนที่จะนำไปสู่การป้องกันปัญหาต่าง ๆ ด้านสุขภาพในขั้นต้น ได้

ภาพที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะชีวิตและการป้องกันพฤติกรรมที่เป็นปัญหา (WHO, 1994)

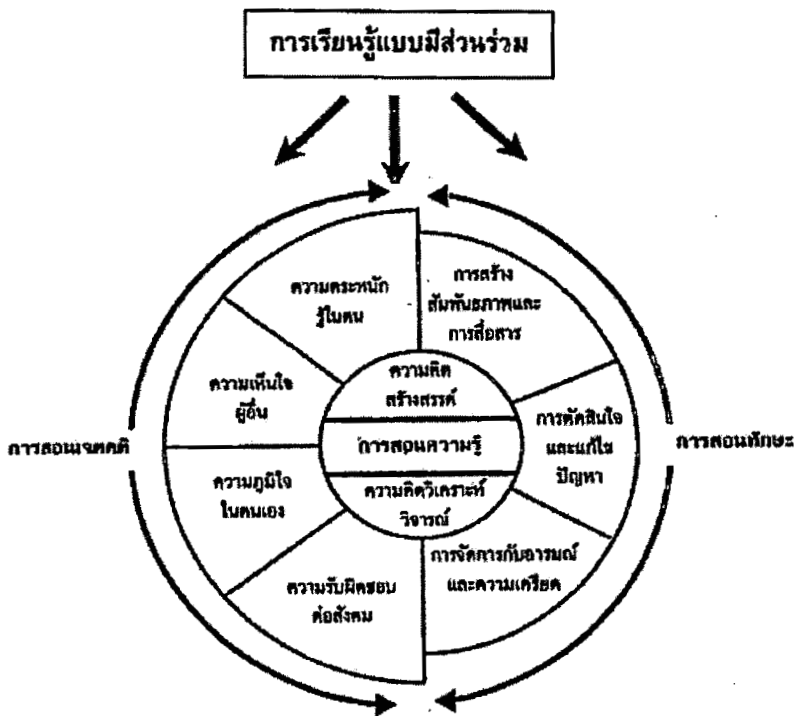
ทักษะชีวิตเป็นตัวเชื่อมโยงระหว่างความรู้ ทศนคติ และค่านิยม เพื่อนำไปสู่ความสามารถที่แท้จริง เช่น จะทำอะไร และทำอย่างไร ทักษะชีวิตเป็นความสามารถที่จะนำไปสู่หนทาง แห่งการมีสุขภาพที่ดี ดังที่ปรารถนาตามขอบเขตหรือโอกาสที่จะทำได้ ทั้งนี้การนำทักษะชีวิตไปใช้ ยังต้องคำนึงถึงปัจจัยสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรมและครอบครัวที่มีผลกระทบต่อพฤติกรรมสุขภาพ ด้วย

การนำทักษะชีวิตไปประยุกต์ใช้อย่างมีประสิทธิภาพ จะทำให้บุคคลรู้จักและเข้าใจตนเอง รับรู้และเข้าใจคนอื่น ทักษะชีวิตจะช่วยสนับสนุนการรับรู้ความสามารถแห่งตน (Self-esteem) ซึ่งส่งเสริมให้เกิดการมีสุขภาพจิตที่ดีที่จะสนับสนุนหรือจิตใจที่จะทำให้สามารถดูแลตนเองและบุคคลอื่น อีกทั้งป้องกันโรคทางจิตและปัญหาทางพฤติกรรมต่าง ๆ จึงได้มีการนำทักษะชีวิตไปใช้อย่างกว้างขวาง ในโปรแกรมการให้ความรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6. กลยุทธ์การจัดการการเรียนการสอนทักษะชีวิต การสอนทักษะชีวิตในเด็กและเยาวชนได้มีการนำไปใช้อย่างกว้างขวาง เพื่อป้องกันการใช้จ่ายที่ไม่ถูกต้อง การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวันอันควร ตลอดจนการส่งเสริมสุขภาพจิต สำหรับผู้ใหญ่ก็ได้มีการนำโปรแกรมทักษะชีวิตไปใช้ เช่น ทักษะการสื่อสาร และการเห็นอกเห็นใจผู้อื่น โดยใช้กลุ่มนักศึกษาแพทย์และผู้ที่คำปรึกษา ทักษะการแก้ปัญหาและคิดอย่างมีวิจารณญาณ ในกลุ่มนักบริหารธุรกิจ และการจัดการอารมณ์และความเครียด ได้นำมาใช้กับประชาชนที่มีปัญหาทางสุขภาพจิต กลยุทธ์ที่เหมาะสมของการนำทักษะชีวิตมาใช้ควรเริ่มต้นจากกลุ่มเด็กและเยาวชนที่อยู่ในระบบโรงเรียน ซึ่งการส่งเสริมการเรียนการสอนทักษะชีวิตเป็นการช่วยสนับสนุนให้มีพฤติกรรมสุขภาพที่ดี มีสัมพันธภาพที่ดีระหว่างบุคคล และมีสุขภาพจิตที่ดี นอกจากนี้ยังเป็นการป้องกันเยาวชนตั้งแต่เริ่มแรกก่อนที่จะเกิดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในอนาคต

โรงเรียนเป็นสถานที่ที่เหมาะสมในการสอนทักษะชีวิตเนื่องจาก เด็กและเยาวชนส่วนใหญ่จะอยู่ในระบบโรงเรียนซึ่งจะเข้าถึงได้ง่าย มีโครงสร้างชัดเจน คุ่มค่าต่อการนำไปใช้ ผู้สอนมีประสบการณ์อยู่แล้ว ผู้ปกครองและชุมชนให้ความเชื่อถือวางใจ สามารถที่จะติดตามประเมินผลได้ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว สัดส่วนของเด็กที่อยู่นอกระบบโรงเรียนยังมีอยู่เป็นจำนวนมาก ในหลายประเทศ การจัดโปรแกรมทักษะชีวิต อาจจะใช้วิธีการรวมเด็กขึ้นเป็นกลุ่มในชุมชน อย่างไรก็ตามวิธีการที่เหมาะสมที่สุดคือ ควรจะเริ่มพัฒนาทักษะชีวิตขึ้นในระบบโรงเรียน (WHO, 1994)

7. หลักการสอนทักษะชีวิต การสอนทักษะชีวิต เป็นการจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง หรือการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ซึ่งแบ่งได้เป็น การสอนเจตคติและการสอนทักษะ ซึ่งในกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเองหากกระทำอย่างกว้างขวาง จะช่วยสร้างทักษะชีวิตที่เป็นพื้นฐานของการเรียนรู้คือ ความคิดสร้างสรรค์และการคิดวิเคราะห์ ซึ่งจะทำให้เด็กคิดเป็นทำเป็น และเมื่อนำกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมมาใช้สอนเจตคติ และทักษะ ก็จะมีผลต่อการสร้างทักษะชีวิตทั้ง 12 องค์ประกอบ (กรมสุขภาพจิต, 2543)

ภาพที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทักษะชีวิตกับกระบวนการเรียนรู้
(กรมสุขภาพจิต, 2543)

จากภาพที่ 3 องค์ประกอบของทักษะชีวิตที่เป็นการสอนเจตคติ ได้แก่ ตระหนักรู้แห่งตน ความเห็นใจผู้อื่น ความภูมิใจในตนเองและความรับผิดชอบต่อสังคมองค์ประกอบด้านทักษะ ได้แก่ การสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสาร การตัดสินใจและแก้ไขปัญหา และการจัดการกับอารมณ์และความเครียด ซึ่งการสอนเจตคตินี้จะยึดหลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม โดยกระบวนการเรียนการสอนทุกขั้นตอนจะมีการสอนให้มีทักษะชีวิตที่เป็นองค์ประกอบคือร่วมคือ ความคิดสร้างสรรค์ และการคิดวิเคราะห์วิจารณ์

ดังนั้น ทักษะชีวิตจึงมีความสำคัญต่อเยาวชนมาก เพราะทักษะการสอนทักษะชีวิตนั้น เป็นพื้นฐานสำคัญที่ทำหน้าที่เป็นภูมิคุ้มกันที่จะช่วยให้เยาวชนให้ออกห่างจากสิ่งที่ไม่ดี ที่สำคัญการสอนทักษะชีวิตจะต้องเน้นการสร้างให้เด็กและเยาวชนเกิดทัศนคติหรือเปลี่ยนทัศนคติไปในทางที่ถูกต้อง สามารถผ่านเหตุการณ์ที่ยั่วได้ โดยมีพฤติกรรมอันพึงประสงค์ เพื่อส่งเสริมให้มีความตระหนักรู้และสามารถใช้ทักษะในการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงที่จะนำไปสู่พฤติกรรมที่พึงประสงค์ต่อไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ปรญา นันทสุคนธ์ (2547) ศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมการพัฒนาทักษะชีวิตต่อการป้องกันการสูบบุหรี่ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เขตกรุงเทพมหานคร พบว่าภายหลังการทดลอง 1 สัปดาห์ กลุ่มทดลองมีความตระหนักรู้ในตนเองทักษะการตัดสินใจและการแก้ไขปัญหาทักษะการปฏิเสธ และพฤติกรรมป้องกันการสูบบุหรี่ดีกว่าก่อนการทดลองและดีกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และภายหลังการทดลอง 1 เดือน กลุ่มทดลองยังคงมีพฤติกรรมป้องกันการสูบบุหรี่ ดีกว่าก่อนการทดลองและดีกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ศศิพิมพ์ ครอง (2547) ได้ศึกษาผลโปรแกรมการแนะแนวกลุ่มต่อการพัฒนาทักษะชีวิตที่มีต่อพฤติกรรมทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านไร่วิทยา จังหวัดอุทัยธานี จำนวน 24 คน พบว่า กลุ่มทดลองมีความรู้ทักษะชีวิตจากคะแนนเฉลี่ย 506.7 (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 55.08) เพิ่มขึ้นเป็น 630.75 (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 32.52) และภายหลังการทดลอง นักเรียนกลุ่มทดลองและนักเรียนกลุ่มควบคุมมีค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะชีวิตแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ .01 แสดงว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีความรู้เพิ่มขึ้นมากกว่ากลุ่มควบคุม

เจตนิพิฐ สมมาตย์ (2550) ได้ศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมการสร้างเสริมทักษะชีวิตร่วมกับกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมต่อพฤติกรรมป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น จำนวน 36 คน พบว่า ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยภายในกลุ่ม กลุ่มทดลองมีคะแนนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสม ทักษะชีวิต และพฤติกรรมป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ดีขึ้นกว่าการทดลองอย่างมีนัยสำคัญที่ .05 และผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยระหว่างกลุ่ม กลุ่มทดลองมีทักษะชีวิต และพฤติกรรมป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ดีขึ้นกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญที่ .05 ($p < 0.001$)

ดวงกมล มงคลศิลป์ (2550) ได้ศึกษาผลของกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตต่อพฤติกรรมป้องกันการสูบบุหรี่ในเด็กวัยรุ่นตอนต้น กรุงเทพมหานคร จำนวน 60 คน พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมป้องกันการสูบบุหรี่ของเด็กวัยรุ่นตอนต้นในกลุ่มที่ได้รับกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตต่อพฤติกรรมป้องกันการสูบบุหรี่ หลังการทดลอง 1 สัปดาห์ และระยะติดตามผล 1 เดือน สูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมป้องกันการสูบบุหรี่ของเด็กวัยรุ่นตอนต้นในกลุ่มที่ได้รับกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตต่อพฤติกรรมป้องกันการสูบบุหรี่หลังการได้รับโปรแกรม 1 สัปดาห์ และระยะติดตามผลประเมิน 1 เดือนสูงกว่ากลุ่มเด็กวัยรุ่นตอนต้นที่ได้รับความรู้ตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

แก้วใจ ทิทธิศักดิ์ (2551) ได้ศึกษาผลของโปรแกรมพัฒนาทักษะชีวิตต่อพฤติกรรมการป้องกันการใช้สารแอมเฟตามีนในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 48 คน พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมการป้องกันการใช้สารแอมเฟตามีนของนักเรียนกลุ่มที่ได้รับโปรแกรมการพัฒนาทักษะชีวิต หลังการทดลอง 1 สัปดาห์ และระยะติดตามผล 4 สัปดาห์ สูงกว่าก่อนทดลอง อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และค่าเฉลี่ยคะแนนในกลุ่มที่ได้รับ โปรแกรมสูงกว่ากลุ่มนักเรียนที่ได้รับความรู้ตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เนตรทราย ปัญญะคุณท์ (2552) ได้ศึกษาผลของการเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียนหญิงมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 105 คน พบว่า ภายหลังการเข้าร่วมโปรแกรมนักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยของการทักษะการปฏิเสธการมีเพศสัมพันธ์เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.001$)

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่าการเสริมสร้างทักษะชีวิตเป็นกระบวนการเรียนรู้โดยเน้นการมีส่วนร่วมของกลุ่ม ประกอบด้วยการสอนเจตคติและการสอนทักษะเหมาะสมในกลุ่มเด็กและเยาวชน ที่ต้องการประสบการณ์ที่ใช้ในการเผชิญกับสถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่าการเสริมสร้างทักษะชีวิตในการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ต่อพฤติกรรมการป้องกันการตั้งครรภ์ในนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อให้นักเรียนเกิดความตระหนักต่อการตั้งครรภ์ และพฤติกรรมการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ อันจะนำไปสู่การมีสุขภาพกายสุขภาพจิต ตลอดจนคุณภาพชีวิตที่ดีของเยาวชนต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

รูปแบบการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการศึกษาแบบกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Design) โดยแบ่งกลุ่มที่ศึกษาเป็น 2 กลุ่ม วัดผลก่อนหลังการทดลอง (Two-group Pre test Post test Control) ตามผังการทดลองดังนี้

	กลุ่ม	ก่อนทดลอง	ทดลอง	หลังทดลอง	ติดตามผล
(R)	ทดลอง	O1	X	O2	O3
	เปรียบเทียบ	O4	~X	O5	O6

เมื่อ

O คือ การวัดความตระหนักรู้ต่อการตั้งครรภ์ การปฏิบัติในการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ และความพึงพอใจต่อโปรแกรมการเสริมสร้างทักษะเกี่ยวกับการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ที่มีต่อพฤติกรรมป้องกันการตั้งครรภ์ในนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

O1, O4 คือ การวัดความตระหนักรู้ต่อการตั้งครรภ์ และการปฏิบัติในการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ ก่อนทดลอง

O2 คือ การวัดความตระหนักรู้ต่อการตั้งครรภ์ การปฏิบัติในการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ และความพึงพอใจต่อโปรแกรมการเสริมสร้างทักษะเกี่ยวกับการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ หลังทดลองทันที

O5 คือ การวัดความตระหนักรู้ต่อการตั้งครรภ์ และการปฏิบัติในการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ หลังทดลอง 1 สัปดาห์

O3, O6 คือ การวัดความตระหนักรู้ต่อการตั้งครรภ์ และการปฏิบัติในการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ หลังทดลอง 4 สัปดาห์

X คือ การให้การทดลองด้วยโปรแกรมการเสริมสร้างทักษะชีวิตในการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ต่อพฤติกรรมป้องกันการตั้งครรภ์ในนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

~X คือ การให้การเรียนรู้ตามปกติ

(R) คือ การสุ่มตัวอย่างเข้ากลุ่มทดลอง และกลุ่มเปรียบเทียบ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรเป้าหมาย ประชากรในการศึกษาค้างนี้ คือ นักเรียนหญิงที่กำลังศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ปีการศึกษา 2555 โรงเรียนในอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์
2. ขนาดกลุ่มตัวอย่าง การศึกษาค้างนี้ กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณขนาดตัวอย่างเพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของประชากร 2 กลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน (อ้างในอรุณ จิรวัดนกุล, 2550, หน้า 300)

$$n = \frac{2\alpha^2(Z_\alpha + Z_\beta)^2}{(\mu_1 - \mu_2)^2}$$

เมื่อ n = ขนาดกลุ่มตัวอย่าง

α = ระดับนัยสำคัญ (Type I error) กำหนดให้ที่ 0.05

β = ความเชื่อถือได้ (Type II error) กำหนดให้ที่ 95 %

Z_α = ค่าอัตราส่วนวิกฤต (Critical Ratio) ของพื้นที่ใต้โค้งปกติ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 มีค่า 1.96

Z_β = ค่าอัตราส่วนวิกฤตของพื้นที่ใต้โค้งปกติด้านน้อยที่ความเชื่อมั่นที่ 95 % มีค่า 1.64

μ_1 = ค่าเฉลี่ยของประชากรกลุ่มทดลอง

μ_2 = ค่าเฉลี่ยของประชากรกลุ่มเปรียบเทียบ

σ = ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานรวมของประชากรกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ

จากรายงานการวิจัยของ (เนตรทราย ปัญญะ, 2552) ที่ศึกษาประสิทธิภาพของโปรแกรมการเสริมสร้างทักษะเพื่อป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียนหญิงมัธยมศึกษาตอนต้นในกลุ่มทดลอง 55 คน กลุ่มเปรียบเทียบ 50 คน หลังเข้าร่วมโปรแกรม พบว่า คะแนนเฉลี่ยความตระหนักเรื่องเพศศึกษาของนักเรียนหญิงกลุ่มทดลองเท่ากับ 13.16 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.96 ซึ่งคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 4.65 คะแนน ขณะที่กลุ่มเปรียบเทียบ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 8.90 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.96 ซึ่งคะแนนเฉลี่ยลดลง 0.72 คะแนน เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยทั้งสองกลุ่ม พบว่าค่าเฉลี่ยความรู้เรื่องเพศศึกษาของนักเรียนกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ 4.26 คะแนน แทนค่าในสูตร

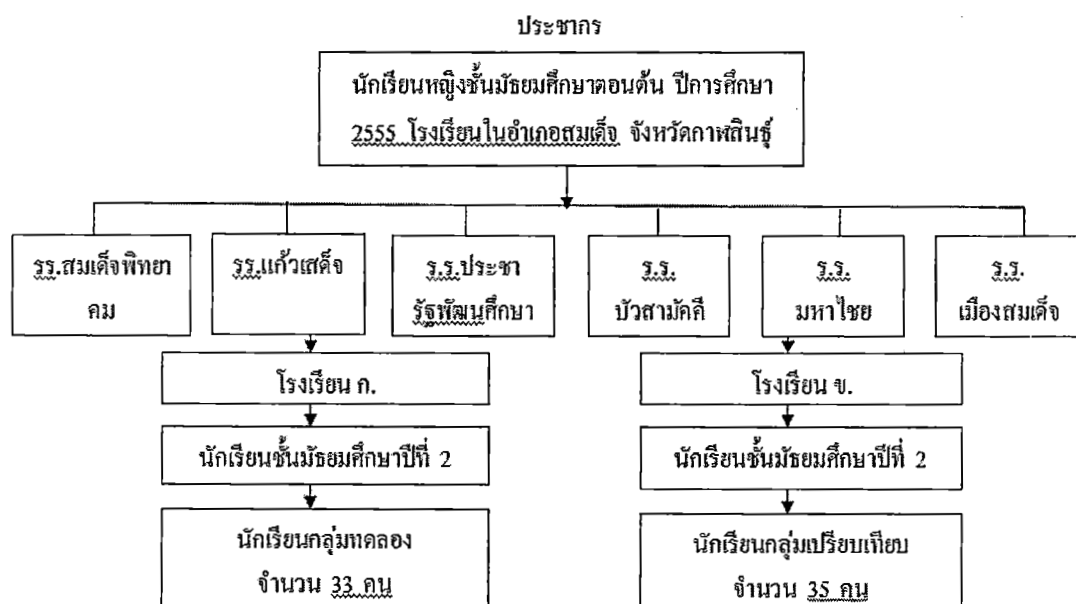
$$\begin{aligned}
 n &= \frac{2\alpha^2(Z_\alpha + Z_\beta)^2}{(\mu_1 - \mu_2)^2} \\
 &= \frac{(2)(2.96)^2 (1.96+1.64)^2}{(13.16 - 8.90)^2} \\
 &= 12.52
 \end{aligned}$$

ดังนั้น ขนาดตัวอย่างที่ต้องการในการศึกษาครั้งนี้ไม่น้อยกว่า 12 คน จากการสุ่มอย่างได้นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง 33 คน และนักเรียนกลุ่มเปรียบเทียบ 35 คน

3. การสุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ นักเรียนหญิงที่กำลังศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนดคือ เป็นโรงเรียนที่สอนในหลักสูตรเดียวกันอยู่นอกเขตเทศบาล มีชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายเท่านั้น มีจำนวนนักเรียนหญิงในชั้นเรียนใกล้เคียงกัน มีลักษณะชุมชนโดยรอบคล้ายคลึงกัน และยินดีให้ความร่วมมือในการศึกษา ซึ่งมีโรงเรียนที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ 6 แห่ง

การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับฉลาก เลือกโรงเรียนที่มีคุณลักษณะตามเกณฑ์ที่กำหนด ให้เหลือ 2 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียน ก. และโรงเรียน ข. จากนั้นสุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จากทั้งสองโรงเรียนอย่างง่ายอีกครั้งให้เข้ากลุ่มศึกษา

เกณฑ์ในการคัดออกจากการศึกษา (Exclusion Criterias) โรงเรียนที่ไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมครบตามกิจกรรม และนักเรียนที่ไม่ยินดีเข้าร่วมการศึกษา ดังภาพที่ 4

ภาพที่ 4 ขั้นตอนการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้ ได้แก่ โปรแกรมการเสริมสร้างทักษะชีวิตในการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ต่อพฤติกรรมการป้องกันการตั้งครรภ์ในนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของโปรแกรม เพื่อลดปัญหาการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ในนักเรียนหญิงมัธยมศึกษาตอนต้น
2. เนื้อหาของโปรแกรม ประกอบด้วย 5 ทักษะ คือ 1) ทักษะการจัดการกับอารมณ์ ให้นักเรียนสามารถรับรู้และเข้าใจอารมณ์ของตนเอง รู้เท่าทันอารมณ์ว่าปัจจัยใดที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของตนเอง รู้สาเหตุของอารมณ์ และสามารถเลือกใช้วิธีการจัดการอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม 2) ทักษะการสื่อสาร ให้นักเรียนสามารถใช้คำพูด ภาษา และท่าทางเพื่อสื่อสารความรู้สึกนึกคิดของตนเองต่อบุคคลอื่น โดยสามารถแสดงความคิดเห็น ความปรารถนา ความต้องการ การขอร้อง การเตือน และการขอความช่วยเหลือได้ 3) ทักษะการปฏิเสธ ให้นักเรียนสามารถปฏิเสธและต่อรองในการเผชิญสถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันได้ 4) ทักษะการตัดสินใจ ให้นักเรียนมีความสามารถในการตัดสินใจในการปฏิบัติของตนเอง ที่นำไปสู่การตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ และ 5) ทักษะการแก้ปัญหา ให้นักเรียนแสดงออกถึงความสามารถที่เป็นขบวนการคิดอย่างเหตุผลในการพิจารณาเลือกปฏิบัติในสถานการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างเป็นขั้นเป็นตอน ได้แก่ การรับรู้ปัญหา การวิเคราะห์สภาพปัญหา วิเคราะห์ข้อดี ข้อเสียของแต่ละทางเลือก และการตัดสินใจเลือกทางเลือกในการแก้ไขปัญหาที่เหมาะสม เพื่อนำไปสู่พฤติกรรมป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์

3. วิธีการสอน มีกิจกรรมดังนี้

กิจกรรมที่ 1 “ถีเล่ยเล่าสู่กันฟัง” ผู้สอนเล่าสถานการณ์การตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ โดยให้นักเรียนดูวิดีโอสถานการณ์การตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ของวัยรุ่นไทย (ข่าวประเด็นเด็ด 7 สี, 2555) และปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นจังหวัดกาฬสินธุ์ (หญิง ถึง ผู้หญิง, 2555) หลังจากนั้นให้นักเรียนแต่ละคนเล่าประสบการณ์ที่เคยประสบพบเจอเกี่ยวกับการมีเพศสัมพันธ์หรือการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ในวัยเรียน

กิจกรรมที่ 2 “แบ่งกลุ่มเรียนรู้” ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มในการทำกิจกรรมที่ 3 เพื่อให้นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม แบ่งกลุ่มนักเรียนในกลุ่มทดลองจำนวน 33 คน ออกเป็น 5 กลุ่ม โดยการนับ 1 ถึง 5 นักเรียนที่นับเลขเดียวกันให้อยู่กลุ่มเดียวกัน จะได้กลุ่มละ 7 คน และจะมี 2 กลุ่มที่มี 6 คน

กิจกรรมที่ 3 “ฐานการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิต” มีทั้งหมด 5 ฐาน ให้นักเรียนได้เรียนรู้ประสบการณ์ชีวิตเกี่ยวกับการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ เพื่อให้นักเรียนเกิดความตระหนักต่อการตั้งครรภ์และการปฏิบัติในการป้องกันการตั้งครรภ์ ให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม เรียนรู้ประสบการณ์ชีวิตในแต่ละฐาน โดยกลุ่ม 1 ให้เข้าฐานที่ 1, กลุ่ม 2 เข้าฐาน 2, กลุ่ม 3 เข้าฐาน 3, กลุ่ม 4 เข้าฐาน 4 และกลุ่ม 5 เข้าฐาน 5 ใช้เวลาเรียนรู้ฐานละ (20 นาที) นักเรียนร่วมกันอภิปรายในประเด็นที่กำหนด ให้ตัวแทนกลุ่มสรุปให้เพื่อนในกลุ่มฟัง ในแต่ละฐาน (5 นาที) หลังจากเวียนครบทั้ง 5 ฐาน ทุกกลุ่มส่งตัวแทนสรุปนำเสนอต่อกลุ่มใหญ่ กลุ่มละ (10 นาที) จนครบ หลังจากนั้นผู้สอนสรุปเพิ่มเติม (10 นาที)

ฐานที่ 1 “ทักษะการจัดการอารมณ์” ให้นักเรียนอ่านสถานการณ์เรื่อง “อารมณ์สาว” แล้วร่วมกันอภิปรายในประเด็นที่กำหนด แล้วให้ตัวแทนสรุปให้เพื่อนภายในกลุ่มฟัง

ฐานที่ 2 “ทักษะการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ” ให้นักเรียนอ่านสถานการณ์เรื่อง “มิตรไมตรี” แล้วร่วมกันอภิปรายในประเด็นที่กำหนด แล้วให้ตัวแทนสรุปให้เพื่อนภายในกลุ่มฟัง

ฐานที่ 3 “ทักษะการปฏิเสธ” ให้นักเรียนอ่านสถานการณ์เรื่อง “การปฏิเสธของอรอุมาและกานดา” ร่วมกันอภิปรายในประเด็นที่กำหนด แล้วให้ตัวแทนสรุปให้เพื่อนภายในกลุ่มฟัง

ฐานที่ 4 “ทักษะการตัดสินใจ” ให้นักเรียนอ่านสถานการณ์เรื่อง “การตัดสินใจของคำหล้า” ร่วมกันอภิปรายในประเด็นที่กำหนด แล้วให้ตัวแทนสรุปให้เพื่อนภายในกลุ่มฟัง

ฐานที่ 5 “ทักษะการแก้ไขปัญหา” ให้นักเรียนอ่านสถานการณ์เรื่อง “การแก้ไขปัญหของกุ่มและออย” ร่วมกันอภิปรายในประเด็นที่กำหนด แล้วให้ตัวแทนสรุปให้เพื่อนภายในกลุ่มฟัง

กิจกรรมที่ 4 “สิ่งที่หนูได้รับ” ให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิด ว่าได้เรียนรู้อะไรจากการเข้าร่วมโปรแกรม และจะนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างไร ให้อาสมัครร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อน ๆ

4. สื่อในการสอน ประกอบด้วย คู่มือ “การเสริมสร้างทักษะชีวิตของนักเรียนในการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ ประกอบด้วย 4 กิจกรรมที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น และวีดีโอ เรื่อง สถานการณ์การตั้งครรภ์ของวัยรุ่นไทยและสถานการณ์การตั้งครรภ์ของวัยรุ่นจังหวัดกาฬสินธุ์

5. รูปแบบการสอน ใช้การสอนแบบกระบวนการกลุ่ม จำนวน 5 กลุ่ม ๆ ละ 7 คน และมี 2 กลุ่มที่มี 6 คน เวียนฐานจนครบทั้ง 5 ฐาน ร่วมกันวิเคราะห์สถานการณ์ แล้วอภิปรายในประเด็นที่กำหนดให้ สรุปผลภายในกลุ่ม และนำเสนอต่อกลุ่มใหญ่

6. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ผู้ศึกษาได้สร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรม แนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำมาปรับตามวัตถุประสงค์ เนื้อหา วิธีการสอน การเรียนรู้ การประเมินผล ให้เหมาะสมกับปัญหาในกลุ่มที่ศึกษา และบริบทของพื้นที่

7. ประเมินผล โดยการสังเกตการณ์มีส่วนร่วมกิจกรรมกลุ่ม การสรุปผลประเด็นการเรียนรู้ทักษะในแต่ละฐาน และการนำเสนอต่อกลุ่มใหญ่

เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ชนิดและลักษณะเครื่องมือ เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถาม ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรม แนวคิดทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำมาปรับตามวัตถุประสงค์ เนื้อหา ให้เหมาะสมกับปัญหาในกลุ่มนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นและบริบทของพื้นที่ ประกอบด้วย 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ถามเรื่องผลการเรียน, การพักอยู่อาศัย, การมีแฟนหรือเพื่อนสนิทชาย, การเคยเห็นการตั้งครรภ์ในวัยเรียน และผู้ที่ปรึกษาเรื่องเพศ มีลักษณะคำถามแบบปิดผสมเปิด จำนวน 5 ข้อ

ส่วนที่ 2 ความตระหนักต่อการตั้งครรภ์ ถามเกี่ยวกับการรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อมีเพศสัมพันธ์และการตั้งครรภ์ ประโยชน์จากการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์และการตั้งครรภ์ และผลกระทบจากการมีเพศสัมพันธ์และการตั้งครรภ์ มีลักษณะคำถามเป็นแบบประเมินค่า (Rating Scale) 5 คำตอบ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง จำนวน 20 ข้อ และมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ตอบ	ข้อความเชิงบวก	ข้อความเชิงลบ
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5	1
เห็นด้วย	4	2
ไม่แน่ใจ	3	3
ไม่เห็นด้วย	2	4
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1	5

ส่วนที่ 3 การปฏิบัติในการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ ตามเกี่ยวกับความพยายามในการปฏิบัติ ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติ และข้อเสียที่เกิดจากการไม่ปฏิบัติ/ข้อดีที่เกิดจากการปฏิบัติในการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ มีลักษณะเป็นแบบทดสอบแบบเลือกตอบ (Multiple Choice Item) 4 คำตอบเลือกตอบถูก 1 คำตอบ จำนวน 15 ข้อ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ตอบถูก	ให้คะแนน 1 คะแนน
ตอบผิด	ให้คะแนน 0 คะแนน

ส่วนที่ 4 ความพึงใจของนักเรียนในกลุ่มทดลองต่อโปรแกรมการเสริมสร้างทักษะเกี่ยวกับการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ ตามความพึงพอใจเกี่ยวกับเนื้อหาของโปรแกรม, วิธีการสอน, ผู้สอน, สื่อ และระยะเวลาในการจัดกิจกรรม มีลักษณะคำถามเป็นแบบประเมินค่า (Rating Scale) 5 คำตอบ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด จำนวน 18 ข้อ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ตอบ	ข้อความเชิงบวก	ข้อความเชิงลบ
มากที่สุด	5	1
มาก	4	2
ปานกลาง	3	3
น้อย	2	4
น้อยที่สุด	1	5

2. การสร้างแบบสอบถาม โดยการศึกษาทฤษฎี เอกสาร คู่มือวิชาการและผลงานวิจัยเกี่ยวข้อง นำมาสร้างเครื่องมือให้ครอบคลุมตามประเด็นที่ต้องการวัดในแต่ละตัวแปร, กำหนดขอบเขต โครงสร้างเนื้อหาของแบบสอบถามที่จะใช้ในการศึกษาเพื่อให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ สมมติฐานการศึกษาและสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎี สร้างข้อคำถาม และกำหนดเกณฑ์การให้

คะแนน นำมากำหนดองค์ประกอบของเนื้อหา และสร้างตามลักษณะคำถามในข้อ 1 และนำไป
ปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา ปรับแก้ไขเพิ่มเติมตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาแนะนำในประเด็น ดังนี้

2.1 แผนการสอน มีข้อเสนอแนะ คือ ควรปรับภาษาให้เป็นภาษาที่อ่านเข้าใจง่าย สั้น
กระชับ ไม่ใช่ภาษาวิชาการมากเกินไป, ควรปรับเวลาในแต่ละกิจกรรมให้กระชับ เพื่อถึงความ
สนใจของกลุ่มตัวอย่าง, ควรเพิ่มเติมเนื้อหาในข้อคำถามให้มีความครอบคลุม

2.2 คู่มือการเสริมสร้างทักษะชีวิตเกี่ยวกับการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์
เสนอแนะให้ใช้รูปภาพจริงที่สื่อถึงนักเรียนหญิงในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น, ปรับภาษาที่ใช้ใน
คู่มือให้ถูกต้อง เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างจากภาษาเขียนให้เป็นภาษาวัยรุ่น ประเด็นคำถามให้เอาข้อ
คำถามหลักขึ้นก่อน และตามด้วยประเด็นคำถามรอง

3. การทดลองใช้ นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
โรงเรียนนามลวิทยาการ อำเภอกมลาไสย จำนวน 13 คน โดยการทำแบบสอบถามก่อนทดลองใน
ห้องเรียน แล้วให้โปรแกรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเกี่ยวกับการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ที่มี
ต่อพฤติกรรมป้องกันการตั้งครรภ์ และวัดผลหลังทดลองทันที ในวันพุธ ที่ 11 กรกฎาคม 2555
เวลา 13.00 น. ถึง 16.40 น. (3 ชั่วโมง 25 นาที) โดยใช้เวลาชี้แจงวัตถุประสงค์ การทำกิจกรรม และ
แนะนำตัว 10 นาที ชมวิดีโอสถานการณ์การตั้งครรภ์ของวัยรุ่นไทย 25 นาที หลังจากนั้นร่วมกัน
แลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่ตนเองได้ประสบพบเจอเกี่ยวกับการมีเพศสัมพันธ์หรือการตั้งครรภ์ใน
วัยเรียน และผลดีผลเสียที่จะเกิดตามมาต่อตนเองและครอบครัว 10 นาที แล้ววัดผลก่อนทดลอง 30
นาที จากนั้นแบ่งกลุ่มนักเรียนทำกิจกรรมแบ่งฐานการเรียนรู้ทักษะเกี่ยวกับการตั้งครรภ์ไม่พึง
ประสงค์ทั้ง 5 ทักษะ ได้แก่ ทักษะการจัดการอารมณ์, การสื่อสาร, การปฏิเสธ, การตัดสินใจ และ
ทักษะการแก้ไขปัญหา โดยการแบ่งนักเรียนเป็น 5 กลุ่ม ๆ ละ 3 คน มี 2 กลุ่มที่มี 2 คน ในแต่ละ
กลุ่มจะได้ไปงานสถานการณ์กลุ่มละ 1 ทักษะ ให้นักเรียนอ่านสถานการณ์ และช่วยกันอภิปราย
ประเด็นคำถามที่ได้รับ 20 นาที แล้ว นำเสนอต่อกลุ่มใหญ่ กลุ่มละ 10 นาที รวมใช้เวลาในการทำ
กิจกรรม 60 นาที ผู้สอนสรุปเพิ่มเติม 10 นาที เปิดโอกาสให้นักเรียนถาม-ตอบข้อสงสัย 15 นาที จน
ครบตามเนื้อหา และวิธีการ และนำผลการทดลองไปหาค่าความไว (Sensability) และค่าความเที่ยง
แบบสอบถาม กับแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาช (Coefficient Cronbach' Alpha) ดังนี้

3.1 หาค่าความไวรวมของความตระหนักและการปฏิบัติ (อ้างใน บุญธรรม
กิจปริดาภิสุทธิ, 2553, หน้า 117) ด้วยสูตร

$$S = \frac{R_A - R_B}{T}$$

เมื่อ S = ดัชนีความไว

R_A = ค่าเฉลี่ยหลังการสอน

R_B = ค่าเฉลี่ยก่อนการสอน

T = จำนวนนักเรียนทั้งหมด

3.2 หาความเที่ยงแบบสอบซ้ำ ของความตระหนักและการปฏิบัติก่อนทดลอง และหลังทดลองทันที (อ้างในบุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์, 2553, หน้า 343) ด้วยสูตร

$$r_{xy} = \frac{N \sum XY - \sum X \sum Y}{\sqrt{\{n \sum X^2 - (\sum X)^2\} \{n \sum Y^2 - (\sum Y)^2\}}}$$

$$r_{xy} = \frac{SP}{\sqrt{(SSX)(SSY)}}$$

เมื่อ $SP = \sum XY - \frac{(\sum X)(\sum Y)}{n}$

$$SSX = \sum X^2 - \frac{(\sum X)^2}{n}$$

$$SSY = \sum Y^2 - \frac{(\sum Y)^2}{n}$$

n = จำนวนคู่ของข้อมูลหรือขนาดตัวอย่าง

X = คะแนนหรือค่าของตัวแปร X

Y = คะแนนหรือค่าของตัวแปร Y

SP = ผลรวมของผลคูณ (Sum of Product) ระหว่างตัวแปร X กับตัวแปร Y

SSX = ผลรวมของผลต่างกำลังสอง (Sum of Square) ของตัวแปร X

SSY = ผลรวมของผลต่างกำลังสอง (Sum of Square) ของตัวแปร Y

3.3 หาความเที่ยงแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบราซ ของความตระหนักและการปฏิบัติก่อนทดลอง และหลังทดลองทันที และความพึงพอใจ (อ้างในบุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์, 2553, หน้า 347) ด้วยสูตรการคำนวณดังนี้

$$r_u = \frac{k}{k-1} \left\{ 1 - \frac{\sum S_i^2}{S_i^2} \right\}$$

เมื่อ k = จำนวนข้อของแบบวัดชุดนั้น

$\sum S_i^2$ = ผลรวมของค่าความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ

S_x^2 = ความแปรปรวนของคะแนนรวม

ปรากฏว่า ได้ค่าความไวและความเที่ยงของเครื่องมือ ดังนี้

ความตระหนัก มีค่าความไวระหว่าง 0.07 ถึง 1.15 ค่าความเที่ยงแบบสอบซ้ำ เท่ากับ 0.687 และค่าความเที่ยงสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบราซของแบบสอบถามก่อนทดลอง เท่ากับ 0.763 และหลังทดลอง เท่ากับ 0.816

การปฏิบัติ มีค่าความไวระหว่าง 0.04 ถึง 0.23 ค่าความเที่ยงแบบสอบซ้ำเท่ากับ 0.970 และค่าความเที่ยงสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบราซจะได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามก่อนทดลอง เท่ากับ 0.946 และหลังทดลอง เท่ากับ 0.978

ความพึงใจต่อโปรแกรมการเสริมสร้างทักษะชีวิตในการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ ได้ค่าความเที่ยงแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบราซเท่ากับ 0.860

การทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล

การทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ใช้ทีมในการสอนและเก็บรวบรวมข้อมูล 6 คน คือ ตัวผู้ศึกษาเอง และผู้ช่วยจำนวน 5 คน โดยทำหน้าที่เป็นวิทยากรประจำฐาน 5 คน และทำหน้าที่ในการเก็บแบบสอบถามนักเรียนในกลุ่มเปรียบเทียบ 1 คน เมื่อถึงเวลานัดหมายนำแบบสอบถามให้นักเรียนตอบแบบสอบถามก่อนทดลองในห้องเรียนทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบในเวลาเดียวกัน จากนั้นอีก 1 วัน ให้การสอนตามแผนสอนโปรแกรมเสริมสร้างทักษะชีวิตในการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ (ดังภาคผนวก ก) โดยใช้เวลาทำกิจกรรม 1 วัน ในวันที่ 25 กรกฎาคม 2555 เวลา 12.30-16.30 น. กิจกรรมประกอบด้วยการดูวิดีโอสถานการณ์การตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ และแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเคยเห็นนักเรียนตั้งครรภ์ในวันเรียน และกิจกรรมฐานเรียนรู้ทักษะชีวิตทั้ง 5 ฐาน เมื่อให้การทดลองเสร็จ หลังจากนั้น 1 สัปดาห์ เก็บแบบสอบถามหลังการทดลองทันที และเก็บแบบสอบถามหลังติดตามผล 4 สัปดาห์ ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบในเวลาเดียวกัน

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อรวบรวมข้อมูลได้ครบแล้ว ผู้ศึกษาตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิเคราะห์ทางสถิติ กำหนดค่าความเชื่อมั่นทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 การวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการและสถิติช่วยสรุปผล ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไป วิเคราะห์ด้วยร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เฉพาะผลการเรียน หาผลการเรียนเฉลี่ยจำแนกตามกลุ่มศึกษาด้วย Independent Sample t-test ส่วนการพักอยู่อาศัย การมีแฟนหรือเพื่อสนิทชาย การเคยเห็นการตั้งครรภ์ในวัยเรียน และผู้ที่ปรึกษาเรื่องเพศ โดยเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ โดยใช้ Chi-Square

2. ความตระหนักและการปฏิบัติ วิเคราะห์ด้วยการให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด รวมคะแนนของแต่ละคน แล้วแบ่งคะแนนที่ได้เป็น 3 กลุ่ม ตามเกณฑ์ของบลูม Benjamin Bloom (อ้างใน บุญธรรม กิจปรีดาวิสุทธิ, 2553, หน้า 207)

กลุ่ม มาก ได้คะแนนตั้งแต่ร้อยละ 80 ของคะแนนเต็ม

กลุ่ม ปานกลาง ได้คะแนนระหว่างร้อยละ 60 -79 ของคะแนนเต็ม

กลุ่ม น้อย ได้คะแนนน้อยกว่าร้อยละ 60 ของคะแนนเต็ม

3. หากการเปลี่ยนแปลงความตระหนักและการปฏิบัติหลังทดลอง โดยหาคะแนนเฉลี่ยการเปลี่ยนแปลงระหว่าง หลังทดลองทันทีกับก่อนทดลอง หลังติดตามผลกับก่อนทดลอง และหลังติดตามผลกับหลังทดลองทันที จำแนกตามกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ และทดสอบผลการเปลี่ยนแปลงด้วย Paired Sample t-test

4. การเปรียบเทียบความตระหนักและการปฏิบัติหลังการทดลอง โดยหาผลต่างของคะแนนเฉลี่ยระหว่างหลังทดลองทันทีกับก่อนทดลอง หลังติดตามกับก่อนทดลอง และหลังติดตามผลกับหลังทดลองทันที จำแนกตามกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ และเปรียบเทียบผลต่างของคะแนนเฉลี่ยระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบด้วย Independent Sample t-test

5. หาขนาดผลของโปรแกรมการเสริมสร้างเสริมทักษะชีวิตในการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ กรณีความตระหนักและการปฏิบัติหลังทดลองทันที และหลังติดตามผล ด้วยสูตร (Valentine & Cooper, 2003)

$$ES = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{S}$$

เมื่อ	ES	=	ขนาดผลของโปรแกรม
	$\bar{X}_1$	=	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มทดลอง
	$\bar{X}_2$	=	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มเปรียบเทียบ
	S	=	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มเปรียบเทียบ

หมายเหตุ ถ้าความแปรปรวน (S^2) ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบไม่เท่ากันต้องใช้ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานรวมของกลุ่มทดลองกับกลุ่มเปรียบเทียบรวมกัน

กรณีขนาดตัวอย่างของ 2 กลุ่มเท่ากัน $S = \sqrt{\frac{S_1^2 + S_2^2}{2}}$

กรณีขนาดตัวอย่างของ 2 กลุ่มไม่เท่ากัน $S = \sqrt{\frac{(n_1 - 1)S_1^2 + (n_2 - 1)S_2^2}{n_1 + n_2 - 2}}$

5. ความพึงพอใจ หากความพึงพอใจรายข้อด้วยการทำแจกแจงความถี่ หาจำนวนและร้อยละของคำตอบในแต่ละข้อ หาระดับความพึงพอใจด้วยการให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดหาค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจแต่ละด้าน และรวม คิดเป็นร้อยละของคะแนนเต็ม และทดสอบค่าเฉลี่ยกับเกณฑ์ร้อยละ 80 ของคะแนนเต็มด้วย One Sample t-test

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

ดำเนินการพิทักษ์สิทธิตัวอย่าง โดยผู้ศึกษาเข้าแนะนำตัว แจ้งวัตถุประสงค์ของการ ศึกษา ให้กลุ่มตัวอย่างทราบถึงสิทธิในการตอบรับหรือปฏิเสธในการเข้าร่วมการศึกษา หากนักเรียน ปฏิเสธการเข้าร่วมการศึกษาในครั้งนี้ ไม่มีผลต่อคะแนนผลการเรียนแต่อย่างใด ข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้จากการศึกษาถือเป็นความลับ โดยนักเรียนแต่ละคนที่เข้าร่วม โปรแกรมจะต้องกำหนดรหัสลับของตนเอง 4 หลัก โดยไม่มีใครรู้ว่ารหัสดังกล่าวเป็นของใคร เพื่อเป็นการรักษาความลับของผู้เข้าร่วม การศึกษา ข้อมูลที่ได้จะนำเสนอในภาพรวม ไม่มีการเปิดเผยชื่อ-นามสกุล ที่แท้จริง และสามารถ ติดต่อสอบถามผู้ศึกษาได้ตลอดเวลา และมีสิทธิที่จะทราบผลของการศึกษาหลังจากการศึกษา สิ้นสุดลง

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาผลของโปรแกรมการเสริมสร้างทักษะชีวิตในการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ต่อพฤติกรรมการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ในนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ด้วยวิธีการศึกษากึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research) แบบสองกลุ่มวัดผลก่อนทดลอง หลังทดลองทันที และหลังติดตามผล เก็บข้อมูลโดยส่งแบบสอบถามให้นักเรียนตอบเองในห้องเรียน ผลการศึกษานำเสนอด้วยการบรรยายประกอบตาราง เรียงตามลำดับดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไป
2. ความตระหนักต่อการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์
3. การปฏิบัติในการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์
4. ความพึงพอใจที่มีต่อโปรแกรมการเสริมสร้างทักษะชีวิตในการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์

ข้อมูลทั่วไป

นักเรียนที่ใช้ในการทดลอง 68 คน เป็นนักเรียนในกลุ่มทดลอง 33 คน และกลุ่มเปรียบเทียบ 35 คน มีข้อมูลทั่วไปดังนี้

1. ผลการเรียนรู้ นักเรียนในกลุ่มทดลองมีผลการเรียนได้คะแนนเฉลี่ย (GPA) 3.60 ± 0.31 และนักเรียนในกลุ่มเปรียบเทียบมีผลการเรียนได้คะแนนเฉลี่ย 3.09 ± 0.44 ซึ่งแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.004 โดยนักเรียนในกลุ่มทดลองมีผลการเรียนเฉลี่ยดีกว่ากลุ่มเปรียบเทียบเล็กน้อย ดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ผลการเรียนรู้เฉลี่ยของนักเรียน จำแนกตามกลุ่มศึกษา

กลุ่ม	จำนวน	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย	S.D.	t	p
ทดลอง	33	2.88	4.00	3.60	0.307	5.55	0.004
เปรียบเทียบ	35	2.33	3.85	3.09	0.441		

2. การพักอยู่อาศัย การมีแฟนหรือเพื่อนสนิทชาย การเคยเห็นการตั้งครรภ์ในวัยเรียน และผู้ที่ปรึกษาเรื่องเพศ พบว่านักเรียนในกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบส่วนมากพักอาศัยอยู่กับ บิดามารดา 24 คน (72.7%) และ 30 คน (85.7%) มีแฟนหรือเพื่อนสนิทชาย 14 คน (42.4%) และ 15 คน (42.9%) เคยเห็นการตั้งครรภ์ในวัยเรียน 26 คน (78.8%) และ 20 คน (57.1%) ปรึกษาเรื่อง เพศกับบิดามารดา 19 คน (57.7%) และ 23 คน (65.7%) ตามลำดับ แสดงว่านักเรียนในกลุ่มทดลอง และกลุ่มเปรียบเทียบมีข้อมูลทั่วไปใกล้เคียงกัน (ค่า Chi-Square 1.752, 0.001, 3.640 และ 0.476 ตามลำดับ) ดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8 จำนวนและร้อยละของนักเรียนจำแนกตามการพักอยู่อาศัย การมีแฟน/เพื่อนสนิทชาย การเห็นการตั้งครรภ์ในวัยเรียน ผู้ที่ปรึกษาเรื่องเพศ และกลุ่มศึกษา

ข้อมูลทั่วไป	กลุ่มทดลอง		กลุ่มเปรียบเทียบ		χ^2
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
รวม	33	100	35	100	
การพักอยู่อาศัย					1.752
บิดามารดา	24	72.7	30	85.7	
ไม่อยู่กับบิดามารดา	9	27.3	5	14.3	
ปู่ย่า/ตายาย	8	24.3	4	11.4	
ญาติพี่น้อง	1	3.0	1	2.9	
การมีแฟน/ เพื่อนสนิทชาย					0.001
มี	14	42.4	15	42.9	
ไม่มี	19	57.6	20	57.1	
เคยเห็นการครรภ์ในวัยเรียน					3.640
เคย	26	78.8	20	57.1	
ไม่เคย	7	21.2	15	42.9	

ตารางที่ 8 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	กลุ่มทดลอง		กลุ่มเปรียบเทียบ		χ^2
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
ผู้ที่ปรึกษาเรื่องเพศ					0.476
บิดามารดา/ ผู้ปกครอง	19	57.7	23	65.7	
ไม่ปรึกษาบิดามารดา	14	42.3	12	34.3	
ญาติพี่น้อง	1	3.0	0	0.0	
เพื่อน	11	33.3	7	20.0	
ครู	1	3.0	4	11.4	
อื่นๆ	1	3.0	1	2.9	

- หมายเหตุ 1. อื่น ๆ ของกลุ่มทดลองคือ ปรึกษาแพทย์ กลุ่มเปรียบเทียบคือ ไม่ปรึกษาใคร
 2. ชั้นความเป็นอิสระ (df) = 1 $\alpha = 0.05$ $\chi^2 = 3.841$

ความตระหนักต่อการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์

1. ระดับความตระหนัก กลุ่มทดลอง ก่อนทดลองนักเรียนส่วนมากมีความตระหนักต่อการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ระดับมาก 20 คน (60.6%), ระดับปานกลาง 12 คน (36.4%) และระดับน้อย 1 คน (3.0%) หลังทดลองทันทีและหลังติดตามผลนักเรียนมีความตระหนักในระดับมากเพิ่มขึ้นเป็น 30 คน (100.0%) และไม่มีนักเรียนที่มีความตระหนักในระดับปานกลางและน้อยเลย โดยก่อนทดลองนักเรียนมีความตระหนักเฉลี่ยในระดับปานกลาง หลังทดลองทันที และหลังติดตามผลมีความตระหนักเฉลี่ยในระดับมาก ส่วนกลุ่มเปรียบเทียบ ก่อนทดลองนักเรียนส่วนมากมีความตระหนักในระดับมาก 21 คน (60.0%), ระดับปานกลาง 13 คน (37.1%) และระดับน้อย 1 คน (2.9%) หลังทดลองทันทีนักเรียนส่วนมากมีความตระหนักระดับมาก 26 คน (74.3%), ระดับปานกลาง 9 คน (25.7%) และไม่มีนักเรียนมีระดับความตระหนักน้อย ส่วนหลังติดตามผลนักเรียนส่วนมากมีความตระหนักระดับมาก 22 คน (62.9%), ระดับปานกลาง 13 คน (37.1%) และไม่มีนักเรียนมีความตระหนักระดับน้อย โดยก่อนทดลองนักเรียนมีความตระหนักเฉลี่ยระดับปานกลาง หลังทดลองทันทีและหลังติดตามผลนักเรียนมีความตระหนักเฉลี่ยในระดับมาก

ดังตารางที่ 9

ตารางที่ 9 จำนวนและร้อยละของนักเรียนจำแนกตามระดับความตระหนักก่อนทดลอง
หลังทดลองทันที หลังติดตามผล และกลุ่มศึกษา

	จำนวน	มาก		ปานกลาง		น้อย		สรุป	
		n	%	n	%	n	%	$\bar{X}$	ความหมาย
ก่อนทดลอง									
กลุ่มทดลอง	33	20	60.6	12	36.4	1	3.0	78.88	ปานกลาง
กลุ่มเปรียบเทียบ	35	21	60.0	13	37.1	1	2.9	78.69	ปานกลาง
หลังทดลองทันที									
กลุ่มทดลอง	33	33	100.0	0	0.0	0	0.0	95.12	มาก
กลุ่มเปรียบเทียบ	35	26	74.3	9	25.7	0	0.0	81.83	มาก
หลังติดตามผล									
กลุ่มทดลอง	33	33	100.0	0	0.0	0	0.0	92.70	มาก
กลุ่มเปรียบเทียบ	35	22	62.9	13	37.1	0	0.00	80.26	มาก

หมายเหตุ คะแนนเต็ม 100 คะแนน

2. การเปลี่ยนแปลงความตระหนักหลังทดลอง พบว่า นักเรียนในกลุ่มทดลอง หลังทดลองทันทีนักเรียนมีความตระหนักต่อการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์เพิ่มขึ้นมากกว่าก่อนทดลองเฉลี่ย 16.24 (95.12-78.88) ซึ่งเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.001 และกลุ่มเปรียบเทียบหลังทดลองทันทีนักเรียนมีความตระหนักเพิ่มขึ้นมากกว่าก่อนทดลองเฉลี่ย 3.14 (81.83-78.69) ซึ่งเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.012 เช่นเดียวกับนักเรียนในกลุ่มทดลอง หลังติดตามผลนักเรียนในกลุ่มทดลองมีความตระหนักเพิ่มขึ้นมากกว่าก่อนทดลองเฉลี่ย 13.82 (92.70-78.88) ซึ่งเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.001 แต่กลุ่มเปรียบเทียบ หลังติดตามผลนักเรียนมีความตระหนักเพิ่มขึ้นจากก่อนทดลองเฉลี่ย 1.57 (80.26-4.13) ซึ่งเพิ่มขึ้นไม่แตกต่างจากก่อนทดลอง หลังติดตามผล นักเรียนในกลุ่มทดลองมีความตระหนักลดลงจากหลังทดลองทันทีเฉลี่ย 2.42 (92.70-95.12) ซึ่งลดลงอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.001 และกลุ่มเปรียบเทียบ หลังติดตามผลมีความตระหนักลดลงจากหลังทดลองทันทีเฉลี่ย 1.57 (80.26-81.83) ซึ่งไม่ลดลงจากก่อนทดลอง แสดงว่าเหตุการณ์หลังทดลองทันทีจนถึงหลังติดตามผล 4 สัปดาห์ มีผลทำให้ความตระหนักของนักเรียนในกลุ่มทดลองเพิ่มขึ้นแต่ในกลุ่มเปรียบเทียบไม่ลดลง สรุปว่า นักเรียนที่ได้รับโปรแกรมการเสริมสร้างทักษะชีวิตในการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึง

ประสงคมีส่วนทำให้นักเรียนมีความตระหนักต่อการตั้งครรภ์เพิ่มขึ้นทั้งหลังทดลองทันทีและหลัง
ติดตามผล ดังตารางที่ 10

ตารางที่ 10 ผลการเปลี่ยนแปลงความตระหนักหลังทดลองของนักเรียนระหว่างหลังทดลองทันที
กับก่อนทดลอง หลังติดตามผลกับก่อนทดลอง หลังติดตามผลกับหลังทดลองทันที
จำแนกตามกลุ่มศึกษา

	จำนวน	$\bar{X}$	S.D.	ผลต่าง		t	P
				$\bar{D}$	S		
หลังทันทีกับก่อนทดลอง							
กลุ่มทดลอง	33			16.24	8.33	11.20	0.001
ก่อนทดลอง	33	78.88	7.25				
หลังทันที	33	95.12	3.19				
กลุ่มเปรียบเทียบ	35			3.14	7.04	2.64	0.012
ก่อนทดลอง	35	78.69	7.66				
หลังทันที	35	81.83	5.78				
หลังติดตามผลกับก่อนทดลอง							
กลุ่มทดลอง	33			13.82	8.26	9.61	0.001
ก่อนทดลอง	33	78.88	7.25				
หลังติดตามผล	33	92.70	3.38				
กลุ่มเปรียบเทียบ	35			1.57	6.99	1.33	0.193
ก่อนทดลอง	35	78.69	7.66				
หลังติดตามผล	35	80.26	4.13				
หลังติดตามผลกับหลังทันที							
กลุ่มทดลอง	33			2.42	3.27	4.26	0.001
หลังทันที	33	95.12	3.19				
หลังติดตามผล	33	92.70	3.78				
กลุ่มเปรียบเทียบ	35			1.57	2.84	3.27	0.002
หลังทันที	35	81.83	5.78				
หลังติดตามผล	35	80.26	4.13				

3. ผลการเปรียบเทียบความตระหนักต่อการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์หลังทดลองระหว่างกลุ่มศึกษา พบว่า หลังทดลองทันที นักเรียนในกลุ่มทดลองมีความตระหนักต่อการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์เพิ่มขึ้นมากกว่าก่อนทดลองเฉลี่ย 16.24 (95.12-78.88) แต่นักเรียนในกลุ่มเปรียบเทียบมีความตระหนักเพิ่มขึ้นมากกว่าก่อนทดลองเฉลี่ย 3.14 (81.83-78.69) ซึ่งนักเรียนในกลุ่มทดลองมีความตระหนักหลังทดลองทันทีเพิ่มขึ้นจากก่อนทดลองมากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ อย่างมีนัยสำคัญที่ 0.001 หลังติดตามผล นักเรียนในกลุ่มทดลองมีความตระหนักเพิ่มขึ้นมากกว่าก่อนทดลองเฉลี่ย 13.82 (92.70-78.88) แต่กลุ่มเปรียบเทียบมีความตระหนักเพิ่มขึ้นมากกว่าก่อนทดลองเฉลี่ย 1.57 (80.26-78.69) ซึ่งนักเรียนในกลุ่มทดลองมีความตระหนักหลังติดตามผลเพิ่มขึ้นจากก่อนทดลองมากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ อย่างมีนัยสำคัญที่ 0.001 หลังติดตามผล นักเรียนในกลุ่มทดลองมีความตระหนักลดลงจากหลังทดลองทันทีเฉลี่ย 2.42 (92.70-95.12) และกลุ่มเปรียบเทียบ หลังติดตามผลมีความตระหนักลดลงจากหลังทดลองทันทีเฉลี่ย 1.57 (80.26-81.83) ซึ่งนักเรียนในกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบมีความตระหนักหลังติดตามผล ไม่แตกต่างจากหลังทดลองทันที แสดงว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นหลังทดลองทันทีจนถึงหลังติดตามผล 4 สัปดาห์ไม่มีผลทำให้ความตระหนักของนักเรียนในกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบเพิ่มขึ้นจากหลังทดลองทันที หมายความว่า ความตระหนักของนักเรียนหลังติดตามผลยังคงอยู่เท่ากับหลังทดลองทันที สรุปว่า นักเรียนในกลุ่มทดลอง หลังทดลองทันทีและหลังติดตามผลมีความตระหนักต่อการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์เพิ่มขึ้นจากก่อนทดลองมากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ และหลังติดตามผลยังมีความตระหนักคงอยู่เท่ากับหลังทดลองทันที นั่นคือ โปรแกรมการเสริมสร้างทักษะชีวิตเกี่ยวกับการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ ทำให้นักเรียนมีความตระหนักต่อการตั้งครรภ์มากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ ดังตารางที่ 11

ตารางที่ 11 ผลการเปรียบเทียบความตระหนักที่เพิ่มขึ้นของนักเรียน หลังทดลองทันทีกับก่อนทดลอง หลังติดตามผลกับก่อนทดลอง หลังติดตามผลกับหลังทดลองทันทีระหว่างกลุ่มศึกษา

	จำนวน	$\bar{X}$	S.D.	ผลต่าง		t	P
				$\bar{D}$	S		
หลังทันทีกับก่อนทดลอง							
กลุ่มทดลอง	33			16.24	8.33	7.02	0.001
ก่อนทดลอง	33	78.88	7.25				
หลังทันที	33	95.12	3.19				
กลุ่มเปรียบเทียบ	35			3.14	7.04		
ก่อนทดลอง	35	78.69	7.66				
หลังทันที	35	81.83	5.78				
หลังติดตามผลกับก่อนทดลอง							
กลุ่มทดลอง	33			13.82	8.26	6.61	0.001
ก่อนทดลอง	33	78.88	7.25				
หลังติดตามผล	33	92.70	3.38				
กลุ่มเปรียบเทียบ	35			1.57	6.99		
ก่อนทดลอง	35	78.69	7.66				
หลังติดตามผล	35	80.26	4.13				
หลังติดตามผลกับหลังทันที							
กลุ่มทดลอง	33			2.42	3.27	1.15	0.254
หลังทันที	33	95.12	3.19				
หลังติดตามผล	33	92.70	3.78				
กลุ่มเปรียบเทียบ	35			1.57	2.84		
หลังทันที	35	81.83	5.78				
หลังติดตามผล	35	80.26	4.13				

หมายเหตุ $\bar{D}$ หมายถึง คะแนนเฉลี่ยของผลต่างของคะแนนความตระหนัก

S หมายถึง ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนผลต่าง

4. ขนาดผลความตระหนักของโปรแกรมการเสริมสร้างทักษะชีวิตในการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ พบว่าหลังทดลองทันที นักเรียนในกลุ่มทดลองมีความตระหนักต่อการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์เพิ่มขึ้นมากกว่านักเรียนในกลุ่มเปรียบเทียบ 2.3 เท่า และหลังติดตามผล นักเรียนในกลุ่มทดลองยังคงมีความตระหนักเพิ่มขึ้นมากกว่านักเรียนในกลุ่มเปรียบเทียบ 3.0 เท่า แสดงว่า โปรแกรมการเสริมสร้างทักษะชีวิตในการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์มีส่วนทำให้นักเรียนในกลุ่มทดลองมีความตระหนักเพิ่มขึ้นมากกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับโปรแกรม ดังตารางที่ 12

ตารางที่ 12 ขนาดผลของโปรแกรมการเสริมสร้างทักษะชีวิตต่อความตระหนักในการตั้งครรภ์

	$\bar{X}$ กลุ่มทดลอง	$\bar{X}$ กลุ่มเปรียบเทียบ	S.D. กลุ่มเปรียบเทียบ	ขนาดผล (เท่า)
หลังทันที	95.12	81.83	5.78	2.3
หลังติดตามผล	92.70	80.26	4.14	3.0

การปฏิบัติในการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์

1. ระดับความรู้การปฏิบัติ กลุ่มทดลอง ก่อนทดลองนักเรียนส่วนมากมีการปฏิบัติระดับปานกลาง 19 คน (57.6%), ระดับน้อย 13 คน (39.4%) และระดับมาก 1 คน (3.0%) หลังทดลองทันทีและหลังติดตามผลนักเรียนมีการปฏิบัติในระดับมากเพิ่มขึ้นเป็น 30 คน (100.0%) และไม่มีนักเรียนที่มีความตระหนักในระดับปานกลางและระดับน้อยเลย โดยก่อนทดลองนักเรียนมีการปฏิบัติเฉลี่ยในระดับปานกลาง หลังทดลองทันทีและหลังติดตามผลมีการปฏิบัติเฉลี่ยในระดับมาก ส่วนกลุ่มเปรียบเทียบ ก่อนทดลองมีนักเรียนส่วนมากมีการปฏิบัติในระดับน้อย 21 คน(60.0%), ระดับปานกลาง 10 คน (28.6%) และระดับมาก 4 คน (11.4%) หลังทดลองทันทีนักเรียนส่วนมากมีการปฏิบัติระดับน้อย 22 คน (62.9%), ระดับปานกลาง 12 คน (34.3%) และระดับมาก 1 คน (2.9%) ส่วนหลังติดตามผลนักเรียนมีการปฏิบัติระดับปานกลาง 17 คน (48.6%), ระดับน้อย 16 คน (45.7%) และระดับมาก 2 คน (5.7%) โดยก่อนทดลองนักเรียนมีการปฏิบัติเฉลี่ยระดับปานกลาง หลังทดลองทันทีนักเรียนมีการปฏิบัติเฉลี่ยระดับน้อย และหลังติดตามผลนักเรียนมีการปฏิบัติเฉลี่ยในระดับปานกลาง ดังตารางที่ 13

ตารางที่ 13 จำนวนและร้อยละของนักเรียนจำแนกตามระดับการปฏิบัติก่อนทดลอง
หลังทดลองทันที หลังติดตามผล และกลุ่มศึกษา

	จำนวน	ดี		ปานกลาง		น้อย		สรุป	
		n	%	n	%	n	%	$\bar{X}$	ความหมาย
ก่อนทดลอง									
กลุ่มทดลอง	33	1	3.0	19	57.6	13	39.4	9.67	ปานกลาง
กลุ่มเปรียบเทียบ	35	4	11.4	10	28.6	21	60.0	9.03	ปานกลาง
หลังทดลองทันที									
กลุ่มทดลอง	33	33	100.0	0	0.0	0	0.0	14.03	มาก
กลุ่มเปรียบเทียบ	35	1	2.9	12	34.3	22	62.9	8.89	น้อย
หลังติดตามผล									
กลุ่มทดลอง	33	33	100.0	0	0.0	0	0.0	13.94	มาก
กลุ่มเปรียบเทียบ	35	2	5.7	17	48.6	16	45.7	9.06	ปานกลาง

หมายเหตุ คะแนนเต็ม 15 คะแนน

2. การเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติหลังทดลอง พบว่า นักเรียนในกลุ่มทดลอง หลังทดลองทันทีนักเรียนมีการปฏิบัติในการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์เพิ่มขึ้นมากกว่าก่อนทดลองเฉลี่ย 4.36 (14.03-9.67) ซึ่งเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.001 แต่กลุ่มเปรียบเทียบหลังทดลองทันทีนักเรียนมีการปฏิบัติลดลงจากก่อนทดลองเฉลี่ย 0.14 (8.89-9.03) ซึ่งไม่ลดลงจากก่อนทดลอง หลังติดตามผลนักเรียนในกลุ่มทดลองมีการปฏิบัติเพิ่มขึ้นมากกว่าก่อนทดลองเฉลี่ย 4.27 (13.94-9.67) ซึ่งเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.001 แต่กลุ่มเปรียบเทียบ หลังติดตามผลนักเรียนมีการปฏิบัติเพิ่มขึ้นจากก่อนทดลองเฉลี่ย 0.03 (9.06-9.03) ซึ่งไม่เพิ่มขึ้นจากก่อนทดลอง หลังติดตามผล นักเรียนในกลุ่มทดลองมีการปฏิบัติลดลงจากหลังทดลองทันทีเฉลี่ย 0.09 (13.94-14.03) ซึ่งไม่ลดลงจากหลังทดลองทันที และกลุ่มเปรียบเทียบ หลังติดตามผลมีการปฏิบัติเพิ่มขึ้นจากหลังทดลองทันทีเฉลี่ย 0.17 (9.06-8.89) ซึ่งไม่เพิ่มขึ้นจากหลังทดลองทันที เช่นเดียวกับนักเรียนในกลุ่มทดลอง สรุปนักเรียนที่ได้รับโปรแกรมการเสริมสร้างทักษะชีวิตในการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์มีส่วนทำให้นักเรียนมีการปฏิบัติในการป้องกันการตั้งครรภ์เพิ่มขึ้นทั้งหลังทดลองทันทีและหลังติดตามผล ดังตารางที่ 14

ตารางที่ 14 ผลการเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติหลังทดลองของนักเรียนระหว่างหลังทดลองทันทีกับ
ก่อนทดลอง หลังติดตามผลกับก่อนทดลอง หลังติดตามผลกับหลังทดลองทันที
จำแนกตามกลุ่มศึกษา

	จำนวน	$\bar{X}$	S.D.	ผลต่าง		t	P
				$\bar{D}$	S		
หลังทันทีกับก่อนทดลอง							
กลุ่มทดลอง	33			4.36	1.36	18.36	0.001
ก่อนทดลอง	33	9.67	1.11				
หลังทันที	33	14.03	0.77				
กลุ่มเปรียบเทียบ	35			0.14	1.89	0.45	0.659
ก่อนทดลอง	35	9.03	2.13				
หลังทันที	35	8.89	1.81				
หลังติดตามผลกับก่อนทดลอง							
กลุ่มทดลอง	33			4.27	1.31	18.80	0.001
ก่อนทดลอง	33	9.67	1.11				
หลังติดตามผล	33	13.94	0.66				
กลุ่มเปรียบเทียบ	35			0.03	2.06	0.08	0.135
ก่อนทดลอง	35	9.03	2.13				
หลังติดตามผล	35	9.06	1.89				
หลังติดตามผลกับหลังทันที							
กลุ่มทดลอง	33			0.09	0.95	0.55	0.585
หลังทันที	33	14.03	0.77				
หลังติดตามผล	33	13.94	0.66				
กลุ่มเปรียบเทียบ	35			0.17	1.10	0.92	0.362
หลังทันที	35	8.89	1.81				
หลังติดตามผล	35	9.06	1.89				

หมายเหตุ $\bar{D}$ หมายถึง คะแนนเฉลี่ยของผลต่างของคะแนนความตระหนัก
S หมายถึง ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนผลต่าง

3. ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติในการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์หลังทดลองระหว่างกลุ่มศึกษา พบว่า หลังทดลองทันที นักเรียนในกลุ่มทดลองมีการปฏิบัติในการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์เพิ่มขึ้นมากกว่าก่อนทดลองเฉลี่ย 4.36 (14.03-9.67) แต่นักเรียนในกลุ่มเปรียบเทียบมีการปฏิบัติลดลงจากก่อนทดลองเฉลี่ย 0.14 (8.89-9.03) ซึ่งนักเรียนในกลุ่มทดลองมีการปฏิบัติหลังทดลองทันทีเพิ่มขึ้นจากก่อนทดลองมากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ อย่างมีนัยสำคัญที่ 0.001 หลังติดตามผล นักเรียนในกลุ่มทดลองมีการปฏิบัติเพิ่มขึ้นมากกว่าก่อนทดลองเฉลี่ย 4.27 (13.94-9.67) แต่กลุ่มเปรียบเทียบมีการปฏิบัติเพิ่มขึ้นมากกว่าก่อนทดลองเฉลี่ย 0.03 (9.06-9.03) ซึ่งนักเรียนในกลุ่มทดลองมีความตระหนักหลังติดตามผลเพิ่มขึ้นจากก่อนทดลองมากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ อย่างมีนัยสำคัญที่ 0.001 หลังติดตามผล นักเรียนในกลุ่มทดลองมีการปฏิบัติลดลงจากหลังทดลองทันทีเฉลี่ย 0.09 (13.94-14.03) และกลุ่มเปรียบเทียบ หลังติดตามผลมีการปฏิบัติเพิ่มขึ้นจากหลังทดลองทันทีเฉลี่ย 0.17 (9.06-8.89) ซึ่งนักเรียนในกลุ่มทดลองมีความตระหนักหลังติดตามผลกับหลังทดลองทันทีไม่แตกต่างจากกลุ่มเปรียบเทียบ แสดงว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นหลังทดลองทันทีจนถึงหลังติดตามผล 4 สัปดาห์ไม่มีผลทำให้การปฏิบัติของนักเรียนในกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบเพิ่มขึ้นจากหลังทดลองทันที หมายความว่า การปฏิบัติของนักเรียนหลังติดตามผลยังคงอยู่เท่ากับหลังทดลองทันที สรุปว่า นักเรียนในกลุ่มทดลอง หลังทดลองทันทีและหลังติดตามผลมีการปฏิบัติในการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์เพิ่มขึ้นจากก่อนทดลองมากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ และหลังติดตามผลยังมีการปฏิบัติคงอยู่เท่ากับหลังทดลองทันที นั่นคือ โปรแกรมการเสริมสร้างทักษะชีวิตในการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ ทำให้นักเรียนมีการปฏิบัติในการป้องกันการตั้งครรภ์มากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ ดังตารางที่ 15

ตารางที่ 15 ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติที่เพิ่มขึ้น ของนักเรียนหลังทดลองทันทีกับก่อนทดลอง
หลังติดตามผลกับก่อนทดลอง หลังติดตามผลกับหลังทดลองทันที ระหว่างกลุ่มศึกษา

	จำนวน	$\bar{X}$	S.D.	ผลต่าง		t	P
				$\bar{D}$	S		
หลังทันทีกับก่อนทดลอง							
กลุ่มทดลอง	33			4.36	1.36	11.19	0.001
ก่อนทดลอง	33	9.67	1.11				
หลังทันที	33	14.03	0.77				
กลุ่มเปรียบเทียบ	35			0.14	1.89		
ก่อนทดลอง	35	9.03	2.13				
หลังทันที	35	8.89	1.81				
หลังติดตามผลกับก่อนทดลอง							
กลุ่มทดลอง	33			4.27	1.30	10.06	0.001
ก่อนทดลอง	33	9.67	1.11				
หลัง 4 สัปดาห์	33	13.94	0.66				
กลุ่มเปรียบเทียบ	35			0.03	2.06		
ก่อนทดลอง	35	9.03	2.13				
หลัง 4 สัปดาห์	35	9.06	1.89				
หลังติดตามผลกับผลหลังทันที							
กลุ่มทดลอง	33			0.09	0.95	1.05	0.30
หลังทันที	33	14.03	0.77				
หลัง 4 สัปดาห์	33	13.94	0.66				
กลุ่มเปรียบเทียบ	35			0.17	1.10		
หลังทันที	35	8.89	1.81				
หลัง 4 สัปดาห์	35	9.06	1.89				

หมายเหตุ $\bar{D}$ หมายถึง คะแนนเฉลี่ยของผลต่างของคะแนนความตระหนัก

S หมายถึง ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนผลต่าง

4. ขนาดผลการปฏิบัติของโปรแกรมการเสริมสร้างทักษะชีวิตในการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ พบว่าหลังทดลองทันที นักเรียนในกลุ่มทดลองมีการปฏิบัติในการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์เพิ่มขึ้นมากกว่านักเรียนในกลุ่มเปรียบเทียบ 2.8 เท่า และหลังติดตามผล นักเรียนในกลุ่มทดลองยังคงมีการปฏิบัติเพิ่มขึ้นมากกว่านักเรียนในกลุ่มเปรียบเทียบ 2.6 เท่า แสดงว่า โปรแกรมการเสริมสร้างทักษะชีวิตในการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์มีส่วนทำให้นักเรียนในกลุ่มทดลองมีการปฏิบัติเพิ่มขึ้นมากกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับ โปรแกรม ดังตารางที่ 16

ตารางที่ 16 ขนาดผลของโปรแกรมการเสริมสร้างทักษะชีวิตต่อการปฏิบัติในการป้องกันการตั้งครรภ์

	$\bar{X}$ กลุ่มทดลอง	$\bar{X}$ กลุ่มเปรียบเทียบ	S.D. กลุ่มเปรียบเทียบ	ขนาดผล (เท่า)
หลังทันที	14.03	8.89	1.81	2.8
หลังติดตามผล	13.94	9.06	1.89	2.6

ความพึงพอใจต่อโปรแกรมการสร้างเสริมทักษะชีวิตในการป้องกันการตั้งครรภ์

1. ความพึงพอใจรายชื่อ ด้านเนื้อหา นักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมากเกือบทุกคน โดยมีความพึงพอใจความครบถ้วนสมบูรณ์ของเนื้อหามากที่สุด 30 คน (90.9%) รองลงมาคือการนำเอาเนื้อหามาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ 25 คน (75.8%) ความน่าสนใจและการเรียงลำดับเนื้อหา 22 คน (66.7%) และความเหมาะสมของเนื้อหาและกิจกรรมน้อยสุด 20 (60.6) ด้านผู้สอน นักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมากเกือบทุกคน โดยมีความพึงพอใจการใช้ภาษาเข้าใจง่ายมากที่สุด 21 คน (63.6%) รองลงมาการเตรียมตัวในการสอนและความชัดเจนในการอธิบายเนื้อหา 18 คน (54.5%) และความชัดเจนในการตอบข้อสงสัยน้อยสุด 17 คน (51.5%) ด้านวิธีการสอน นักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมากเกือบทุกคน โดยมีความพึงพอใจความหลากหลายของกิจกรรมมากที่สุด 29 (87.9%) รองลงมาเรื่องการเปิดโอกาสในการแสดงความคิดเห็น 22 คน (66.7%) กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ 19 คน (57.6%) และการอธิบายเนื้อหาตรงประเด็นน้อยสุด 16 คน (48.5%) ด้านสื่อและอุปกรณ์ นักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมากเกือบทุกคน โดยมีความพึงพอใจสื่อที่ใช้ในการสอนมากที่สุด 27 คน (81.8%) รองลงมาคือความทันสมัยความน่าสนใจของสื่อ 22 คน (66.7%) และสื่อมีเนื้อหาที่เข้าใจง่ายน้อยสุด 14 คน (42.4%) ด้านสถานที่และระยะเวลา นักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมากเกือบทุกคน โดยมีความพึงพอใจสถานที่ 24 คน (72.7%) และเวลาและจำนวนครั้งใน

การสอน 23 คน (69.7%) ดังตารางที่ 17

ตารางที่ 17 จำนวนและร้อยละของนักเรียนที่มีความพึงพอใจต่อผลของโปรแกรมการเสริมสร้างทักษะชีวิตเกี่ยวกับการป้องกันการตั้งครรภ์จำแนกรายข้อ

	มากที่สุด		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยที่สุด	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
เนื้อหา										
1. เนื้อหาและกิจกรรมมีความเหมาะสม	20	60.6	13	39.4	0	0.0	0	0.0	0	0.0
2. เนื้อหามีการเรียงลำดับ	22	66.7	11	33.3	0	0.0	0	0.0	0	0.0
3. เนื้อหามีความครบถ้วน สมบูรณ์	30	90.9	3	9.1	0	0.0	0	0.0	0	0.0
4. เนื้อหาน่าสนใจ เข้าใจง่าย	22	66.7	10	30.3	1	3.0	0	0.0	0	0.0
5. นำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้	25	75.8	8	24.2	0	0.0	0	0.0	0	0.0
ผู้สอน										
6. ผู้สอนมีการเตรียมตัวในการสอน	18	54.5	15	45.5	0	0.0	0	0.0	0	0.0
7. ผู้สอนอธิบายเนื้อหาชัดเจน	18	54.5	14	42.4	1	3.0	0	0.0	0	0.0
8. ใช้ภาษาที่เหมาะสมเข้าใจง่าย	21	63.6	12	36.4	0	0.0	0	0.0	0	0.0
9. ตอบข้อสงสัยได้ชัดเจน	17	51.5	14	42.4	2	6.1	0	0.0	0	0.0
วิธีการสอน										
10. กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้	19	57.6	11	33.3	3	9.1	0	0.0	0	0.0
11. อธิบายได้ตรงประเด็น	16	48.5	17	51.5	0	0.0	0	0.0	0	0.0
12. มีกิจกรรมหลากหลายไม่น่าเบื่อ	29	87.9	4	12.1	0	0.0	0	0.0	0	0.0
13. เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น	22	66.7	8	24.2	3	9.1	0	0.0	0	0.0
สื่อและอุปกรณ์										
14. สื่อที่ใช้มีความเหมาะสมกับ	27	81.8	6	18.2	0	0.0	0	0.0	0	0.0
นักเรียน										
15. สื่อมีความน่าสนใจ ทันสมัย	22	66.7	9	27.3	2	6.0	0	0.0	0	0.0
16. สื่อมีเนื้อหาที่เข้าใจง่าย ตรงประเด็น	14	42.4	16	48.5	3	9.1	0	0.0	0	0.0
ด้านสถานที่และระยะเวลา										
17. สถานที่เหมาะแก่การเรียนรู้	24	72.7	9	27.3	0	0.0	0	0.0	0	0.0
18. ระยะเวลาและจำนวนครั้งเหมาะสม	23	69.7	10	30.3	0	0.0	0	0.0	0	0.0

2. ระดับความพึงพอใจต่อโปรแกรมการเสริมสร้างทักษะชีวิตในการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ เมื่อวิเคราะห์รวมคำถามในแต่ละด้าน และรวมทุกด้าน พบว่า ด้านเนื้อหา และด้านสื่อและอุปกรณ์การสอน นักเรียนพึงพอใจในระดับมากทุกคน 30 คน (100.0%) ด้านผู้สอน และวิธีการสอน นักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมาก 32 คน (97.0%) และระดับปานกลาง 1 คน (3.0%) ด้านระยะเวลาและสถานที่ นักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมาก 29 คน (87.9%) และระดับปานกลาง 4 คน (12.1%) และเมื่อเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจเฉลี่ยกับร้อยละ 80 พบว่า ทั้งโดยรวมและแต่ละด้าน นักเรียนมีความพึงพอใจมากกว่าร้อยละ 80 ดังตารางที่ 18 และตารางที่ 19

ตารางที่ 18 จำนวนและร้อยละของนักเรียนจำแนกตามระดับความพึงพอใจ และเนื้อหา

ความพึงพอใจ	มาก		ปานกลาง		น้อย		สรุป	
	n	%	n	%	n	%	$\bar{X}$	ความหมาย
ด้านเนื้อหา	33	100.0	0	0.0	0	0.0	23.57	มาก
ด้านผู้สอน	32	97.0	1	3.0	0	0.0	18.15	มาก
ด้านวิธีการสอน	32	97.0	1	3.0	0	0.0	18.42	มาก
ด้านสื่อและอุปกรณ์	33	100.0	0	0.0	0	0.0	14.24	มาก
ด้านเวลา/ สถานที่	29	87.9	4	12.1	0	0.0	8.93	มาก
รวม	33	100.0	0	0.0	0	0.0	83.27	มาก

ตารางที่ 19 คะแนนความพึงพอใจเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลการทดสอบตามเกณฑ์ความพึงพอใจไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 จำแนกตามเนื้อหา

	$\bar{X}$	% $\bar{X}$	S.D.	เกณฑ์เปรียบเทียบ	t	P
ด้านเนื้อหา	23.57	94.28	1.32	20	15.52	0.001
ด้านผู้สอน	18.15	90.75	1.48	18	8.34	0.001
ด้านวิธีการสอน	18.42	92.10	1.37	18	10.16	0.001
ด้านสื่อและอุปกรณ์	14.24	94.93	1.03	12	12.49	0.001
ด้านเวลา/ สถานที่	8.93	89.30	1.02	8	5.24	0.001
รวม	83.27	92.50	4.23	72	15.31	0.001

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การตั้งครรภ์ในวัยเรียนเป็นปัญหามากทั้งทางการแพทย์สาธารณสุข และทางเศรษฐกิจ สังคม สาเหตุส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจสังคมของประเทศ และนักเรียนขาดความรู้และทักษะในการป้องกันการตั้งครรภ์ การตั้งครรภ์ในวัยที่ไม่เหมาะสมจะส่งผลให้วัยรุ่นหญิงเผชิญกับปัญหาคุกคาม ทำให้แผนการดำเนินชีวิตที่เหมาะสมตามวัยหรือสิ่งที่อาจคาดหวังไว้ในชีวิตของเด็กหญิงต้องเปลี่ยนแปลงไป ประกอบกับเนื้อหาในสถานศึกษายังเป็นการสอนที่เน้นให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ แต่ยังขาดการฝึกให้เกิดทักษะในการนำไปใช้แก้ไขปัญหาในชีวิตประจำวัน ทำให้นักเรียนเผชิญกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น โดยไม่มีเกราะป้องกัน ฉะนั้นการสร้างเกราะป้องกันเพื่อให้นักเรียนมีทักษะจึงมีความจำเป็นในช่วงของการเข้าสู่วัยรุ่น

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มุ่งศึกษาผลของโปรแกรมการเสริมสร้างทักษะชีวิตในการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ ต่อพฤติกรรมการป้องกันการตั้งครรภ์ในนักเรียนหญิงมัธยมต้น โดยใช้การศึกษาถึงทดลอง (Quasi-Experimental Research) แบบสองกลุ่มวัดผลก่อนทดลอง, หลังทดลองทันที และหลังติดตามผล เก็บข้อมูลโดยส่งแบบสอบถามให้นักเรียนตอบเอง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นชั้นปีที่ 2 จาก 2 โรงเรียนในอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ สุ่มอย่างง่ายโดยการจับสลากห้องเรียนมาโรงเรียนละ 1 ห้อง และสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งหนึ่งให้เข้ากลุ่มศึกษาได้ นักเรียนกลุ่มทดลอง 33 คน และกลุ่มเปรียบเทียบ 35 คน ซึ่งกลุ่มทดลองเป็นกลุ่มที่ได้รับโปรแกรมเสริมสร้างทักษะชีวิตในการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ ส่วนกลุ่มเปรียบเทียบเป็นกลุ่มที่ได้รับการเรียนรู้ตามปกติ

การทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ใช้ทีมในการสอนและเก็บรวบรวมข้อมูล 6 คน คือ ตัวผู้ศึกษาเอง และผู้ช่วยจำนวน 5 คน โดยทำหน้าที่เป็นวิทยากรประจำฐาน 5 คน และทำหน้าที่ในการเก็บแบบสอบถามนักเรียนในกลุ่มเปรียบเทียบ 1 คน เมื่อถึงเวลานัดหมายนำแบบสอบถามให้นักเรียนตอบแบบสอบถามก่อนทดลองในห้องเรียนทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบในเวลาเดียวกัน จากนั้นอีก 1 วัน ให้การสอนตามแผนสอนโปรแกรมเสริมสร้างทักษะชีวิตในการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ (ดังภาคผนวก ก. หน้า 79) โดยใช้เวลาทำกิจกรรม 1 วัน ในวันที่ 25 กรกฎาคม 2555 เวลา 12.30-16.30 น. กิจกรรมประกอบด้วยการดูวิดีโอ สถานการณ์การตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ และแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเคยเห็นนักเรียนตั้งครรภ์ในวัยเรียน และกิจกรรมฐานการเรียนรู้ทักษะชีวิตทั้ง 5 ฐาน เมื่อให้การทดลองเสร็จ หลังจากนั้น

1 สัปดาห์ เก็บแบบสอบถามหลังทดลองทันที และเก็บแบบสอบถามหลังติดตามผล 4 สัปดาห์ในเวลาเดียวกัน ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบในเวลาเดียวกัน

โปรแกรมการเสริมสร้างทักษะชีวิตในการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ต่อพฤติกรรมป้องกันการตั้งครรภ์ในนักเรียนมัธยมต้น กิจกรรมประกอบด้วย การดูวิดีโอสถานการณ์การตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ของวัยรุ่นไทย และปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นของจังหวัดกาฬสินธุ์ หลังจากนั้นให้นักเรียนร่วมกันเล่าประสบการณ์ที่เคยเห็นการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น เพื่อให้นักเรียนเกิดความตระหนักต่อการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ และกิจกรรมกลุ่มแบ่งเป็นฐานการเรียนรู้ 5 ทักษะ คือ ทักษะการจัดการอารมณ์, การสื่อสาร, การปฏิเสธ, การตัดสินใจ และทักษะการแก้ไขปัญหา โดยแบ่งนักเรียนออกเป็น 5 กลุ่มเข้าเรียนรู้ในแต่ละฐาน โดยให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายในประเด็นที่กำหนด แล้วให้ตัวแทนสรุปให้เพื่อนในกลุ่มฟัง เวียนจนครบทั้ง 5 ฐาน จากนั้นให้ทุกกลุ่มส่งตัวแทนสรุปนำเสนอต่อกลุ่มใหญ่และผู้สอนสรุปเพิ่มเติม เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ประสบการณ์ในการเผชิญกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน อันจะก่อให้เกิดความสามารถในการปฏิบัติตัวเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ได้

หลังจากเสร็จสิ้นการใช้โปรแกรมการเสริมสร้างทักษะชีวิตเกี่ยวกับการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ ผู้ศึกษานำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ข้อมูลวิเคราะห์ด้วยการจำแนกสองทาง (Two way cross tabulation) คำนวณร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบความตระหนักและการปฏิบัติในการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์หลังทดลองทันที และติดตามผลหลังทดลองกับก่อนทดลอง ภายในกลุ่มศึกษาใช้ Paired t-test และเปรียบเทียบผลการเรียน ความตระหนักและการปฏิบัติ ระหว่างกลุ่มศึกษาใช้ Independent t-test และวิเคราะห์ความพึงพอใจต่อโปรแกรมเสริมสร้างทักษะชีวิตในการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ด้วย One Sample t-test

สรุปผลการศึกษา

1. ข้อมูลทั่วไป นักเรียนในกลุ่มทดลองมีผลการเรียนเฉลี่ยดีกว่ากลุ่มเปรียบเทียบเล็กน้อย อย่างมีนัยสำคัญที่ 0.004 และนักเรียนในกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบส่วนมากพักอาศัยอยู่กับบิดามารดา, มีแฟนหรือเพื่อนสนิทชาย, เคยเห็นการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น และปรึกษาเรื่องเพศกับบิดามารดา แสดงให้เห็นว่านักเรียนในกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบมีลักษณะข้อมูลทั่วไปใกล้เคียงกัน (ชั้นความเป็นอิสระ = 1, $\alpha = 0.05$ และ $\chi^2 = 3.841$)

2. ความตระหนัก พบว่า ก่อนทดลองนักเรียนมีความตระหนักในระดับปานกลาง หลังจากให้โปรแกรม 1 สัปดาห์ นักเรียนมีความตระหนักระดับมาก และยังคงอยู่ในระดับมาก หลัง

ติดตามผล 4 สัปดาห์ หลังทดลองทันที และหลังติดตามผลนักเรียนมีความตระหนักต่อการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์เพิ่มขึ้นมากกว่าก่อนทดลอง อย่างมีนัยสำคัญที่ 0.001 และเพิ่มขึ้นจากก่อนทดลองมากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ อย่างมีนัยสำคัญที่ 0.001 หลังติดตามผล นักเรียนมีความตระหนักลดลงจากหลังทดลองทันที ซึ่งลดลงอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.001 โดยนักเรียนในกลุ่มทดลองมีขนาดของผลความตระหนักต่อการตั้งครรภ์เพิ่มขึ้นมากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ 2.3 เท่า

3. การปฏิบัติ พบว่า ก่อนทดลองนักเรียนมีการปฏิบัติในการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ในระดับปานกลาง หลังจากให้โปรแกรมนักเรียนมีการปฏิบัติระดับมาก และยังคงอยู่ในระดับมากหลังติดตามผล 4 สัปดาห์ นักเรียนในกลุ่มทดลอง หลังทดลองทันที และหลังติดตามผล นักเรียนมีการปฏิบัติในการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์เพิ่มขึ้นมากกว่าก่อนทดลอง ซึ่งเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.001 และเพิ่มขึ้นจากก่อนทดลองมากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ อย่างมีนัยสำคัญที่ 0.001 หลังติดตามผล นักเรียนมีการปฏิบัติไม่แตกต่างจากหลังทดลองทันที โดยนักเรียนในกลุ่มทดลองมีขนาดของผลการปฏิบัติในการป้องกันการตั้งครรภ์เพิ่มขึ้นมากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ 2.8 เท่า

4. ความพึงพอใจ พบว่านักเรียนกลุ่มทดลองมีความพึงพอใจต่อโปรแกรมการเสริมสร้างทักษะชีวิตในการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ในระดับมากเกือบทุกคน โดยนักเรียนกลุ่มทดลองมีความพึงพอใจ เฉลี่ยร้อยละ 92.5 เมื่อเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 80

สรุปได้ว่าโปรแกรมการเสริมสร้างทักษะชีวิตในการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์มีส่วนทำให้นักเรียนกลุ่มทดลองมีความตระหนัก และการปฏิบัติในการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์เพิ่มขึ้นมากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบที่ไม่ได้รับโปรแกรม และนักเรียนยังมีความพึงพอใจต่อโปรแกรมในระดับมาก มากกว่าร้อยละ 80

อภิปรายผล

1. ความตระหนักต่อการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์

1.1 กลุ่มทดลองที่ได้รับโปรแกรมการเสริมสร้างทักษะชีวิตในการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ มีส่วนทำให้นักเรียนมีความตระหนักต่อการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ในระดับมากเพิ่มขึ้น โดยพบว่า ก่อนทดลองนักเรียนในกลุ่มทดลองที่ได้รับโปรแกรมมีความตระหนักต่อการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ระดับมาก 20 คน (60.6%) หลังทดลอง 1 สัปดาห์ นักเรียนมีความตระหนักเพิ่มขึ้นในระดับมากทุกคน 33 คน (100.0%) และนักเรียนมีความตระหนักคงอยู่ภายหลังจากติดตามผล 4 สัปดาห์ ซึ่งต่างจากกลุ่มเปรียบเทียบที่ก่อนทดลองนักเรียน

มีความตระหนักในระดับมาก 21 คน (60.0%) และหลังทดลอง 1 สัปดาห์ นักเรียนมีความตระหนักในระดับมากเพิ่มขึ้น 26 คน (74.3%) แต่หลังติดตามผลนักเรียนมีความตระหนักในระดับมากลดลงเกือบเท่ากับก่อนทดลอง 22 คน (62.9%) แสดงว่า โปรแกรมเสริมสร้างทักษะชีวิตในการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ มีส่วนให้นักเรียนมีความตระหนักต่อการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์เพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของผลการศึกษาคั้งนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ ปรญา นันทสุนทร (2547) ซึ่งศึกษาประสิทธิภาพของโปรแกรมการพัฒนาทักษะชีวิตต่อการป้องกันการสูบบุหรี่ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่ากลุ่มทดลองได้รับโปรแกรมการพัฒนาทักษะชีวิต ภายหลังการทดลอง 1 สัปดาห์ กลุ่มทดลองมีความตระหนักต่อการสูบบุหรี่ดีกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และภายหลังการทดลอง 1 เดือน กลุ่มทดลองยังคงมีพฤติกรรมป้องกันการสูบบุหรี่ดีกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

1.2 นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับโปรแกรมมีความตระหนักต่อการตั้งครรภ์เพิ่มขึ้นจากก่อนทดลอง และมีความตระหนักคงอยู่ภายหลังติดตามผล 4 สัปดาห์ โดยพบว่านักเรียนกลุ่มทดลองมีความตระหนักเพิ่มขึ้นจากก่อนทดลองเฉลี่ย 16.24 คะแนน อย่างมีนัยสำคัญที่ 0.001 และหลังติดตามผลนักเรียนยังคงมีการปฏิบัติมากกว่าก่อนทดลองเฉลี่ย 13.82 คะแนน อย่างมีนัยสำคัญที่ 0.001 ส่วนกลุ่มเปรียบเทียบ นักเรียนมีความตระหนักเพิ่มขึ้นจากก่อนทดลองเฉลี่ย 3.14 คะแนน อย่างมีนัยสำคัญที่ 0.001 แต่หลังติดตามผล 4 สัปดาห์ นักเรียนกลับมีความตระหนักลดลงไม่แตกต่างจากก่อนทดลอง แสดงว่า โปรแกรมการเสริมสร้างทักษะชีวิตในการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์มีส่วนทำให้นักเรียนในกลุ่มทดลองมีความตระหนักเพิ่มขึ้นจากการก่อนทดลอง ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 ในการจัดโปรแกรมการเสริมสร้างทักษะชีวิตในการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ โดยการประยุกต์แนวคิดทักษะชีวิตได้รับการถ่ายทอดความรู้จากสื่อวีดีโอ มีเนื้อหาข้อมูลที่มีความต่อเนื่องและมีรายละเอียดเกี่ยวกับสถานการณ์การตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ในวัยรุ่น เพื่อคอยกระตุ้นเตือนนักเรียนให้เกิดความตระหนักต่อปัญหาจากการตั้งครรภ์ โดยการสังเกตกลุ่มทดลองส่วนใหญ่ให้ความสนใจในการรับทราบข้อมูลและชมวีดีโอเป็นอย่างดี ซึ่งเมื่อจบกิจกรรมฐานแต่ละฐานกลุ่มทดลองสามารถสรุปประเด็นจากการเรียนรู้ทักษะในการป้องกันการตั้งครรภ์และผู้วิจัยก็จะสรุปความเข้าใจทบทวนความรู้อีกครั้งเพื่อความเข้าใจ ที่ตรงกันและถูกต้องตรงตามประเด็นตามต้องการอีกทั้งมีการทบทวนซ้ำเมื่อเสร็จสิ้นกิจกรรมเป็นผลให้กลุ่มทดลองมีความรู้เพิ่มมากขึ้น และสอดคล้องกับการศึกษาของปรญา นันทสุนทร (2547) ที่พบว่า นักเรียนที่ได้รับ โปรแกรมมีความตระหนักต่อการสูบบุหรี่เพิ่มมากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ และยังมีความตระหนักคงอยู่ภายหลังการทดลอง 1 เดือน และเจตนิพิฐ สมมาตย์ (2550) ที่พบว่านักเรียนที่ได้รับ โปรแกรมการเสริมสร้างทักษะชีวิตร่วมกับกระบวนการ

เรียนรู้แบบมีส่วนร่วมต่อพฤติกรรมการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียนมัธยมต้น มีความรู้เพิ่มขึ้นจากก่อนทดลอง อย่างมีนัยสำคัญที่ 0.01

1.3 นักเรียนในกลุ่มทดลองที่ได้รับ โปรแกรมมีความตระหนักเพิ่มขึ้นมากกว่านักเรียนในกลุ่มเปรียบเทียบที่ไม่ได้รับ โปรแกรม โดยพบว่านักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับ โปรแกรมการมีความตระหนักเพิ่มขึ้นเฉลี่ย 16.24 คะแนน ซึ่งมากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบที่มีความตระหนักเพิ่มขึ้นเพียง 3.14 คะแนน และหลังติดตามผล 4 สัปดาห์ นักเรียนในกลุ่มทดลองมีความตระหนักเพิ่มขึ้น 13.82 คะแนน แต่ในกลุ่มเปรียบเทียบเพิ่มขึ้นเพียง 1.57 ซึ่งเพิ่มขึ้นมากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.001 แสดงว่า โปรแกรมการเสริมสร้างทักษะชีวิตในการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์มีส่วนทำให้นักเรียนในกลุ่มทดลองมีความตระหนักเพิ่มขึ้นจากการก่อนทดลองมากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของแก้วใจ ลิทธิศักดิ์ (2551) ได้ศึกษาผลของโปรแกรมพัฒนาทักษะชีวิตต่อพฤติกรรมการป้องกันการใช้สารแอมเฟตามีนในนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า นักเรียนที่ได้รับ โปรแกรมมีความตระหนักเพิ่มขึ้นมากกว่าก่อนทดลอง และเพิ่มขึ้นมากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญ 0.001 และปรญา นันทสุนก (2547) พบว่านักเรียนที่ได้รับ โปรแกรมมีความตระหนักต่อการสูบบุหรี่เพิ่มขึ้นมากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ อย่างมีนัยสำคัญที่ 0.001 และเจตนิพิฐ สมมาตย์ (2550) พบว่านักเรียนที่ได้รับ โปรแกรมการเสริมสร้างทักษะชีวิตร่วมกับกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมต่อพฤติกรรมการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียนมัธยมต้น มีความรู้เพิ่มขึ้นจากก่อนทดลองและมากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ อย่างมีนัยสำคัญที่ 0.01 และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และสมมติฐานที่ตั้งไว้

2. การปฏิบัติในการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์

2.1 กลุ่มทดลองที่ได้รับ โปรแกรมการเสริมสร้างทักษะชีวิตในการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ มีส่วนทำให้นักเรียนมีการปฏิบัติในการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ ในระดับมากเพิ่มขึ้น โดยพบว่า นักเรียนในกลุ่มทดลองที่ได้รับ โปรแกรมส่วนมากมีการปฏิบัติในการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ระดับปานกลาง หลังทดลอง 1 สัปดาห์ นักเรียนมีการปฏิบัติเพิ่มขึ้นในระดับมาก และนักเรียนมีความตระหนักคงอยู่ ภายหลังติดตามผล 4 สัปดาห์ ซึ่งต่างจากกลุ่มเปรียบเทียบที่ก่อนทดลองนักเรียนส่วนมากมีการปฏิบัติในระดับปานกลาง และหลังทดลอง 1 สัปดาห์ และหลังติดตามผล 4 สัปดาห์ นักเรียนยังคงมีการปฏิบัติในระดับปานกลาง เช่นเดียวกับก่อนทดลอง แสดงว่า โปรแกรมเสริมสร้างทักษะชีวิตในการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ มีส่วนทำให้นักเรียนมีการปฏิบัติในการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์เพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของปรญา นันทสุนก (2547) ที่พบว่านักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับ โปรแกรมการพัฒนาทักษะชีวิตต่อการป้องกันการสูบบุหรี่มีนักเรียนปฏิบัติดีเพิ่มขึ้นมากกว่าก่อนทดลอง และเพิ่มขึ้น

มากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และสมมติฐานที่ตั้งไว้

2.2 นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับ โปรแกรมมีการปฏิบัติในการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์เพิ่มขึ้นจากก่อนทดลอง และมีการปฏิบัติคงอยู่ภายหลังติดตามผล 4 สัปดาห์ โดยพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีการปฏิบัติเพิ่มขึ้นจากก่อนทดลองเฉลี่ย 4.36 คะแนน อย่างมีนัยสำคัญที่ 0.001 และหลังติดตามผลนักเรียนยังคงมีการปฏิบัติมากกว่าก่อนทดลองเฉลี่ย 4.27 คะแนน อย่างมีนัยสำคัญที่ 0.001 ส่วนกลุ่มเปรียบเทียบ นักเรียนมีการปฏิบัติลดลงจากก่อนทดลองเฉลี่ย 0.14 คะแนน อย่างมีนัยสำคัญที่ 0.001 และหลังติดตามผล 4 สัปดาห์ นักเรียนมีการปฏิบัติเพิ่มขึ้นจากก่อนทดลองเล็กน้อยเฉลี่ย 0.03 คะแนน แสดงว่า โปรแกรมการเสริมสร้างทักษะชีวิตในการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์มีส่วนทำให้นักเรียนในกลุ่มทดลองมีการปฏิบัติในการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์เพิ่มขึ้นจากก่อนทดลอง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของเจดนิพิฐ สมมาตย์ (2550) ที่ศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมการเสริมสร้างทักษะชีวิตต่อพฤติกรรมป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยระหว่างก่อนทดลอง หลังการทดลอง พบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ($p < 0.001$) แต่เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคู่ก่อนทดลองกับหลังการทดลอง และช่วงก่อนการทดลองกับระยะติดตามผลที่มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.001$) และแก้วใจ สิริศักดิ์ (2551) ที่ศึกษาผลของ โปรแกรมพัฒนาทักษะชีวิตต่อพฤติกรรมป้องกันการใช้สารแอมเฟตามีนในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมป้องกันการใช้สารแอมเฟตามีนของนักเรียนกลุ่มที่ได้รับ โปรแกรมการพัฒนาทักษะชีวิต หลังการทดลอง 1 สัปดาห์ และระยะติดตามผล 4 สัปดาห์ สูงกว่าก่อนทดลอง อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

2.3 นักเรียนในกลุ่มทดลองที่ได้รับ โปรแกรมมีการปฏิบัติในการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์เพิ่มขึ้นมากกว่านักเรียนในกลุ่มเปรียบเทียบที่ไม่ได้รับ โปรแกรม โดยพบว่า หลังทดลอง 1 สัปดาห์ นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับ โปรแกรมมีการปฏิบัติเพิ่มขึ้น เฉลี่ย 4.36 คะแนน ซึ่งมากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบที่มีการปฏิบัติเพิ่มขึ้นเพียง 0.14 คะแนน และหลังติดตามผล 4 สัปดาห์ นักเรียนในกลุ่มทดลองมีการปฏิบัติเพิ่มขึ้น 4.27 คะแนน แต่ในกลุ่มเปรียบเทียบเพิ่มขึ้นเพียง 0.03 คะแนน ซึ่งเพิ่มขึ้นมากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.001 แสดงว่า โปรแกรมการเสริมสร้างทักษะชีวิตในการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์มีส่วนทำให้นักเรียนในกลุ่มทดลองมีการปฏิบัติในการป้องกันการตั้งครรภ์เพิ่มขึ้นจากการก่อนทดลองมากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของแก้วใจ สิริศักดิ์ (2551) ที่ศึกษาผลของ โปรแกรมพัฒนาทักษะชีวิตต่อพฤติกรรมป้องกันการใช้สารแอมเฟตามีนในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า หลังการทดลอง 1 สัปดาห์ และระยะติดตามผล 4 สัปดาห์ ค่าเฉลี่ยคะแนนในกลุ่มที่ได้รับ โปรแกรมสูงกว่ากลุ่ม

นักเรียนที่ได้รับความรู้ตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และควมกล มงคลศิลป์ (2550) ที่ศึกษาผลของการใช้กระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตต่อพฤติกรรมป้องกันการสูบบุหรี่ในเด็กวัยรุ่นตอนต้น พบว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมป้องกันการสูบบุหรี่ของเด็กวัยรุ่นตอนต้นที่ได้รับกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตต่อพฤติกรรมป้องกันการสูบบุหรี่หลังการได้รับโปรแกรม สูงกว่ากลุ่มเด็กวัยรุ่นตอนต้นที่ได้รับความรู้ตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 และเนตรทราย ปัญญะ (2552) เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของนักเรียนทั้งสองกลุ่ม พบว่าค่าเฉลี่ยพฤติกรรมป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียนหญิงกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.001

3. ความพึงพอใจ นักเรียนมีความพึงพอใจต่อโปรแกรมการเสริมสร้างทักษะชีวิตในการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจเฉลี่ยกับร้อยละ 80 พบว่า ทั้งโดยรวมและแต่ละด้าน นักเรียนมีความพึงพอใจมากกว่าร้อยละ 80 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ด้านเนื้อหาและด้านสื่อและอุปกรณ์การสอน นักเรียนพึงพอใจในระดับมากทุกคน 30 คน (100.0%) ด้านผู้สอนและวิธีการสอน นักเรียนมีความพึงพอใจระดับมาก 32 คน (97.0%) ด้านระยะเวลาและสถานที่ นักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมาก 29 คน (87.9%) อธิบายได้ว่า เนื้อหาและสื่ออุปกรณ์ที่ใช้ในการสอน โปรแกรมครั้งนี้เป็นสื่อที่มีความทันสมัย และน่าสนใจ เนื่องจากเป็นสถานการณ์และเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มคนวัยเดียวกัน ที่ประสบปัญหาจากความผิดพลาดที่เกิดขึ้น จึงทำให้นักเรียนทุกคนมีความพึงพอใจในดำเนินเนื้อหา และสื่ออุปกรณ์ในระดับมาก ส่วนในด้านระยะเวลาและสถานที่ที่พบว่ามึนักเรียนที่มีความพึงพอใจมากเพียง 29 คน(87.9%) โดยในการสอนครั้งนี้ใช้ห้องเรียนในการทำกิจกรรมที่นักเรียนเรียนตามปกติ และมีข้อจำกัดในเรื่องการใช้เสียง และตามหลักสูตรการศึกษาปกติการเรียนรู้ในห้องเรียน คุณครูจะเป็นผู้สอนความรู้ให้แก่ นักเรียน แต่ในการศึกษาครั้งนี้ ใน โปรแกรมการเสริมสร้างทักษะชีวิตเกี่ยวกับการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ มีกิจกรรมการเรียนรู้ที่ต่างจากการสอนในชั้นเรียน จึงทำให้นักเรียนที่ได้รับโปรแกรมมีความพึงพอใจต่อโปรแกรมในระดับมาก

การที่โปรแกรมการเสริมสร้างทักษะชีวิตในการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ มีส่วนทำให้นักเรียนที่ได้รับ โปรแกรมมีความตระหนัก และการปฏิบัติเพิ่มขึ้น เป็นผลมาจากกิจกรรมในโปรแกรมที่เน้นการสร้าง ความตระหนักโดยการให้นักเรียนดูวิดีโอ เพื่อทราบถึงสถานการณ์ปัญหา และย้าให้ทราบถึงปัญหาที่จะเกิดขึ้นตามมา จากการแลกเปลี่ยนประสบการณ์จริงที่นักเรียน ได้พบเห็น การตั้งครรภ์ในวัยเรียน หลังจากสร้างให้นักเรียนเกิดความตระหนักน่่าก่อนที่จะเข้าสู่กิจกรรมฐานการเรียนรู้ทักษะชีวิต ทำให้นักเรียนมีความสนใจและตั้งใจในการทำกิจกรรมฐานเพิ่มขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษา

1.1 โปรแกรมการเสริมสร้างทักษะชีวิตเกี่ยวกับการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ของนักเรียนหญิงมัธยมศึกษาตอนต้น ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นนี้แม้ว่าผลการศึกษาจะไม่ใช่ไปตามสมมติฐานทั้งหมดของการวิจัย แต่ก็พบว่ามีประสิทธิภาพสามารถทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความตระหนัก และการปฏิบัติเพิ่มขึ้นมากกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับการเรียนรู้ทักษะชีวิต ซึ่งความตระหนักและความรู้ในการปฏิบัติเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้นักเรียนหญิงมัธยมศึกษาตอนต้นสามารถหลีกเลี่ยงเหตุการณ์ที่อาจนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนได้ ซึ่งจะนำไปสู่การตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ ดังนั้น จึงควรนำโปรแกรมนี้ไปประยุกต์ใช้กับนักเรียนหญิงมัธยมศึกษาตอนต้นในระบบโรงเรียนตามความเหมาะสมต่อไป

1.2 เพื่อสร้างความตระหนัก และการปฏิบัติตัวในการป้องกันการตั้งครรภ์แก่นักเรียน กิจกรรมควรจะเป็นการสร้างหรือการฝึกประสบการณ์ให้นักเรียน เพื่อให้นักเรียนเกิดทักษะสามารถเผชิญกับเหตุการณ์ในปัจจุบันในอนาคตได้ อันนำไปสู่พฤติกรรมสุขภาพดี ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตต่อไป

1.3 การสอดแทรกรูปแบบการเรียนรู้ทักษะชีวิต เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้จากการฝึกประสบการณ์การเผชิญกับเหตุการณ์ที่สมมติขึ้น โดยให้นักเรียนฝึกแก้ไขปัญหา เป็นหนึ่งในรูปแบบการเรียนรู้ให้กับสถานศึกษาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมในการป้องกันและควบคุมปัญหาต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อสุขภาพในกลุ่มนักเรียน เช่น ปัญหา ความรุนแรง การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ สูบบุหรี่ โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ เพื่อสร้างความตระหนักต่อปัญหา ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสุขภาพที่เหมาะสม

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป สำหรับการพัฒนาโปรแกรมการเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อในการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ในนักเรียนหญิงมัธยมศึกษาตอนต้นในครั้งต่อไป ควรคำนึงถึงประเด็นต่างๆ ดังนี้

2.1 การจัดกิจกรรมฐานการเรียนรู้ทั้ง 5 ฐานในช่วงเวลาติดต่อกัน อาจทำให้นักเรียนเกิดความเมื่อยล้า ลดความสนใจในกิจกรรมการเรียนรู้ในฐานหลัง ๆ ได้ ดังนั้น จึงควรเพิ่มจำนวนครั้งในการทำโปรแกรม หรือเพิ่มกิจกรรมอื่น ๆ เพื่อดึงดูดและกระตุ้นความสนใจของนักเรียน

2.2 ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ทีมผู้วิจัยควรเป็นผู้ลงไปควบคุมดูแลการเก็บข้อมูลเอง ไม่ควรฝากให้เป็นหน้าที่ของบุคลากรประจำชั้น เนื่องจากอาจทำให้ข้อมูลที่ได้อาจไม่ตรงกับความจริง

2.3 แบบสอบถาม ยังต้องมีการปรับปรุงในข้อคำถามในเรื่องความตระหนัก ที่บางคำถามยังไม่ชัดเจนว่าเป็นข้อคำถามเชิงบวกหรือเชิงลบ เช่น การมีแฟนเป็นเรื่องธรรมดา และถ้าฉัน

รักใคร่สักคน ฉันปรารถนาที่จะอยู่ใกล้ ๆ และช่วยเหลือเป็นกำลังใจให้คนรักของฉัน ดังนั้นจึงควรมีการปรับภาษาให้ชัดเจนขึ้น ก่อนนำไปใช้

2.4 ควรมีการเก็บแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนทั้งสองกลุ่ม คือนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับโปรแกรมการเสริมสร้างทักษะชีวิตในการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ และนักเรียนกลุ่มเปรียบเทียบที่ได้รับการเรียนรู้ตามปกติ เพื่อนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ความแตกต่างความพึงพอใจของนักเรียนต่อโปรแกรมที่ได้รับ

บรรณานุกรม

- กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. (2540). คู่มือการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตสำหรับเด็ก (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร. โรงพิมพ์ ร.ส.พ.
- กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. (2547). คู่มือพัฒนาทักษะชีวิตสำหรับวัยรุ่น, นนทบุรี.
- กองสุศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข. (2542). แนวคิด ทฤษฎี และการนำไปใช้ในการดำเนินงานสุศึกษาและพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพ. 'กองสุศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข: กระทรวงสาธารณสุข.
- กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2553). สภาวะการมีบุตรของวัยรุ่นไทย. วันที่ค้นข้อมูล 7 มิถุนายน 2555, เข้าถึงได้จาก <http://www.m-society.go.th/msostat.php>.
- กิตติพงศ์ แซ่เจ็ง. (2553). ข้อเสนอประเด็นนโยบายสาธารณสุขต่อคณะกรรมการการจัดสมัชชาสุขภาพแห่งชาติประเด็น: การป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น. วันที่ค้นข้อมูล 15 มิถุนายน 2555, เข้าได้ถึงจาก http://rh.anamai.moph.go.th/Health_Assembly_NO3.html.
- จันทิตา พุกยานานนท์. (2547). กลยุทธ์การดูแลและสร้างเสริมสุขภาพ "วัยรุ่น". บทความ Adolescent Sexual Health. กรุงเทพมหานคร: ราชวิทยาลัยกุมารแพทย์แห่งประเทศไทย สมาคมกุมารแพทย์แห่งประเทศไทย ชมรมจิตแพทย์วัยรุ่นแห่งประเทศไทย.
- ชลลดา ศรีเดช. (2550). การเห็นคุณค่าพรหมจารีของวัยรุ่นหญิง. ปรินิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาศรีนครินทรวิโรฒ.
- ณรงค์ศักดิ์ อัครสุวพล. (2551). การระดมเจ้าหน้าที่สอนคุมกำเนิด หยุคท้องไม่พึงประสงค์. วันที่ค้นข้อมูล 7 มิถุนายน 2555, เข้าถึงได้จาก <http://www.Eduzones.com/kikii/2239>
- ดวงกมล มงคลศิลป์. (2550). ผลของการใช้กระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตต่อพฤติกรรมป้องกันการสูบบุหรี่ในเด็กวัยรุ่นตอนต้น กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, สาขาวิชาเอกพยาบาลสาธารณสุข, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นรลักษณ์ เอื้อกิจ. (2541). ประสิทธิผลของโปรแกรมการพัฒนาทักษะชีวิตต่อพฤติกรรมป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (สาธารณสุขศาสตร์), สาขาเอกวิชาสุศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหิดล.

บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2553). การเขียนรายงานการวิจัยและวิทยานิพนธ์ (ครั้งที่ 10).

กรุงเทพฯ: จามจุรีโปรดักท์.

_____. (2553). สถิติวิเคราะห์เพื่อการวิจัย (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: เรือนแก้ว การพิมพ์

_____. (2551). ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ:

จามจุรีโปรดักท์.

ปรญา นันทสุคนธ์. (2545). ประสิทธิภาพของโปรแกรมการพัฒนาทักษะชีวิตต่อการป้องกันการสูบบุหรี่ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญา

มหาบัณฑิต สาขาวิชาเอกพยาบาลสาธารณสุข บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

ประเสริฐ ดันสกุล และคณะ. (2538). ยุทธศาสตร์ทักษะชีวิตเพื่อการพัฒนาบุคลิกภาพเยาวชน.

กรุงเทพมหานคร: เอเชียการพิมพ์.

เพ็ญพิไล ฤทธาคนานนท์. (2549). พัฒนาการมนุษย์. คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

กรุงเทพฯ: บริษัทธรรมดาเพรส.

มนฤดี เตชะอินทร์. (2550). การตั้งครรภ์ในวัยรุ่น. วันที่สืบค้นข้อมูล 13 เมษายน 2553,

เข้าถึงได้จาก http://www.med.cmu.ac.th/dept/obgyn/2011/index.php?option=com_content&view=article&id=742:adolescent-pregnancy&catid=45&Itemid=561

ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานต์. (2538). กระบวนการเรียนการสอนเพื่อการสร้างและเปลี่ยนแปลงเจตคติ.

นนทบุรี: กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข.

ยุวดี รอดจากภัย. (2554). แนวคิดและทฤษฎีการสร้างเสริมสุขภาพ. ชลบุรี:

ไฮโก้ เพรส.

วารุณี ฟองแก้ว. และคณะ. (2548). การพัฒนาศักยภาพวัยรุ่นตอนต้นเพื่อการส่งเสริมสุขภาพทาง

เพศและอนามัยเจริญพันธุ์ในเด็กวัยรุ่น. โครงการพัฒนาเยาวชน ครอบครัวและชุมชน, คณะพยาบาลศาสตร์, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ศิริพรรณ สายหงส์ (2553). ทักษะชีวิต. วันที่สืบค้นข้อมูล 13 เมษายน 2553, เข้าถึงได้จาก

<http://www.nfe.go.th/0405/NEF-note/SkillLife.html>

สังวาลย์ รักษาเผ่า. (2539). ระเบียบวิธีวิจัยและสถิติในการวิจัยทางคลินิก. คณะแพทยศาสตร์

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สุชา จันทรโสม. (2540). จิตวิทยาพัฒนาการ (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิชย์

สุธีรา ราษฎร์นทร์. (2547). การพัฒนาเครื่องมือวัดทักษะชีวิตเกี่ยวกับการป้องกันการมี

เพศสัมพันธ์ในวัยเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษา

มหาบัณฑิต, วิชาเอกการวัดผลการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยทักษิณ.

สมจิตต์ ชีรทรัพย์กุล. (2549). *ปัจจัยคัดสรรที่มีความสัมพันธ์กับความผาสุกทางจิตวิญญาณของหญิงวัยรุ่นที่ทำแท้งผิดกฎหมาย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการพยาบาลครอบครัว, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.

สำนักงานพัฒนาระบบข้อมูลข่าวสารสุขภาพ. (2554) *สถานการณ์การตั้งครรภ์ในวัยรุ่น*. วันที่สืบค้นข้อมูล 15 มิถุนายน 2555, เข้าถึงได้จาก http://www.hiso.or.th/hiso/tonkit/tonkits_22.php
สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกาฬสินธุ์. (2555, 14 มีนาคม). *เอกสารประกอบการตรวจราชการแบบบูรณาการเพื่อมุ่งผลสัมฤทธิ์ตามนโยบายรัฐบาล เขตตรวจราชการที่ 12 รอบที่ 2 ประจำปีงบประมาณ 2555*.

สำนักอนามัยเจริญพันธุ์. (2553). *สถานการณ์อนามัยเจริญพันธุ์ในเด็กและเยาวชน*. วันที่สืบค้นข้อมูล 15 มิถุนายน 2555, เข้าถึงได้ http://rh.anamai.moph.go.th/all_file/index/Pregnancy%2017-3-54.pdf

อรุณ จิรวัฒน์กุล. (2550). *ชีวิตสถิติ* (พิมพ์ครั้งที่ 4). ขอนแก่น: คลังนานาวิทยาคม.

Cohen, J (1988). *Statistical Power Analysis for the Behavioral Sciences* (2nd.ed.). Hillsdale, NJ: Lawrence Earlbaum Associates.

Valentine, J.C. & Cooper, H. (2003). *Effect Size Substantive Interpretation Guidelines: Issues in The Interpretation of effect Sizes*. Washington, DC.: What Worke Clearinghouse.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

คู่มือการทดลอง

คู่มือ

การเสริมสร้างทักษะชีวิตของนักเรียนในการป้องกันการ
ตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์

สาขารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต
คณะสาขารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
กรกฎาคม 2555

กิจกรรมที่ 1 “ก็เลยเล่าสู่กันฟัง”(15 นาที)

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนได้ตระหนักต่อการตั้งครรภ์

ขั้นตอนการแบ่งปันประสบการณ์

1. ประสบการณ์จากผู้สอน ผู้สอนเล่าสถานการณ์การตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ โดยการดูวิดีโอ
 - 1.1 สถานการณ์การตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ในวัยรุ่น ที่มา : ข่าวประเด็นเด็ก 7 สี, 2555
 - 1.2 ปัญหาการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่มา : ผู้หญิง ถึง ผู้หญิง, 2555

2. ประสบการณ์นักเรียน

นักเรียนแต่ละคนเล่าประสบการณ์ที่เคยประสบพบเจอเกี่ยวกับการมีเพศสัมพันธ์ หรือการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์

กิจกรรมที่ 2 “แบ่งกลุ่มเรียนรู้” (5 นาที)

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ นักเรียนแบ่งกลุ่มทำกิจกรรมในการเสริมสร้างทักษะชีวิต

ขั้นตอนการแบ่งกลุ่ม

แบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 5 กลุ่ม โดยการนับ 1 ถึง 5 (จำนวน 34 คน)
จะได้ 5 กลุ่ม โดยกลุ่มที่นับเลขเหมือนกัน ให้อยู่กลุ่มเดียวกัน

กลุ่มที่ 1	จำนวน 7 คน
กลุ่มที่ 1	จำนวน 7 คน
กลุ่มที่ 1	จำนวน 7 คน
กลุ่มที่ 1	จำนวน 6 คน
กลุ่มที่ 1	จำนวน 7 คน

กลุ่มการทำกิจกรรม

	กลุ่ม				
	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 3	ครั้งที่ 4	ครั้งที่ 1
1. การจัดการอารมณ์ทางเพศ	1	1	3	3	1
2. การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ	1	3	4	4	1
3.การปฏิเสธ	1	4	3	3	1
4.การตัดสินใจ	4	5	4	5	5
5.การแก้ไขปัญหา	5	5	3	4	4

กิจกรรมที่ 3 ฐานการเรียนรู้ทักษะชีวิต (3 ชั่วโมง)

คำชี้แจง แบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 5 กลุ่ม นักเรียนจะต้องเวียนฐานการเรียนรู้จนครบ 5 ฐาน

คือ ฐานที่ 1 ทักษะการจัดการอารมณ์

ฐานที่ 2 ทักษะการสื่อสาร

ฐานที่ 3 ทักษะการปฏิเสธ

ฐานที่ 4 ทักษะการตัดสินใจ

ฐานที่ 5 ทักษะแก้ไขปัญหา

ซึ่งทั้ง 5 กลุ่มจะต้องได้เรียนรู้ทุกฐาน ๆ ละ 20 นาที แล้วร่วมกันโดยการอภิปรายในประเด็นที่กำหนด ให้ตัวแทนกลุ่มสรุปให้เพื่อนในกลุ่มฟังในแต่ละฐาน 5 นาที หลังจากเวียนครบทั้ง 5 ฐาน ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนสรุปนำเสนอต่อกลุ่มใหญ่ กลุ่มละไม่เกิน 10 นาที ผู้สอนสรุปเพิ่มเติม 10 นาที

คำอธิบาย

1. กลุ่มหนึ่งใช้เวลาในกิจกรรมในแต่ละฐาน 25 นาที
 - 1.1 แบ่งเป็น ร่วมกันอภิปราย และระดมสมอง ในประเด็นที่กำหนด 20 นาที
 - 1.2 ตัวแทนสรุปให้เพื่อนในกลุ่มฟัง 5 นาที
2. หลังจากให้นักเรียนเวียนจนครบทั้ง 5 ฐาน
 - 2.1 ส่งตัวแทนสรุปให้เพื่อนกลุ่มใหญ่ฟัง ในแต่ละประเด็น กลุ่มละไม่เกิน 10 นาที
 - 2.2 จนครบทุกกลุ่ม ผู้สอนสรุปเพิ่มเติม 10 นาที

ฐานที่ 1 ทักษะการจัดการอารมณ์

“อารมณ์สาว”

สายป่านเป็นนักเรียนชั้น ม.2 ซึ่งกำลังแตกเนื้อสาว และชอบใส่กางเกงขาสั้นกับเสื้อรัดรูปโชว์สัดส่วน เพื่อแสดงถึงความเป็นสาวและดึงดูดความสนใจจากเพื่อนชาย

วันหนึ่ง พ่อกับแม่ของสายป่านไปประชุมต่างจังหวัด สายป่านจึงนัดเพื่อนทั้งหญิงและชายร่วมห้องเรียนไปดูคลิปวิดีโอคาราซังค์ ที่กำลังมีเพศสัมพันธ์กับแฟนสาวสุดเซ็กซี่ สายป่านเริ่มเกิดความรู้สึกทางเพศขึ้น เธอจึงหยุดดูคลิปวิดีโอไป และเดินออกมาข้างนอก

หลังจากนั้นเพื่อน ๆ ก็ค่อย ๆ ทอยกลับ จนเหลือแต่สายป่านกับโก๊ะตี้ ซึ่งทั้งสองก็แอบมีใจให้กันอยู่ ด้วยความใกล้ชิด ทั้งสองเริ่มจับมือ มองตาและโอบกอดกัน จนนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ในที่สุด

1. นักเรียนได้เรียนรู้ข้อคิด หรือทักษะการจัดการอารมณ์ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. นักเรียนมีวิธีการจัดการอารมณ์ทางเพศ อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

3. นักเรียนคิดว่า อะไรเป็นสาเหตุที่นำไปสู่การตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์

.....

.....

ฐานที่ 2 ทักษะการสื่อสาร

“มิตรไมตรี”

ปัญญาและเรณุกำลังคบหาดูใจกัน ปัญญาเป็นนักเรียนอาชีวะซึ่งอยู่ไม่ไกลจากโรงเรียนของเรณู ซึ่งทั้งคู่ได้รู้จักกันในช่วงแข่งกีฬาภายใน ปัญญามักจะมารอเรณู และเดินไปส่งที่บ้านเกือบทุกวัน

ในช่วงงานวันเกิดของปัญญา เขาจึงตัดสินใจชวนเรณูกับหนูนาซึ่งเป็นเพื่อนสนิทของเรณู ไปงานเลี้ยงวันเกิดที่ห้องพักของเขา

ปัญญา : เรณู, หนูนา วันนี้...ไปงานวันเกิดเรานะ

หนูนา : ไปก็ไม่ต้องจู้จี้ใคร มีแต่เพื่อนเธอ ไม่ไปหรอก

(เมื่อได้ฟังคำตอบของหนูนา ปัญญาก็รู้สึกเสียหน้า และคิดว่าจะไม่ชวนหนูนาไปไหนอีกเลย)

เรณู : สุขสันต์วันเกิดจ้าปัญญา เรามีของขวัญให้เธอนะ ตาเราคงไม่ได้ไป ตอนกลางคืนทางกลับบ้านเราเปลี่ยว ขอโทษจริง ๆ จ๊ะ(เมื่อได้ฟังคำตอบของเรณู ถึงแม้จะเป็นการบอกปฏิเสธแต่ด้วยคำพูดและเหตุผลของเธอ ทำให้เขาเข้าใจ)

ปัญญา : จริงด้วย งั้นเราจะไปฉลองกับเธอตอนกลางวันแล้วกันนะ จะได้กลับบ้านสะดวก

นักเรียนได้เรียนรู้อะไร จากการสื่อสารของหนูนา กับ เรณู

.....

.....

.....

.....

นักเรียนคิดว่าใครใช้คำพูดเหมาะสม เพราะ

.....

.....

.....

.....

ฐานที่ 3 ทักษะการปฏิเสธ

“การปฏิเสธของอรอุมาและกานดา”

สองสาวอรอุมาและกานดาเป็นเพื่อนรักกันและเพิ่งย้ายมาเรียนที่โรงเรียนแห่งใหม่ อรอุมานิสัยดีเรียบร้อยน่ารัก แต่ไม่ค่อยพูด ส่วนกานดามีนิสัยสนุกสนานร่าเริง ชอบเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ มีเพื่อนกลุ่มหนึ่งชักชวนอรอุมาและกานดามีแฟน โดยให้เหตุผลว่า ถ้าจะเป็นเพื่อนกันก็ต้องทำเหมือนกัน

อรอุมาตัดสินใจปฏิเสธเพื่อน เพราะคิดว่ายังไม่ถึงเวลาที่เหมาะสม อาจทำให้เสียการเรียน จึงบอกเพื่อนไปว่า “ฉันคิดว่าฉันยังไม่พร้อมที่จะมีแฟน เพื่อน ๆ คงเข้าใจนะ” หลังจากนั้นก็มีเพื่อนอีกกลุ่มหนึ่งชวนเธอไปร่วมติวหนังสือหลังเลิกเรียน อรอุมาจึงตกลงเข้าร่วมติวหนังสือ เธอได้เป็นตัวแทนของโรงเรียนเข้าร่วมแข่งขันวิชาการ ทำให้อรอุมาเป็นที่รู้จักของเพื่อนนักเรียนด้วยกัน

ส่วนกานดาตัดสินใจมีแฟนตามที่เพื่อนชักชวน เธอคิดว่าการมีแฟนในวัยเรียนเป็นเรื่องปกติธรรมดา ใคร ๆ ก็มีกัน ทำให้ผลการเรียนของกานดาดำลงเรื่อย โรงเรียนต้องทำหนังสือเชิญผู้ปกครองมาพบ เพื่อแจ้งพฤติกรรมและผลการเรียนของกานดาให้ผู้ปกครองทราบ ๆ ทำให้เธอเป็นที่รู้จักของเพื่อน ๆ เช่นกัน

นักเรียนได้เรียนรู้ข้อคิดจากการปฏิเสธของอรอุมาและกานดา อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

ถ้าเป็นนักเรียน นักเรียนจะใช้คำพูดปฏิเสธเพื่อนอย่างไร เพราะ

.....

.....

.....

.....

.....

ฐานที่ 4 ทักษะการตัดสินใจ

“การตัดสินใจของคำหล้า”

คำหล้านักเรียนชั้นม. 2 กำลังคบหาอยู่กับ ชาติชายรุ่นพี่ม. 5 ชาติชายก็คอยไปรับ-ส่งคำหล้าไปโรงเรียน ช่วยสอนการบ้าน นัดดูหนังสื่อเมื่อใกล้สอบ ด้วยความน่ารักและเป็นคนช่างเอาใจของชาติชาย ทำให้คำหล้าตกลงเป็นแฟนกับชาติ หลังจากนั้นทั้งคู่ก็เริ่มไปไหนมาไหนด้วยกันบ่อยขึ้น จนวันหนึ่งหลังเลิกเรียน ชาติชายชวนคำหล้าไปงานเลี้ยงวันเกิดที่บ้าน ชาติชายชักชวนให้คำหล้าลองชิมเหล้าป่น คำหล้าปฏิเสธ เพราะถ้าพ่อกับแม่รู้คงไม่พอใจแน่ ๆ ที่เธอดื่มเหล้า จนเวลาได้ล่วงเลยจนมีดคำ ชาติชายได้อาสาไปส่งคำหล้าที่บ้าน ในขณะที่เดินทางกลับบ้าน ชาติชายได้เดินจูงมือคำหล้า และขอเธอมีเพศสัมพันธ์ คำหล้าจึงปฏิเสธชาติชาย โดยบอกว่าพรุ่งนี้คำหล้ามีสอบวิชาภาษาไทย ต้องรีบกลับไปอ่านหนังสือ ชาติชายไม่ยอม รบเร้าขอมีเพศสัมพันธ์กับคำหล้าให้ได้ ด้วยความที่คำหล้ามีสติ เธอจึงแกล้งกดรับโทรศัพท์ อ้างว่าพ่อแม่ของเธอโทรมา บอกให้รออยู่ที่บ้านน้ำ ซึ่งอยู่ไม่ไกลจากจุดที่ทั้งสองคนอยู่นัก คำหล้าจึงได้บอกลาชาติชายแล้วรีบวิ่งไปรอที่บ้านน้ำ

นักเรียนได้เรียนรู้อะไรจากการตัดสินใจของคำหล้า

.....

.....

.....

.....

ถ้านักเรียนเป็นคำหล้า นักเรียนจะตัดสินใจอย่างไร เมื่อตกอยู่ในสถานการณ์ดังกล่าว

.....

.....

.....

.....

ฐานที่ 5 ทักษะการแก้ไข้ปัญหา

“การแก้ไข้ปัญหาของกึ่งและออย”

ในช่วงปิดเทอม กึ่งและออยได้ไปเรียนพิเศษในตัวจังหวัด เธอทั้งสองได้เข้าห้องพัก อยู่ใกล้ ๆ กับที่เรียนพิเศษ วันหนึ่งในช่วงเย็นหลังจากเลิกเรียน กึ่งและออยได้ชวนเป้งและ ทัน เพื่อนสนิทของเธอมาริ่กินข้าวที่ห้อง ด้วยความใกล้ชิดกันระหว่างชายหญิงทำให้กึ่งและ ออยได้เสียสาวในคืนนั้น

ต่อมาในช่วงเปิดเทอมกึ่งและออยรู้ตัวว่าดั่งท้อง จึงได้ไปปรึกษาแฟนหนุ่ม ทั้งคู่ได้แนะนำ ให้เธอไปทำแท้ง กึ่งคิดอยู่นาน จึงได้ตัดสินใจไปทำแท้งที่คลินิกเถื่อนในตัวจังหวัด กึ่งโชค ร้าย เธอตกเลือดต้องรักษาตัวอยู่นานแรมเดือน ทุกคนต่างรู้ว่าที่กึ่งไปทำแท้ง ทำให้กึ่งและ คนในครอบครัวเสียใจอย่างมาก

ส่วนออย ตัดสินใจไปปรึกษาคุณครูเพื่อขอข้อมูลในการตัดสินใจ สุดท้ายออยก็ ตัดสินใจพักการเรียนในช่วงที่ท้อง หลังจากคลอดลูกแล้วจึงจะกลับมาเรียนใหม่ ซึ่งครูก็เต็ม ใจช่วยเหลือเธอให้เรียนทันเพื่อน ในชั้นเรียน

นักเรียนได้เรียนรู้อะไรจากการแก้ไข้ปัญหาของกึ่ง

.....

.....

.....

นักเรียนได้เรียนรู้อะไรจากการแก้ไข้ปัญหาของออย

.....

.....

.....

นักเรียนเห็นด้วยกับการแก้ไข้ปัญหาของใคร เพราะ

.....

.....

.....

กิจกรรมที่ 4 “สิ่งที่หนูได้รู้” (10 นาที)

คำชี้แจง ให้นักเรียนแสดงความคิดว่า ว่าได้เรียนรู้อะไรจากการเข้าร่วมโปรแกรม และจะนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างไร ให้ร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อน ๆ

ได้เรียนรู้อะไรจากการเข้าร่วมโปรแกรม

.....

.....

.....

.....

.....

จะนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

แผนการให้โปรแกรมการเสริมสร้างทักษะชีวิตเกี่ยวกับการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์

ณ วันที่ 25 กันยายน 2555 เวลา 12.30 - 16.00 น. : 3 ชั่วโมง 35 นาที

ครั้งที่/กิจกรรม /เรื่อง	วัตถุประสงค์	พฤติกรรมที่ ต้องการให้เกิดขึ้น	เนื้อหาของ โปรแกรม	สื่อในการสอน	วิธีการเรียนรู้	การประเมินผล
กิจกรรมที่ 1 “ก็เลยเล่าสู่กันฟัง” (15 นาที)	1.เพื่อให้ นักเรียนได้ทราบถึงสถานการณ์การตั้งครรภ์ในแม่วัยรุ่น 2.เพื่อให้ นักเรียนได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ของตนเองหรือผู้อื่นในประเด็นการมีเพศสัมพันธ์และตั้งท้องในวัยเรียน	1.นักเรียนมีความรู้, ความตระหนักต่อการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์	-สถานการณ์การตั้งครรภ์ในวัยรุ่น -ทักษะการตระหนักรู้และความรับผิดชอบต่อสังคม	-วีดิทัศน์ 1. สถานการณ์การตั้งครรภ์ในวัยรุ่นไทย 2. สถานการณ์แม่วัยรุ่นจังหวัดกาฬสินธุ์	-นักเรียนชมวีดิทัศน์สถานการณ์การตั้งครรภ์ในวัยรุ่น -ผู้สอนเปิดโอกาสให้นักเรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ในประเด็นการมีเพศสัมพันธ์และการตั้งท้องในวัยเรียน	-สังเกต -การมีส่วนร่วม -การร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้

ครั้งที่ /กิจกรรม /เรื่อง	วัตถุประสงค์	พฤติกรรมที่ ต้องการให้เกิดขึ้น	เนื้อหาของ โปรแกรม	สื่อในการสอน	วิธีการเรียนรู้	การประเมินผล
กิจกรรมที่ 2 “แบ่งกลุ่มเรียนรู้” (5 นาที)	3. เพื่อแบ่งกลุ่มในการ กิจกรรมการเรียนรู้ 5 ฐาน	2. นักเรียนทุกคนมี ส่วนร่วมในการทำ กิจกรรม	-ทักษะการ สื่อสาร	-	-แบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 5 กลุ่ม โดยนับเลข 1 ถึง 5 นักเรียน ที่นับเลขเดียวกันให้อยู่กลุ่ม เดียวกัน ในการทำกิจกรรมที่ 3	-สังเกต -การมีส่วนร่วม
กิจกรรมที่ 3 “ฐานการเรียนรู้เพื่อ เสริมสร้างทักษะ ชีวิต” (3 ชั่วโมง 5 นาที)	4. เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ ประสบการณ์ชีวิตเกี่ยวกับ การป้องกันการตั้งครรภ์ไม่ พึงประสงค์ 5 ทักษะ	3. นักเรียนมี พฤติกรรมที่ เหมาะสมเกี่ยวกับ การป้องกันการ ตั้งครรภ์ไม่พึง ประสงค์	ประกอบด้วย 5 ทักษะ ดัง กิจกรรมย่อย	- ใบงาน (คู่มือ การเสริมสร้าง ทักษะชีวิต)	- เรียนรู้ประสบการณ์ชีวิต 5 ฐาน ในแต่ละฐาน(20 นาที) -นักเรียนร่วมกันอภิปรายใน ประเด็นที่กำหนด ให้ตัวแทนกลุ่ม สรุปให้เพื่อนในกลุ่มฟัง ในแต่ละ ฐาน (5 นาที) -เวียนครบทั้ง 5 ฐาน ส่งตัวแทน สรุปนำเสนอต่อกลุ่มใหญ่ กลุ่ม ละ (10 นาที) -ผู้สอนสรุปเพิ่มเติม (10 นาที)	-สังเกต -การมีส่วนร่วม -การสรุปภายใน กลุ่ม -การนำเสนอต่อ กลุ่มใหญ่

ครั้งที่ /กิจกรรม /เรื่อง	วัตถุประสงค์	พฤติกรรมที่ ต้องการให้เกิดขึ้น	เนื้อหาของ โปรแกรม	สื่อในการสอน	วิธีการเรียนรู้	การประเมินผล
กิจกรรมที่ 3.1 ฐานที่ 1 “อารมณ์สาว”	5.เพื่อให้ นักเรียนสามารถ รู้เท่าทันและจัดการอารมณ์ ทางเพศของตนเองได้	4.นักเรียนสามารถ ระดับความรู้สึก และจัดการอารมณ์ ทางเพศที่เกิดขึ้นได้	-ทักษะการ ตระหนักรู้ตนเอง -ทักษะการ จัดการอารมณ์	-ใบงาน “เรื่องอารมณ์ สาว”	- ใช้เวลาอภิปรายกลุ่มในประเด็น “การจัดการอารมณ์ (20 นาที) - ตัวแทนสรุปให้เพื่อนในกลุ่มฟัง (5 นาที)	-สังเกต -การมีส่วนร่วม -การสรุปภายใน กลุ่ม
กิจกรรมที่ 3.2 ฐานที่ 2 “มิตรไมตรี”	6.เพื่อให้ นักเรียนสามารถ สื่อสารได้อย่างมี ประสิทธิภาพเพื่อให้เกิด ความสัมพันธ์อันดี	5.นักเรียนสื่อสาร ได้อย่างมี ประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดมิตรภาพ อันดี	-ทักษะการ สื่อสารอย่างมี ประสิทธิภาพ	-ใบงาน “เรื่องมิตร ไมตรี”	- ใช้เวลาอภิปรายกลุ่มในประเด็น การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ (20 นาที) - ตัวแทนสรุปให้เพื่อนในกลุ่มฟัง (5 นาที)	-สังเกต -การมีส่วนร่วม -การสรุปภายใน กลุ่ม
กิจกรรมที่ 3.3 ฐานที่ 3 “การปฏิเสธของอร อุมา&กานดา”	7.เพื่อให้ นักเรียนสามารถ ปฏิเสธและต่อรองในการ เผชิญสถานการณ์ต่าง ๆ ได้	6.นักเรียนปฏิเสธ และต่อรองในการ เผชิญสถานการณ์ ต่าง ๆ ใน ชีวิตประจำวันได้	- ทักษะการ ปฏิเสธ	-ใบงาน “การ ปฏิเสธของอรอุ มา&กานดา”	- ใช้เวลาอภิปรายกลุ่มในประเด็น การปฏิเสธ (20 นาที) - ตัวแทนสรุปให้เพื่อนในกลุ่มฟัง (5 นาที)	-สังเกต -การมีส่วนร่วม -การสรุปภายในกลุ่ม

ครั้งที่ /กิจกรรม /เรื่อง	วัตถุประสงค์	พฤติกรรมที่ ต้องการให้เกิดขึ้น	เนื้อหาของ โปรแกรม	สื่อในการสอน	วิธีการเรียนรู้	การประเมินผล
กิจกรรมที่ 3.4 ฐานที่ 4 “การตัดสินใจของ คำห้ำหั่น”	8.เพื่อให้ นักเรียนสามารถ ตัดสินใจในการเผชิญ สถานการณ์ใน ชีวิตประจำวัน	7.นักเรียนคิดอย่าง เป็นเหตุ-ผล และ ตัดสินใจใน สถานการณ์ต่าง ๆ	-ทักษะการ ตัดสินใจ -ทักษะการคิด อย่างสร้างสรรค์	- ใบงาน “การ ตัดสินใจของคำ ห้ำหั่น”	- ใช้เวลาอภิปรายกลุ่มในประเด็น การตัดสินใจ (20 นาที) - ตัวแทนสรุปให้เพื่อนในกลุ่มฟัง (5 นาที)	-สังเกต -การมีส่วนร่วม -การสรุปภายใน กลุ่ม
กิจกรรมที่ 3.5 ฐานที่ 5 “การแก้ไขปัญห ของกุ่มและออย”	9.เพื่อให้ นักเรียนสามารถ แก้ไขปัญหในการเผชิญ สถานการณ์ใน ชีวิตประจำวัน	9.นักเรียนแก้ไข ปัญหาในการเผชิญ สถานการณ์ใน ชีวิตประจำวันได้	-ทักษะการแก้ไข ปัญหา	- ใบงาน “การ แก้ไขปัญหของ กุ่มและออย”	-ใช้เวลาอภิปรายกลุ่มในประเด็น “การแก้ไขปัญห (20 นาที) ตัวแทนสรุปให้เพื่อนในกลุ่มฟัง (5 นาที)	-สังเกต -การมีส่วนร่วม -การสรุปภายใน กลุ่ม

ครั้งที่ /กิจกรรม /เรื่อง	วัตถุประสงค์	พฤติกรรมที่ ต้องการให้เกิดขึ้น	เนื้อหาของ โปรแกรม	สื่อในการสอน	วิธีการเรียนรู้	การประเมินผล
กิจกรรมที่ 4 “สิ่งที่หนูได้รับ”	10.เพื่อให้ นักเรียนได้ ทบทวนสิ่งที่ได้จากการเข้า ร่วมโปรแกรม	10. นักเรียน สามารถนำความรู้ ที่ได้ไปใช้ ประโยชน์ใน ชีวิตประจำวันได้	-ทักษะการ สื่อสาร -ทักษะการ ตระหนักรู้ -ทักษะการ รับผิดชอบต่อ สังคม	-ใบงาน “สิ่งที่หนูได้รับ”	นักเรียนกลุ่มใหญ่ร่วมกันอภิปราย -กล่าวถึงความรู้ที่ได้รับและ ประโยชน์จากการเข้าร่วม โปรแกรม -และจะนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ ประโยชน์อย่างไรบ้าง	-สังเกต -การมีส่วนร่วม -การแลกเปลี่ยน เรียนรู้

ภาคผนวก ข
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบสอบถาม

ประกอบการศึกษา ผลของโปรแกรมการเสริมสร้างทักษะชีวิตในการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์
ต่อพฤติกรรมการป้องกันการตั้งครรภ์ในนักเรียนมัธยมต้น

แบบสอบถามประกอบการศึกษา หลักสูตรการสอนทักษะชีวิตในการตั้งครรภ์ไม่พึง
ประสงค์ต่อพฤติกรรมการป้องกันการตั้งครรภ์ เพื่อเป็นการประเมินผลของโปรแกรมการ
เสริมสร้างทักษะชีวิตเกี่ยวกับการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ของนักเรียนมัธยมศึกษา
ตอนต้น

แบบสอบถามชุดนี้ ประกอบด้วย 4 ส่วน ดังนี้

ข้อมูลทั่วไป

ความตระหนักต่อการตั้งครรภ์

การปฏิบัติในการป้องกันการตั้งครรภ์

ความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมกิจกรรม

ผู้ศึกษาจึงใคร่ขอความร่วมมือจากนักเรียนในการตอบคำถามให้ครบทุกข้อ โดยแสดง
ความคิดเห็นให้ตรงกับความจริงของนักเรียนมากที่สุด และขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือในการ
ตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี

สุปรียา จรทะผา

นิสิตปริญญาโท สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต

มหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดชลบุรี

คำชี้แจงในการกรอกแบบสอบถาม

1. ให้ผู้ตอบทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง () ของคำตอบที่คิดว่าถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว ยกเว้นข้อที่ระบุให้กาเครื่องหมายได้มากกว่า 1 ข้อ
2. ในกรณีคำถามที่ให้ระบุข้อความจะแสดงสัญลักษณ์ จุดไข่ปลา (.....) ให้ระบุข้อความตามความคิดเห็นที่เป็นจริงของท่าน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1. เกรดเฉลี่ยในทอมการศึกษาที่ผ่านมา
2. ปัจจุบันนักเรียนพักอยู่อาศัยกับใคร

() 1. บิดา มารดา	() 2. ญาติ พี่ น้อง
() 3. หอพัก/บ้านเช่า	() 4. ปู่ย่า/ตายาย
() 5. อื่น ๆ	
3. นักเรียนมีแฟน/เพื่อนสนิท(ชาย) หรือไม่

() 1. มี	() 2. ไม่มี
-----------	--------------
4. นักเรียนเคยเห็นการตั้งท้องในวัยเรียนหรือไม่

() 1. เคย	() 2. ไม่เคย
------------	---------------
5. นักเรียนมักปรึกษาเรื่องเพศกับใคร

() 1. พ่อแม่/ผู้ปกครอง	() 2. ญาติ/พี่น้อง
() 3. ครู	() 4. เพื่อน
() 5. อื่น ๆ	

ส่วนที่ 2 ความตระหนักต่อการตั้งครรภ์

คำชี้แจง ให้นักเรียนพิจารณาข้อความในแต่ละข้อต่อไปนี้แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ที่ตรงกับความจริงของท่านมากที่สุด

ข้อ	ข้อความ	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
1.	มีเพศสัมพันธ์ในขณะที่เรียนเป็นเรื่องปกติ					
2.	ไม่จำเป็นต้องรู้วิธีป้องกันตัวเองก่อนมีเพศสัมพันธ์					
3.	แต่งกายตามสัมนันิยม เช่น เสื้อสายเดี่ยว, เกะอก เป็นการแสดงถึงความเป็นวัยรุ่น					
4.	ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ อาจทำให้ฉันควบคุมสติไม่ได้					
5.	การมีแฟนเป็นเรื่องธรรมดา					
6.	นักเรียนไม่ควรจะมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน					
7.	มีเพศสัมพันธ์กับแฟนหนุ่ม จะทำให้รักยืนยาวมั่นคง					
8.	อยู่ลำพังกับคู่อาจนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์					
4.	มีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนเป็นประสบการณ์ชีวิตที่ดี					
10.	หากฉันมีความรู้สึกทางเพศ ฉันหาทางระบายโดยการทำงานบ้านหรือหางานอดิเรกทำ					
11.	ฉันคิดว่าลูกผู้หญิงควรรักษานวลสงวนตัว					
12.	ฉันหลีกเลี่ยงการมีเพศสัมพันธ์เพื่อไม่ให้พ่อแม่ผิดหวัง					
13.	การมีเพศสัมพันธ์โดยไม่ป้องกัน แม้เพียงครั้งเดียวก็ทำให้ท้องได้					
14.	ถ้าฉันรักใครสักคน ฉันปรารถนาที่จะอยู่ใกล้ๆ และช่วยเหลือเป็นกำลังใจให้คนรักของฉัน					

15.	การมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนเป็นการแสดงออกถึงรักแท้					
16.	การตั้งครรภ์ในขณะเรียน ทำให้ฉันอาย					
17.	การตั้งครรภ์ในวัยเรียนจะทำให้เสียอนาคต					
18.	หากฉันตั้งครรภ์ในวัยเรียนจะทำให้พ่อแม่เสียใจเป็นทุกข์					
19.	การตั้งครรภ์ในวัยเรียน ไม่เหมาะสม					
20.	ฉันคลอดลูกฉันก็จะเอาไปให้พ่อแม่เลี้ยง					

ส่วนที่ 3 การปฏิบัติในการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์

คำชี้แจง ให้นักเรียนขีดเครื่องหมาย X ทับตัวอักษรที่ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนมากที่สุด

1. นักเรียนคิดว่าการปฏิบัติในข้อใด ไม่ใช่ สาเหตุของการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร

- ก. การดูหนังสื่อโป๊/ชิตีโป๊
- ข. การดื่มเหล้าหรือของมีเมา
- ค. การร่วมกิจกรรมนันทนาการกับเพื่อน ๆ
- ง. การอยู่ใกล้ชิดกับเพศตรงข้ามตามลำพัง

2. หากท่านเกิดความรู้สึกทางเพศ ท่านจะแสดงออกอย่างไรจึงจะเหมาะสม

- ก. ทำงานบ้าน
- ข. ชวนเพื่อน ๆ ไปดื่มเหล้า
- ค. ไปดูภาพยนตร์กับแฟนหนุ่ม
- ง. ออกไปเที่ยวกลางคืนกับเพื่อน ๆ

3. การปฏิบัติตัวของใครจะ ไม่ ทำให้เกิดเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร

- ก. เรณู ชอบไปนั่งคุยกับสมชายในที่ลับตาคน
- ข. เรยา มักจับมือถือแขนกับแฟนชายบ่อย ๆ
- ค. ชมพู่ ชอบแต่งตัวด้วยเสื้อผ้าเวลาออกไปเที่ยวกับแฟน
- ง. ณเดช ไปหาญาญ่าที่บ้านเพื่อทำความรู้จักกับพ่อแม่

4. ข้อใดกล่าวไม่ถูกต้อง

- ก. การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เป็นการหลีกเลี่ยงความต้องการทางเพศได้
- ข. การสำเร็จความใคร่ด้วยตัวเองบ่อย ๆ ทำให้สุขภาพจิตและสุขภาพกายเสื่อมโทรม
- ค. การหลีกเลี่ยงการสัมผัสเนื้อตัวกันในเชิงสุภาพสามารถป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ได้
- ง. การเที่ยวในยามค่ำคืนและการดื่มสุราเกี่ยวข้องกับการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร

5. ข้อใดกล่าวถูกต้อง

- ก. เมื่อเพื่อนชักชวนให้ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไม่ควรปฏิเสธเพราะเป็นการเสียมารยาท
- ข. เมื่อใกล้ชิดกันมากเกินไประหว่างหนุ่มสาว จะนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ได้
- ค. ความรักระหว่างหนุ่มสาวสมัยนี้ ถือว่าการมีเพศสัมพันธ์เป็นเรื่องปกติ
- ง. การเดินจับมือจู๋จ้นกับเพศตรงข้าม ถ้าไม่ได้กระทำในโรงเรียนถือว่าไม่ผิด

6. ข้อใดไม่ใช่วิธีการระบายหรือผ่อนคลายอารมณ์ทางเพศ

- ก. ฝึกสมาธิ
- ข. อ่านหนังสือหรือดูภาพเกี่ยวกับเรื่องเพศ
- ค. เล่นกีฬาหรือร่วมทำกิจกรรมของโรงเรียน
- ง. ทำงานบ้าน เช่น กวาดบ้าน ถูบ้าน

7. ข้อใดกล่าวถูกต้อง

- ก. การสวมถุงยางอนามัยทุกครั้งที่มีเพศสัมพันธ์ป้องกันการตั้งครรภ์ได้
- ข. การนับระยะปลอดภัยหน้า 7 หลัง 7 ที่ถูกต้องเป็นวิธีป้องกันการตั้งครรภ์ได้ดีที่สุด
- ค. การมีเพศสัมพันธ์เพียงครั้งเดียวไม่ทำให้ท้อง
- ง. การหลั่งข้างนอก สามารถป้องกันการตั้งครรภ์ได้

8. บุคคลในข้อใดปฏิบัติตัวได้อย่างเหมาะสม

- ก. บัว ขอมมีเพศสัมพันธ์กับเบงค์เพื่อพิสูจน์รักแท้
- ข. บิวดี ปฏิเสธการชักชวนของบาสที่ชวนออกไปดูหนังสื่อที่ห้องพักสองต่อสอง
- ค. นาตาลี ป้องกันการตั้งครรภ์ด้วยการมีคู่นอนคนเดียว
- ง. เป๊ย กินยาคุมกำเนิดเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์

9. ขณะที่กำลังมีเพศสัมพันธ์ ถุงยางอนามัยเกิดฉีกขาด นักเรียนจะทำเช่นใด จึงจะปลอดภัยที่สุด

- ก. ใช้น้ำมะนาวล้างอวัยวะเพศ
- ข. หยุดกิจกรรม แล้วรีบไปล้างทำความสะอาด
- ค. กินยาคุมกำเนิด
- ง. เปลี่ยนถุงยางชิ้นใหม่ทันที

10. ถ้าคู่รักหรือแฟนของนักเรียนขอมีเพศสัมพันธ์ ข้อใดไม่เหมาะสม
 - ก. ไม่ให้คำตอบ แล้วชวนไปที่อื่น
 - ข. ปฏิเสธทันที ยืนยันเหตุผลให้ชัดเจน
 - ค. ต่อรอง โดยการชวนไปทำกิจกรรมอื่นที่ดีกว่าแทน
 - ง. การผัดผ่อน โดยการขอยืดระยะเวลาออกไปเพื่อให้ผู้ชวนเปลี่ยนความตั้งใจ
11. ถ้าผู้ปกครองของนักเรียนไม่เห็นด้วยกับการคบหากัน นักเรียนจะอย่างไร
 - ก. เลิกคบเป็นแฟน แต่ยังพูดคุยกันในฐานะเพื่อน
 - ข. พยายามต่อรองพ่อแม่ให้อนุญาตคบกัน ไม่เช่นนั้นจะไม่เรียนหนังสือ
 - ค. ไม่สนใจคำพูดของพ่อแม่ เพราะไม่มีเหตุผล
 - ง. แอบคบกัน โดยไม่บอกให้พ่อแม่รู้
12. ถ้าเพื่อนชายที่แอบชอบนักเรียน ชวนไปฉลองสอบเสร็จที่บ้านในตอนค่ำตามลำพัง การกระทำใดที่ไม่เหมาะสม ในการรักษาความสัมพันธ์อันดีระหว่างกัน
 - ก. โกรธและต่อว่าที่ชักชวนให้ออกไปเที่ยวตามลำพัง
 - ข. กล่าวขอโทษ พร้อมให้เหตุผลว่าที่บ้านเป็นห่วง
 - ค. เสนอความเห็นว่าจะมีเพื่อนคนอื่นไปด้วยและน่าจะไปในช่วงกลางวัน
 - ง. แสดงความจริงใจ โดยการนัดไปทานข้าวกลางวันที่บ้าน
13. ถ้านักเรียนรู้ตัวว่าตนเองตั้งครรภ์ การกระทำใดที่ ไม่เหมาะสม
 - ก. สารภาพความจริงให้พ่อแม่ทราบ ยอมรับผิด
 - ข. ตัดสินใจทำแท้งเพื่อตัดปัญหาทั้งหมด
 - ค. เล่าให้ครูที่ไว้วางใจฟังเพื่อขอคำแนะนำ
 - ง. ปรีกษาแพทย์ พยาบาลและเจ้าหน้าที่สาธารณสุข
14. ข้อใดเป็นการปฏิบัติที่ ไม่เหมาะสม
 - ก. ถ้าเพื่อนชวนไปดูหนังไปหลังเลิกเรียน ฉันจะปฏิเสธ
 - ข. ฉันจะปฏิเสธ ถ้าคู่รักของฉันขอให้ฉันมีเพศสัมพันธ์เพื่อเป็นการแสดงถึงความรัก
 - ค. ฉันปรารถนาอยู่ใกล้ ๆ กับคนที่ฉันรัก คอยดูแลห่วงใยกัน
 - ง. ถ้าเพื่อจะยืมจะขอให้ฉันยืมเครื่องสำอางค์ ฉันจะไม่ยืม

15. เมื่อมีเพื่อนมาชวนนักเรียนไปงานวันเกิด นักเรียนรู้ว่าต้องมีการดื่มสุรา ในสถานการณ์เช่นนี้ มีโอกาสเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ นักเรียนจะปฏิเสธอย่างไรเพื่อไม่ให้เพื่อนที่มาชวนเสียใจ
- ก. ไม่ไป งานเลี้ยงกลางคืนไม่ชอบ
 - ข. จะไป ถ้าเป็นตอนกลางวัน
 - ค. พรุ่งนี้จะสอบวิชาสังคม เราต้องอ่านหนังสือ โอกาสหน้าไม่พลาด
 - ง. สุขสันต์วันเกิดจ๊ะ เรามีของขวัญให้เธอนะ แต่เราคงไม่ได้ เพราะบ้านเราเปรี๊ยะ

ส่วนที่ 4 ด้านความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการ

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความต่อไปนี้แล้วพิจารณาเลือกแสดงความคิดเห็นโดยใส่เครื่องหมาย ✓ ลงใน ช่องว่าง หลังข้อความที่ตรงกับความคิดเห็นที่แท้จริงของท่านมากที่สุด

	หัวข้อ	ระดับความพึงพอใจ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	หลักสูตรการอบรม					
1.	เนื้อหาและกิจกรรมมีความเหมาะสม					
2.	มีการเรียงลำดับเนื้อหา					
3.	เนื้อหามีความครบถ้วน สมบูรณ์					
4.	เนื้อหาน่าสนใจ เข้าใจง่าย					
5.	ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้					
	ผู้สอน					
6.	ผู้สอนมีการเตรียมตัวในการสอน					
7.	อธิบายเนื้อหาได้ชัดเจน เนื้อหาเชื่อมโยง					
8.	ผู้สอนใช้ภาษาที่เหมาะสม เข้าใจง่าย					
9.	เปิดโอกาสซักถาม และตอบคำถามได้ชัดเจน					
	วิธีการสอน					
10.	กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้					
11.	อธิบายได้ตรงประเด็น					
12.	มีกิจกรรมหลากหลายไม่น่าเบื่อ					
13.	เปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น					

	สื่อ/อุปกรณ์ในการสอน					
14.	สื่อที่ใช้มีความเหมาะสมกับนักเรียน					
15.	สื่อมีความน่าสนใจ ทันสมัย					
16.	สื่อมีเนื้อหาที่เข้าใจง่าย ตรงประเด็น					
	ด้านสถานที่ / ระยะเวลา					
17.	สถานที่เหมาะแก่การเรียนรู้					
18.	ระยะเวลาและจำนวนครั้งในการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสม					

ข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....

.....

.....

.....

.....

.....ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

เฉลยข้อสอบ

การปฏิบัติในการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์

ข้อ 1 ค

ข้อ 2 ก

ข้อ 3 ง

ข้อ 4 ข

ข้อ 5 ข

ข้อ 6 ข

ข้อ 7 ก

ข้อ 8 ข

ข้อ 9 ค

ข้อ 10 ก

ข้อ 11 ก

ข้อ 12 ก

ข้อ 13 ข

ข้อ 14 ค

ข้อ 15 ง

ภาคผนวก ค

ตารางวิเคราะห์ข้อมูลเพิ่มเติม

ความตระหนักรายข้อ

ตารางที่ 20 จำนวนและร้อยละความตระหนักก่อนทดลองของนักเรียน จำแนกตามกลุ่มศึกษา

กลุ่ม	เห็นด้วย (3)		ไม่แน่ใจ (2)		ไม่เห็นด้วย (1)	
	ทดลอง	เปรียบเทียบ	ทดลอง	เปรียบเทียบ	ทดลอง	เปรียบเทียบ
	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)
*1.มีเพศสัมพันธ์ ในขณะที่เรียนเป็น เรื่องธรรมดา	1(3.0)	1(2.9)	2(6.1)	0(0.0)	30(90.9)	34(97.1)
*2.ไม่จำเป็นต้องรู้ วิธีป้องกันตัวเอง ก่อนมีเพศสัมพันธ์	2(6.1)	1(2.9)	2(6.1)	10(28.6)	29(87.8)	24(68.5)
*3.แต่งกายตาม สมัย เช่น เสื้อสาย เดี่ยว เป็นการแสดง ถึงความเป็นวัยรุ่น	0(0.0)	6(17.2)	13(39.4)	6(17.1)	20(60.6)	23(65.7)
4.ดื่มแอลกอฮอล์ อาจทำให้ฉัน ควบคุมสติไม่ได้	23(69.7)	21(60.0)	7(21.2)	7(20.0)	27(81.8)	7(20.0)
*5.มีแฟนเป็นเรื่อง ธรรมดา	8(24.3)	6(17.2)	21(63.6)	22(62.9)	4(12.1)	7(20.0)
6.นักเรียนไม่ควรมี เพศสัมพันธ์ก่อน แต่งงาน	23(69.7)	23(65.7)	2(6.1)	3(8.6)	8(24.2)	9(25.7)
*7.มีเพศสัมพันธ์ กับแฟนจะทำให้ รักยืนยาว มั่นคง	3(9.1)	0(0.0)	3(9.1)	5(14.3)	27(81.8)	30(85.7)
8.อยู่ลำพังอาจ นำไปสู่การมี เพศสัมพันธ์ได้	26(78.8)	21(60.0)	6(18.2)	8(22.9)	1(3.0)	6(17.1)

ตารางที่ 20 (ต่อ)

กลุ่ม	เห็นด้วย (3)		ไม่แน่ใจ (2)		ไม่เห็นด้วย (1)	
	ทดลอง	เปรียบเทียบ	ทดลอง	เปรียบเทียบ	ทดลอง	เปรียบเทียบ
	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)
*9.มีเพศสัมพันธ์ เป็นประสบการณ์ดี	0(0.0)	6(17.1)	0(0.0)	2(5.7)	33(100.0)	27(77.1)
10.หากฉันมี ความรู้สึกละอาย ฉันจะทำงานบ้าน หรือหางานอดิเรก บ้านหรือหางาน อดิเรกทำ	17(51.5)	24(68.6)	15(45.5)	10(28.6)	1(3.0)	1(2.9)
11.ฉันคิดว่า ลูกผู้หญิงควรรัก นวลสงวนตัว	31(93.9)	34(97.1)	0(0.0)	0(0.0)	2(6.1)	1(2.9)
12.ฉันหลีกเลี่ยง การมีเพศสัมพันธ์ เพื่อไม่ให้พ่อแม่ ผิดหวัง	31(93.9)	34(97.1)	0(0.0)	1(2.9)	2(6.1)	0(0.0)
13.การมี เพศสัมพันธ์โดยไม่ ป้องกัน แม้เพียง ครั้งเดียวก็ทำให้ ท้องได้	26(78.8)	30(85.7)	6(18.2)	3(8.6)	1(3.0)	2(5.7)
*14.ฉันปรารถนาที่ จะอยู่ใกล้ ๆ และ ช่วยเหลือเป็น กำลังใจให้คนรัก ของฉัน	18(54.5)	22(62.9)	14(42.4)	9(25.7)	1(3.0)	4(11.4)

ตารางที่ 20 (ต่อ)

กลุ่ม	เห็นด้วย (3)		ไม่แน่ใจ (2)		ไม่เห็นด้วย (1)	
	ทดลอง	เปรียบเทียบ	ทดลอง	เปรียบเทียบ	ทดลอง	เปรียบเทียบ
	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)
*15.การมีเพศสัมพันธ์เป็น การแสดงถึงรักแท้	0(0.0)	4(11.4)	1(3.0)	6(17.1)	32(97.0)	25(71.4)
16.การตั้งครรภ์ ในขณะที่เรียน ทำ ให้น้องอาย	23(69.7)	29(82.9)	6(18.2)	2(5.7)	4(12.1)	4(11.4)
17.การตั้งครรภ์ใน วัยเรียนทำให้เสีย อนาคต	23(69.7)	28(80.0)	5(15.2)	4(11.4)	5(15.2)	3(8.6)
18.ตั้งครรภ์ในวัย เรียนทำให้พ่อแม่ เสียใจเป็นทุกข์	29(87.9)	31(88.6)	0(0.0)	2(5.7)	4(12.1)	2(5.7)
19.การตั้งครรภ์ใน วัยเรียน ไม่ เหมาะสม	30(90.9)	30(8.6)	0(0.0)	1(2.9)	3(9.1)	4(11.4)
*20.ฉันกลอดลูก ฉันก็จะเอาไปให้ พ่อแม่เลี้ยง	1(3.0)	3(8.6)	12(36.4)	12(34.3)	120(60.6)	20(57.1)

หมายเหตุ * เป็นข้อความเชิงลบ

ตารางที่ 21 จำนวนและร้อยละความตระหนักหลังทดลองทันทีของนักเรียน จำแนกตามกลุ่มศึกษา

กลุ่ม	เห็นด้วย (3)		ไม่แน่ใจ (2)		ไม่เห็นด้วย (1)	
	ทดลอง	เปรียบเทียบ	ทดลอง	เปรียบเทียบ	ทดลอง	เปรียบเทียบ
	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)
*1.การมี เพศสัมพันธ์ ในขณะที่เรียน เป็นเรื่อง ธรรมดา	0(0.0)	1(2.9)	0(0.0)	0(0.0)	33(100.0)	34(97.1)
*2.ไม่ จำเป็นต้องรู้วิธี ป้องกันตัวเอง ก่อนมี เพศสัมพันธ์	0(0.0)	0(0.0)	0(0.0)	1(2.9)	33(100.0)	34(97.1)
*3.การแต่งกาย ตามสมัย เช่น เสื้อสายเดี่ยว เป็นการแสดง ถึงความเป็น วัยรุ่น	0(0.0)	5(14.3)	0(0.0)	9(25.7)	33(100.0)	21(60.0)
4.การดื่ม เครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ อาจทำให้ฉัน ควบคุมสติ ไม่ได้	33(100.0)	28(80.0)	0(0.0)	2(5.7)	0(0.0)	5(14.3)
*5.การมีแฟน เป็นเรื่อง ธรรมดา	0(0.0)	9(25.7)	0(0.0)	16(45.7)	33(100.0)	10(28.6)

ตารางที่ 21 (ต่อ)

กลุ่ม	เห็นด้วย (3)		ไม่แน่ใจ (2)		ไม่เห็นด้วย (1)	
	ทดลอง	เปรียบเทียบ	ทดลอง	เปรียบเทียบ	ทดลอง	เปรียบเทียบ
	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)
6.นักเรียนไม่ควร มีเพศสัมพันธ์ ก่อนแต่งงาน	33(10.0)	30(85.7)	0(0.0)	2(5.7)	0(0.0)	3(8.6)
*7.การมี เพศสัมพันธ์กับ แฟนหนุ่ม จะทำ ให้รักยืนยาว มั่นคง	0(0.0)	3(8.6)	0(0.0)	4(11.4)	33(100.0)	28(80.0)
8.การอยู่ลำพัง อาจนำไปสู่การมี เพศสัมพันธ์ได้	32(97.0)	26(74.3)	0(0.0)	7(20.0)	1(3.0)	2(5.7)
*9.การมี เพศสัมพันธ์เป็น ประสบการณ์ที่ดี	0(0.0)	5(14.3)	0(0.0)	2(5.7)	33(10.0)	28(80.0)
10.หากฉันมี ความรู้สึกทาง เพศ ฉันจะ ทำงานบ้านหรือ หางานอดิเรก	33(100.0)	30(85.7)	0(0.0)	5(14.3)	0(0.0)	0(0.0)
11.ฉันคิดว่า ลูกผู้หญิงควรรัก นวลสงวนตัว	33(100.0)	34(97.1)	0(0.0)	0(0.0)	0(0.0)	1(2.9)

ตารางที่ 21 (ต่อ)

กลุ่ม	เห็นด้วย (3)		ไม่แน่ใจ (2)		ไม่เห็นด้วย (1)	
	ทดลอง	เปรียบเทียบ	ทดลอง	เปรียบเทียบ	ทดลอง	เปรียบเทียบ
	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)
12.ฉันหลีกเลี่ยง การมีเพศสัมพันธ์ เพื่อไม่ให้พ่อ แม่ผิดหวัง	33(100.0)	35(100.0)	0(0.0)	0(0.0)	0(0.0)	0(0.0)
13.การมี เพศสัมพันธ์โดย ไม่ป้องกัน แม้ เพียงครั้งเดียวก็ ทำให้ท้องได้	32(97.0)	23(65.7)	1(3.1)	10(28.6)	0(0.0)	2(5.7)
*14.ฉันปรารถนา ที่จะอยู่ใกล้ ๆ เป็นกำลังใจให้ คนรักของฉัน	3(9.1)	17(48.6)	20(60.6)	11(31.4)	10(30.3)	7(20.0)
*15.การมี เพศสัมพันธ์เป็น การแสดงถึงรัก แท้	0(0.0)	3(8.6)	0(0.0)	4(11.4)	33(100.0)	28(80.0)
16.การตั้งครรภ์ ในขณะที่เรียน ทำ ให้ฉันอาย	33(100.0)	29(82.9)	0(0.0)	4(11.4)	0(0.0)	2(5.7)
17.การตั้งครรภ์ ในวัยเรียนทำให้ เสียอนาคต	33(100.0)	32(91.4)	0(0.0)	2(5.7)	0(0.0)	1(2.9)

ตารางที่ 21 (ต่อ)

กลุ่ม	เห็นด้วย (3)		ไม่แน่ใจ (2)		ไม่เห็นด้วย (1)	
	ทดลอง	เปรียบเทียบ	ทดลอง	เปรียบเทียบ	ทดลอง	เปรียบเทียบ
	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)
18.ถ้าตั้งครรภ์ใน วัยเรียนพ่อแม่ เสียใจ	33(100.0)	33(94.3)	0(0.0)	2(5.7)	0(0.0)	0(0.0)
19.การตั้งครรภ์ ในวัยเรียน ไม่ เหมาะสม	33(100.0)	34(97.1)	0(0.0)	0(0.0)	0(0.0)	1(2.9)
*20.ฉันคลอดลูก ฉันก็จะเอาไปให้ พ่อแม่เลี้ยง	0(0.0)	9(25.7)	3(9.1)	16(45.7)	30(90.9)	10(28.6)

หมายเหตุ * เป็นข้อความเชิงลบ

ตารางที่ 22 จำนวนและร้อยละความตระหนักหลังติดตามผลของนักเรียน จำแนกตามกลุ่มศึกษา

กลุ่ม	เห็นด้วย (3)		ไม่แน่ใจ (2)		ไม่เห็นด้วย (1)	
	ทดลอง	เปรียบเทียบ	ทดลอง	เปรียบเทียบ	ทดลอง	เปรียบเทียบ
	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)
*1.การมี เพศสัมพันธ์ ในขณะที่เรียนเป็น เรื่องธรรมดา	0(0.0)	1(2.9)	0(0.0)	0(0.0)	33(100.0)	34(97.1)
*2.ไม่จำเป็นต้อง รู้วิธีป้องกัน ตัวเองก่อนมี เพศสัมพันธ์	0(0.0)	0(0.0)	0(0.0)	1(2.9)	33(100.0)	34(97.1)
*3.การแต่งกาย ตามสมัย เช่น เสื้อสายเดี่ยว เป็นการแสดงถึง ความเป็นวัยรุ่น	0(0.0)	5(14.3)	0(0.0)	9(25.7)	33(100.0)	21(60.0)
4.การดื่ม เครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ อาจ ทำให้ฉันทควบคุม สติไม่ได้	33(100.0)	28(80.0)	0(0.0)	3(8.6)	0(0.0)	4(11.4)
*5.การมีแฟน เป็นเรื่องธรรมดา	1(3.0)	10(28.6)	0(0.0)	16(45.7)	32(97.0)	9(25.7)
6.นักเรียนไม่ควร มีเพศสัมพันธ์ ก่อนแต่งงาน	33(100.0)	30(85.7)	0(0.0)	3(8.6)	0(0.0)	2(5.7)

ตารางที่ 22 (ต่อ)

กลุ่ม	เห็นด้วย (3)		ไม่แน่ใจ (2)		ไม่เห็นด้วย (1)	
	ทดลอง	เปรียบเทียบ	ทดลอง	เปรียบเทียบ	ทดลอง	เปรียบเทียบ
	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)
*7.การมี เพศสัมพันธ์กับ แฟนหนุ่ม จะทำ ให้รักยืนยาว มั่นคง	0(0.0)	2(5.7)	0(0.0)	3(8.6)	33(100.0)	30(85.7)
8.การอยู่ลำพัง อาจนำไปสู่การมี เพศสัมพันธ์ได้	32(97.0)	26(74.3)	0(0.0)	8(22.6)	1(3.0)	1(2.9)
*9.การมี เพศสัมพันธ์เป็น ประสบการณ์ที่ดี	0(0.0)	4(11.4)	0(0.0)	3(8.6)	33(100.0)	28(80.0)
10.หากฉันมี ความรู้สึกทาง เพศ ฉันจะ ทำงานบ้านหรือ หางานอดิเรก	32(97.0)	30(85.7)	0(0.0)	5(14.3)	1(3.0)	0(0.0)
11.ฉันคิดว่า ถูกผู้หญิงควรรัก นวลสงวนตัว	33(100.0)	35(100.0)	0(0.0)	0(0.0)	0(0.0)	0(0.0)

ตารางที่ 22 (ต่อ)

กลุ่ม	เห็นด้วย (3)		ไม่แน่ใจ (2)		ไม่เห็นด้วย (1)	
	ทดลอง	เปรียบเทียบ	ทดลอง	เปรียบเทียบ	ทดลอง	เปรียบเทียบ
	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)
12.ฉันหลีกเลี่ยง การมี เพศสัมพันธ์เพื่อ ไม่ทำให้พ่อแม่ ผิดหวัง	33(100.0)	35(100.0)	0(0.0)	0(0.0)	0(0.0)	0(0.0)
13.การมี เพศสัมพันธ์โดย ไม่ป้องกัน แม่ เพียงครั้งเดียวก็ ทำให้ท้องได้	33(100.0)	23(65.7)	0(0.0)	11(31.4)	0(0.0)	1(2.9)
*14.ฉัน ปรารถนาที่จะอยู่ ใกล้ชิดๆ และ ช่วยเหลือเป็น กำลังใจให้คนรัก ของฉัน	0(0.0)	16(45.7)	17(51.5)	14(40.0)	16(48.5)	5(14.3)
*15.การมี เพศสัมพันธ์เป็น การแสดงถึงรัก แท้	0(0.0)	2 (5.7)	0(0.0)	3(8.6)	33(100.0)	30(85.7)
16.การตั้งครรภ์ ในขณะที่เรียน ทำ ให้ฉันอาย	33(100.0)	32(91.4)	0(0.0)	2(5.7)	0(0.0)	0(0.0)

ตารางที่ 22 (ต่อ)

กลุ่ม	เห็นด้วย (3)		ไม่แน่ใจ (2)		ไม่เห็นด้วย (1)	
	ทดลอง	เปรียบเทียบ	ทดลอง	เปรียบเทียบ	ทดลอง	เปรียบเทียบ
	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)
17.การตั้งครรภ์ ในวัยรุ่นทำให้ เสียอนาคต	33(100.0)	35(100.0)	0(0.0)	0(0.0)	0(0.0)	0(0.0)
18.ตั้งครรภ์ในวัย เรียนทำให้พ่อแม่ เสียใจเป็นทุกข์	33(100.0)	35(100.0)	0(0.0)	0(0.0)	0(0.0)	0(0.0)
19.การตั้งครรภ์ ในวัยรุ่น ไม่ เหมาะสม	33(100.0)	34(97.1)	0(0.0)	1(2.9)	0(0.0)	0(0.0)
*20.ฉันคลอดลูก ฉันก็จะเอาไปให้ พ่อแม่เลี้ยง	0(0.0)	11(31.4)	1(3.0)	12(34.3)	32(97.0)	12(34.3)

หมายเหตุ * เป็นข้อความเชิงลบ

การปฏิบัติรายข้อ

ตารางที่ 23 จำนวนและร้อยละการปฏิบัติในการป้องกันการตั้งครรภ์ของนักเรียน จำแนกตามก่อน
ทดลองหลังทดลองทันที หลังติดตามผล และกลุ่มศึกษา

	ก่อนทดลอง		หลังทดลองทันที		หลังติดตามผล	
	ทดลอง	เปรียบเทียบ	ทดลอง	เปรียบเทียบ	ทดลอง	เปรียบเทียบ
1. นักเรียนคิดว่าการปฏิบัติในข้อใด <u>ไม่ใช่</u> สาเหตุของการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร						
ก. การดูหนังสือ โป๊/ชุดโป๊	1(3.0)	4(11.4)	0(0.0)	3(8.6)	0(0.0)	3(8.6)
ข. การดื่มเหล้า หรือของมีเมา	0(0.0)	3(8.6)	0(0.0)	30(85.7)	0(0.0)	0(0.0)
ค. การร่วม กิจกรรม นันทนาการ กับเพื่อน ๆ	31(94.0)	27(77.1)	32(97.0)	1(2.9)	33(100.0)	31(88.6)
ง. การอยู่ใกล้ชิด กับเพศตรงข้าม ตามลำพัง	1(3.0)	1(2.9)	1(3.0)	1(2.9)	0(0.0)	1(2.9)
2. หากท่านเกิดความรู้สึกทางเพศ ท่านจะแสดงออกอย่างไรจึงจะเหมาะสม						
ก. ทำงานบ้าน	31(93.9)	32(91.4)	33(100.0)	32(91.4)	33(100.0)	33(94.3)
ข. ชวนเพื่อน ๆ ไปดื่มเหล้า	2(6.1)	1(2.9)	0(0.0)	1(2.9)	0(0.0)	0(0.0)
ค. ไปดูภาพยนตร์ กับแฟนหนุ่ม	0(0.0)	0(0.0)	0(0.0)	2(5.7)	0(0.0)	2(5.7)
ง. ออกไปเที่ยว กลางคืนกับเพื่อน	0(0.0)	2(5.7)	0(0.0)	0(0.0)	0(0.0)	0(0.0)

3. การปฏิบัติตัวของใครจะ ไม่ ทำให้เกิดเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร

ก. เรณู ชอบไปนั่ง คุยกับสมชาย ในที่ลับตาคน	1(3.0)	0(0.0)	0(0.0)	0(0.0)	0(0.0)	0(0.0)
ข. เรยา มักจับมือ ถือแขนกับแฟน ชายบ่อย ๆ	3(9.1)	2(5.7)	0(0.0)	3(8.6)	0(0.0)	4(11.4)
ค. ชมพู่ ชอบ แต่งตัวด้วยเสื้อผ้า เดี่ยวเวลาออกไป เที่ยวกับแฟน	0(0.0)	0(0.0)	0(0.0)	1(2.9)	0(0.0)	0(0.0)
ง. ณเดช ไป หาญาติที่บ้าน เพื่อทำความรู้จัก กับพ่อแม่	29(87.9)	33(94.3)	33(100.0)	31(88.6)	33(100.0)	31(88.6)

4. ข้อใดกล่าวไม่

ถูกต้อง

ก. การใช้เวลาว่าง ให้เกิดประโยชน์ ช่วยป้องกันการ ตั้งครรภ์ได้	2(6.1)	2(5.7)	0(0.0)	2(5.7)	0(0.0)	1(2.9)
ข. การสำเร็จความ ใคร่ด้วยตัวเอง ทำให้สุขภาพจิต เสื่อมโทรม	8(24.2)	7(20.0)	25(75.8)	4(11.4)	28(84.8)	4(11.4)

ค. การหลีกเลี่ยง การสัมผัสเนื้อตัว กันในเชิงผู้สาว สามารถป้องกัน การมีเพศสัมพันธ์ ได้	4(12.1)	4(11.4)	0(0.0)	5(14.3)	0(0.0)	5(14.3)
ง. การเที่ยวในยาม ค่ำคืนและการ ดื่มสุราเกี่ยวข้อง กับการมี เพศสัมพันธ์ก่อน วัยอันควร	19(57.6)	22(62.9)	8(24.2)	24(68.6)	5(15.2)	25(71.4)
5. ข้อใดกล่าว ถูกต้อง						
ก. เมื่อเพื่อน ชักชวนให้ดื่มไม่ ควร ปฏิเสธเพราะเป็น การ เสียมารยาท	1(3.0)	4(11.4)	0(0.0)	8(22.9)	1(3.0)	9(25.7)
ข. เมื่อใกล้ชิดกัน มากเกินไปของ หนุ่มสาว นำไปสู่ การมีเพศ สัมพันธ์ได้	20(60.6)	22(62.9)	31(93.9)	22(62.9)	31(94.0)	20(57.1)
ค. หนุ่มสาวสมัยนี้ ถือว่าการมีเพศ สัมพันธ์เป็นเรื่อง ปกติ	10(30.3)	1(2.9)	2(6.1)	4(11.4)	1(3.0)	4(11.4)

ง. การเดินจับมือสูง แขนถ้าไม่ได้ กระทำในโรงเรียน ถือว่าไม่ผิด	2(6.1)	8(22.9)	0(0.0)	1(2.9)	0(0.0)	2(5.7)
6. ข้อใดไม่ใช่วิธีการระบายหรือผ่อนคลายอารมณ์ทางเพศ						
ก. ฝึกสมาธิ	0(0.0)	1(2.9)	0(0.0)	2(5.7)	0(0.0)	2(5.7)
ข. อ่านหนังสือ เกี่ยวกับเรื่องเพศ	31(93.9)	29(82.9)	33(100.0)	31(88.6)	33(100.0)	31(88.6)
ค. เล่นกีฬา	2(6.1)	1(2.9)	0(0.0)	2(5.7)	0(0.0)	1(2.9)
ง. ทำงานบ้าน เช่น กวาดดูบ้าน	0(0.0)	4(11.4)	0(0.0)	0(0.0)	0(0.0)	1(2.9)
7. ข้อใดกล่าว ถูกต้อง						
ก. การสวมถุงยาง อนามัยสามารถ ป้องกันการ ตั้งครรภ์ได้	20(60.6)	22(62.9)	32(97.0)	10(28.6)	31(93.9)	10(28.6)
ข. การนับระยะ ปลอดภัยหน้าที่ ถูกต้องเป็นวิธี ป้องกันการ ตั้งครรภ์ได้ดีที่สุด	11(33.3)	9(25.7)	1(3.0)	16(45.7)	2(6.1)	17(48.6)
ค. การมีเพศสัมพันธ์ เพียงครั้งเดียว ไม่ทำให้ท้อง	0(0.0)	1(2.9)	0(0.0)	3(8.6)	0(0.0)	2(5.7)
ง. การหลังช้าง นอกป้องกันการ ตั้งครรภ์ได้	2(6.1)	3(8.6)	0(0.0)	6(17.1)	0(0.0)	6(17.1)

8. บุคคลในข้อใดปฏิบัติตัวได้อย่างเหมาะสม

ก. บัวยอมมี 0(0.0) 3(8.6) 1(3.0) 2(5.7) 0(0.0) 2(5.7)
 เพศสัมพันธ์กับ

แบ่ง

เพื่อพิสูจน์รักแท้

ข. บิวตี้ ปฏิเสธ 25(75.8) 23(65.7) 32(97.0) 30(85.7) 32(97.0) 30(85.7)
 การชักชวนของ

บาท

ที่ชวนออกไปดื่ม

หนังสือที่ห้อง

สองต่อสอง

ค. นาดาลี ป้องกัน 0(0.0) 2(5.7) 0(0.0) 2(5.7) 0(0.0) 1(2.9)
 การตั้งครรภ์ด้วย

การมีคู่นอนคน

เดียว

ง. เป้ย กินยา 8(24.2) 7(20.0) 0(0.0) 1(2.9) 1(3.0) 2(5.7)
 คุมกำเนิดเพื่อ

ป้องกัน

การตั้งครรภ์

9. ขณะที่กำลังมีเพศสัมพันธ์ อู้งายอนามย์เกิดฉึดขาด นักเรียนจะทำเช่นใด จึงจะปลอดภัยที่สุด

ก. ใช้น้ำมะนาว 0(0.0) 1(2.9) 0(0.0) 3(8.6) 0(0.0) 3(8.6)
 ล้างอวัยวะเพศ

ข. หยุดกิจกรรม 25(75.8) 21(60.0) 2(6.1) 21(60.0) 2(6.1) 19(54.3)
 แล้วรีบไปล้าง

ทำความสะอาด

ค. กินยาคุมกำเนิด 6(18.2) 5(14.3) 31(93.9) 5(14.3) 31(93.9) 6(17.1)

ง. เปลี่ยนอู้งาย 2(6.1) 8(22.9) 0(0.0) 6(17.1) 0(0.0) 7(20.0)
 ขึ้นใหม่ทันที

10. ถ้าถูกรักหรือแฟนของนักเรียนขอมีเพศสัมพันธ์ ข้อใดไม่เหมาะสม

ก. ไม่ให้คำตอบ	9(27.3)	3(8.6)	29(87.9)	7(20.0)	30(90.9)	8(22.9)
แล้วชวนไปที่อื่น						
ข. ปฏิเสธทันที	10(30.3)	20(57.1)	3(9.1)	15(42.9)	3(9.1)	10(28.6)
ยืนยันเหตุผล						
ค. ต่อรอง โดย	6(18.2)	5(14.3)	0(0.0)	5(14.3)	0(0.0)	7(20.0)
การชวนไปทำ						
กิจกรรมอื่นที่						
ดีกว่าแทน						
ง. การผัดผ่อน	8(24.2)	7(20.0)	1(3.0)	8(22.9)	0(0.0)	10(28.6)
เพื่อให้ผู้ชวน						
เปลี่ยน						
ความตั้งใจ						

11. ถ้าผู้ปกครองของนักเรียนไม่เห็นด้วยกับการคบหากัน นักเรียนจะอย่างไร

ก. เลิกคบเป็นแฟน	26(78.8)	30(85.7)	33(100.0)	30(85.7)	31(93.9)	27(77.1)
แต่ยังพูดคุย						
กันในฐานะเพื่อน						
ข. พยายามต่อรอง	0(0.0)	0(0.0)	0(0.0)	1(2.9)	0(0.0)	5(14.3)
พ่อแม่ ไม่เช่นนั้น						
จะไม่เรียนหนังสือ						
ค. ไม่สนใจคำพูด	3(9.1)	1(2.9)	0(0.0)	1(2.9)	0(0.0)	5(14.3)
ของพ่อแม่ เพราะ						
ไม่มีเหตุผล						
ง. แอบคบกัน ไม่	4(12.1)	4(11.4)	0(0.0)	1(2.9)	2(6.1)	2(5.7)
บอกให้พ่อแม่รู้						

12. ถ้าเพื่อนชายที่แอบชอบนักเรียน ชวนไปลองสอบเสร็จที่บ้านในตอนค่ำตามลำพัง การกระทำใดที่ไม่เหมาะสม

ในการรักษาความสัมพันธ์อันดีระหว่างกัน

ก. โกรธและต่อว่า 17(51.5) 11(31.4) 22(66.7) 13(37.1) 22(66.7) 16(45.7)
ที่ชักชวนไปเที่ยว

ยามค่ำคืนตาม

ลำพัง

ข. กล่าวขอใจ 6(18.2) 16(45.7) 1(3.0) 18(51.4) 1(3.0) 14(40.0)
พร้อมให้เหตุผลว่า
ที่บ้านเป็นห่วง

ค. ควรจะมีเพื่อน 9(27.3) 8(22.9) 10(30.3) 2(5.7) 10(30.3) 3(8.6)
คนอื่นไปด้วย และ
น่าจะไปในช่วง

กลางวัน

ง. แสดงความ 1(3.0) 0(0.0) 0(0.0) 2(5.7) 0(0.0) 2(5.7)
จริงใจ โดยการนัด
ไปทานข้าวกลาง
วันที่บ้าน

13. ถ้านักเรียนรู้ว่าตนเองตั้งครรภ์ การกระทำใดที่ ไม่เหมาะสม

ก. สารภาพความ 6(18.2) 4(11.4) 0(0.0) 4(11.4) 1(3.0) 3(8.6)
จริงให้พ่อแม่ ทราบ
และยอมรับผิด

ข. ตัดสินใจทำแท้ง 25(75.8) 28(80.0) 33(100.0) 27(77.1) 31(94.0) 29(82.9)
เพื่อตัดปัญหา

ค. เฝ้าให้ครูฟังเพื่อ 2(6.1) 3(8.6) 0(0.0) 3(8.6) 1(3.0) 2(9.7)
ขอคำแนะนำ

ง. ปรีกษาแพทย์ พยาบาลและ เจ้าหน้าที่ สาธารณสุข	0(0.0)	0(0.0)	0(0.0)	1(2.9)	0(0.0)	1(2.9)
14. ข้อใดเป็นการปฏิบัติที่ <u>ไม่</u> เหมาะสม						
ก. ถ้าเพื่อนชวนไป ดูหนัง ไปหลัง เลิกเรียน ฉันจะ ปฏิเสธ	2(6.1)	6(17.1)	0(0.0)	7(20.0)	0(0.0)	6(17.1)
ข. ฉันจะปฏิเสธ ถ้ารักของฉัน ขอให้ เพศสัมพันธ์เพื่อ เป็นการ แสดงถึงความรัก	5(15.2)	5(14.3)	1(3.0)	2(5.7)	2(6.1)	2(5.7)
ค. ฉันปรารถนาอยู่ ใกล้ ๆ กับคนที่ ฉันรัก คอยดูแล ห่วงใยกัน	24(72.7)	23(65.7)	32(97.0)	25(71.4)	31(93.9)	26(74.3)
ง. ถ้าเพื่อ จะยื่นคำขอให้ฉัน ดื่ม แอลกอฮอล์ ฉันจะไม่ดื่ม	2(6.1)	1(2.9)	0(0.0)	1(2.9)	0(0.0)	1(2.9)
15. เมื่อมีเพื่อนมาชวนนักเรียนไปงานวันเกิด นักเรียนรู้ว่าต้องมีการดื่มสุรา ในสถานการณ์เช่นนี้มี โอกาสเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ นักเรียนจะปฏิเสธอย่างไรเพื่อไม่ให้เพื่อนที่มาชวนเสียใจ						
ก. ไม่ไปงานเลี้ยง กลางคืนไม่ชอบ	0(0.0)	0(0.0)	0(0.0)	1(2.9)	0(0.0)	2(5.7)

ข. จะไป ถ้าเป็น ตอนกลางวัน	4(12.1)	4(11.4)	0(0.0)	4(11.4)	1(3.0)	5(14..3)
ค. พรุ่งนี้จะสอบ เราต้องอ่าน หนังสือ โอกาส หน้าไม่พลาด	12(36.4)	10(28.6)	1(3.0)	16(45.7)	3(9.1)	(13)37.1
ง. สุขสันต์วันเกิด จ๊ะ เรามีของขวัญ ให้เธอนะ แต่เรา คงไม่ได้ไป เพราะบ้านเรา เปรี๊ยะ	17(51.5)	21 (60.0)	32(97.0)	14(40.0)	29(87.9)	15(42.9)

ตารางที่ 24 ค่าความไวของแบบสอบถามวัดความตระหนักต่อการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
br1	13	-1	3	.54	.967
br2	13	-1	4	.69	1.653
br3	13	-1	2	.31	.855
br4	13	0	4	1.15	1.463
br5	13	-2	2	.15	1.068
Br6	13	-2	2	-.08	.954
Br7	13	-1	1	.00	.707
Br8	13	-3	3	.69	1.548
Br9	13	0	3	.92	.862
Br10	13	0	3	.62	.870
br11	13	-3	4	.92	1.754
br12	13	-3	3	.38	1.502
br13	13	-1	2	.46	.877
br14	13	-1	2	.38	.961
br15	13	0	3	.77	1.092
br16	13	-3	3	-.23	1.589
br17	13	-1	4	.08	1.256
Br18	13	-1	3	.54	1.050
Br19	13	-1	3	.54	1.127
br20	13	-1	4	.54	1.330
Valid N (listwise)	13				

ตารางที่ 25 ค่าความไวของแบบสอบถามวัดความตระหนักต่อการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์

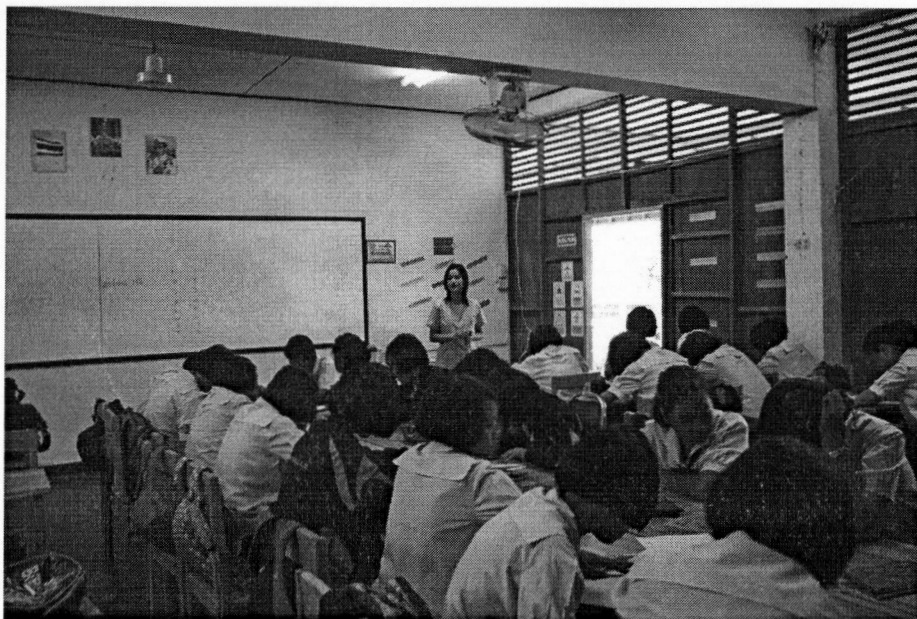
	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
cr1	26	0	1	.04	.196
cr2	26	0	1	.04	.196
cr3	26	0	1	.08	.272
cr4	26	0	1	.12	.326
cr5	26	-1	1	.04	.344
Cr6	26	0	1	.15	.368
Cr7	26	0	1	.08	.272
Cr8	26	0	1	.04	.196
Cr9	26	0	1	.04	.196
cr10	26	0	1	.23	.430
cr11	26	0	1	.04	.196
cr12	26	0	1	.04	.196
cr13	26	0	1	.12	.326
cr14	26	0	1	.12	.326
cr15	26	0	1	.19	.402
Valid N (listwise)	26				

ภาคผนวก ง

ภาพกิจกรรม

ก่อนการทดลอง

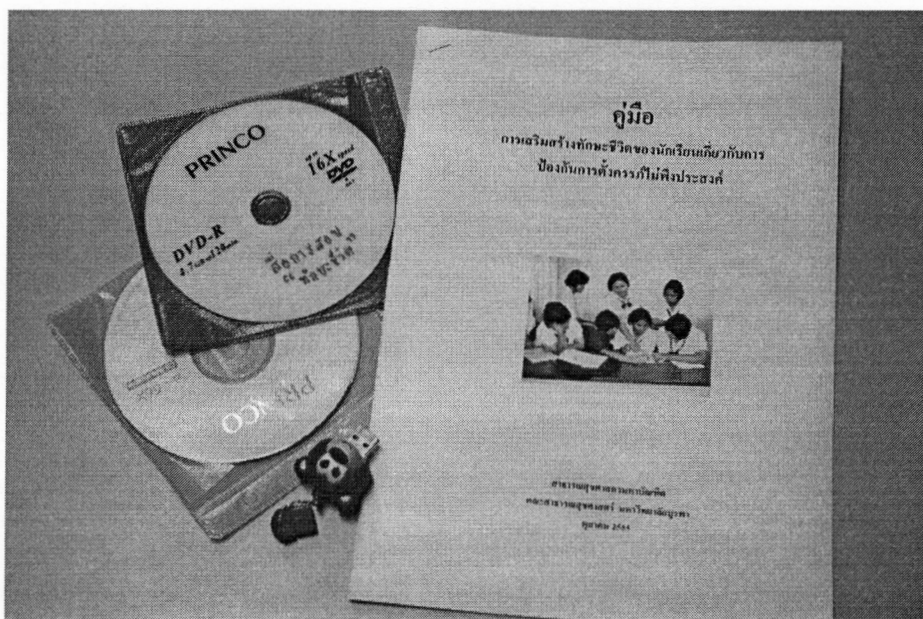
วันที่ 24 กรกฎาคม 2555 เวลา 13.00 น.

ภาพที่ 5 การชี้แจงการเข้าร่วมกิจกรรม และทำแบบสอบถามก่อนทดลอง

การทำกิจกรรม

วันที่ 25 กรกฎาคม 2555 ในช่วงเวลา 12.30 ถึง 16.30 น.

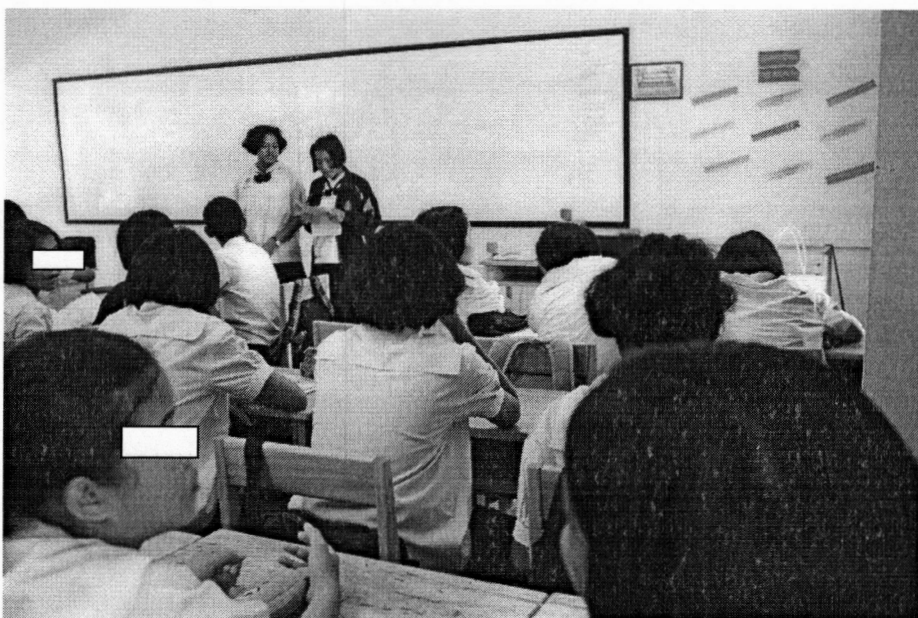
ภาพที่ 6 อุปกรณ์ สื่อ และคู่มือการสอนทักษะชีวิตเกี่ยวกับการป้องกันการตั้งครรภ์

ภาพที่ 7 คู่วิธีโสตถาณการณ์การตั้งครรรภ์ในวัยรุ่น และปัญหาการตั้งครรรภ์ของจังหวัดกาฬสินธุ์ และการพูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเคยเห็นการตั้งครรรภ์ในวัยเรียน

ภาพที่ 8 กิจกรรมเข้ากลุ่มเรียนรู้ การเสริมสร้างทักษะชีวิตเกี่ยวกับการตั้งครรรภ์ไม่พึงประสงค์

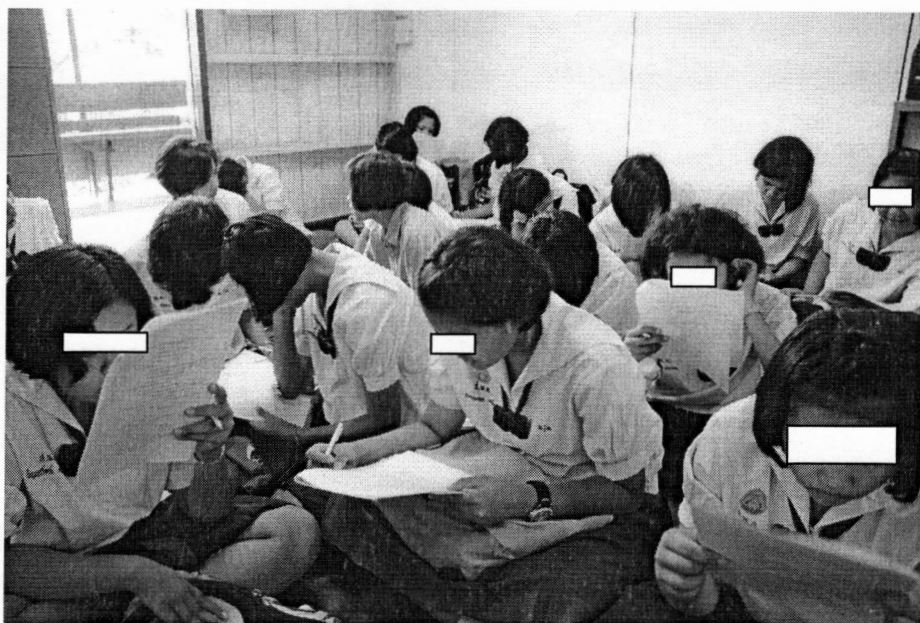
ภาพที่ 9 การนำเสนอผลงาน ต่อกลุ่มใหญ่

หลังการทดลอง 1 สัปดาห์

ภาพที่ 10 นักเรียนทำแบบสอบถามหลังทดลองทันที ณ วันที่ 1 สิงหาคม 2555

หลังการทดลอง 4 สัปดาห์

ภาพที่ 11 การทำแบบสอบถามติดตามผลการทดลอง 4 สัปดาห์ ณ วันที่ 28 สิงหาคม 2555